

PODSUMOWANIE 500 DNI PRACY RZĄDU
DONALDA TUSKA I KOALICJI PO-PSL

SPIS TREŚCI

1.PRZECIWDZIAŁANIE SKUTKOM ŚWIATOWEGO KRYZYSU FINANSOWEGO	14
Plan Stabilności i Rozwoju	14
Przygotowanie instrumentów elastycznego reagowania na potencjalne zagrożenia w sektorze finansowym	14
Wspieranie inwestycji	15
Ograniczenie społecznych skutków kryzysu	18
Mapa Lokalnych Zagrożeń Kryzysowych	19
2.STABILNOŚĆ MAKROEKONOMICZNA	20
Wejście do strefy EURO	20
Stabilne finanse publiczne	21
Uchylenie procedury nadmiernego deficytu	21
Ustawa budżetowa na 2009 r.	21
Przegląd wydatków budżetu państwa	22
Zwiększenie przejrzystości finansów publicznych	23
Lepsze procedury sanacyjne i ostrożnościowe	23
3.WZROST ZATRUDNIENIA	24
Oferta dla osób powyżej 50-tego roku życia	24
Zachęty do zatrudniania osób powyżej 50-tego roku życia	24
Emerytury pomostowe	25
Zwiększenie opłacalności pracy	26
Wyższe wynagrodzenia w miejsce wcześniejszych emerytur dla nauczycieli	26
Wyższa płaca minimalna	27
Zwiększenie opłacalności pracy dla osób niepełnosprawnych	27
Bardziej aktywna polityka rynku pracy	28
Instrumenty wsparcia dla pracodawców osób niepełnosprawnych	28
Indywidualne plany wyjścia z bezrobocia	29
Wyższe stypendia na szkolenia i staże	29
Przygotowanie zawodowe dorosłych	29
Wyższe zasiłki w pierwszych miesiącach po utracie pracy	29
Wydzielenie części urzędów pracy odpowiedzialnych za aktywizację zawodową	30
Wsparcie emigrantów przebywających za granicą oraz powracających do kraju	30
Abolicja podatkowa	31
Informacja dla powracających	31
4.WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI	32
Wdrażanie odnowionej Strategii Lizbońskiej	32
Rozwój nauki	33
Wzrost nakładów na naukę	33
Nowe zasady finansowania nauki	34
Usprawnienie komunikacji między nauką a przemysłem	35
Zmiana modelu kariery naukowej	36
Nowy model zarządzania szkolnictwem wyższym	37
Rozwój innowacyjności	37
Modernizacja infrastruktury	38
Przyspieszenie budowy autostrad	38

Umowy na 400 kilometrów nowych autostrad.....	39
Nowy model finansowania inwestycji drogowych.....	39
Nowy model funkcjonowania Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad....	40
Rozbudowa i modernizacja dróg lokalnych.....	40
Odblokowanie inwestycji drogowych.....	41
Odblokowanie inwestycji kolejowych.....	42
Oddłużenie i przekazanie kolejowych przewozów regionalnych samorządom.....	43
Modernizacja infrastruktury teleinformatycznej.....	44
Wspieranie budownictwa mieszkaniowego	45
Program Rodzina na swoim	45
Premia remontowa i termomodernizacyjna.....	46
Wsparcie dla lokali socjalnych.....	46
Niższe i prostsze podatki	47
35 mld zł więcej w kieszeniach obywateli.....	47
Korzystne dla podatników zmiany w VAT.....	48
Zniesienie „podatku Religii”	48
Reforma postępowania gospodarczego	48
Elektroniczne postępowanie upominawcze	48
Wprowadzenie możliwości ogłoszenia upadłości konsumenckiej.....	49
5.UWOLNIENIE ENERGII PRZEDSIĘBIORCÓW I OBYWATELI.....	50
.....	50
Uproszczenie przepisów gospodarczych	50
Zawieszanie działalności gospodarczej.....	50
Możliwość późniejszego dostarczenia dokumentów.....	50
Jeden formularz, jedno okienko, zero okienka.....	50
Mniej uciążliwe kontrole.....	51
Zwiększenie stabilności stosowania prawa podatkowego.....	51
Obniżenie minimalnego kapitału zakładowego	52
Wzmocnienie pozycji drobnych akcjonariuszy.....	52
Zwiększenie roli rad nadzorczych.....	52
Łatwiejsze łączenie i podział spółek akcyjnych.....	52
Rozliczanie zobowiązań pieniężnych w walucie obcej.....	52
Uwolnienie gruntów rolnych na cele inwestycyjne.....	53
Uproszczona rachunkowość dla średnich i małych przedsiębiorstw.....	53
Wsparcie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka.....	53
Udostępnianie informacji gospodarczych.....	54
Wprowadzenie ułatwień w stosowaniu podpisu elektronicznego.....	54
Wprowadzenie możliwości składania zeznań podatkowych PIT przez Internet.....	54
Zastąpienie obowiązku składania zaświadczeń prawem składania oświadczeń.....	54
Ujednolicenie zasad prowadzenia działalności usługowej w UE i EOG.....	55
Partnerstwo publiczno - prywatne.....	55
Zwiększenie elastyczności przepisów.....	55
Mniej wymogów przed rozpoczęciem inwestycji.....	56
Zwiększenie ochrony interesów partnerów publicznych i prywatnych.....	56
Prywatyzacja	56
Demonopolizacja poczty	58
Zniesienie obowiązku meldunkowego.....	58
6.POLITYKA RÓWNYCH SZANS.....	59
Poprawa sytuacji dzieci i rodzin.....	59

Wydłużenie urlopów macierzyńskich.....	59
Rozwój infrastruktury opieki nad dziećmi.....	60
Wyższe składki emerytalne za osoby na urlopach wychowawczych.....	61
Nowe zasady przyznawania świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego.....	61
Wsparcie dla rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.....	61
Więcej darmowych posiłków w szkole.....	62
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	63
Rodzinne formy opieki zastępczej zamiast przepelnionych domów dziecka.....	64
Wyrównanie szans edukacyjnych i rozwojowych.....	64
Powszechne wychowanie przedszkolne.....	64
Szybsze rozpoczynanie i kończenie nauki.....	65
Lepsza opieka nad dziećmi w szkołach.....	65
Nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego.....	66
Rozwój edukacji na terenach wiejskich.....	67
Nowoczesna biblioteka w każdej gminie	67
Boisko w każdej gminie.....	68
Rozwój regionalny i lokalny.....	69
Decentralizacja	69
Wykorzystanie funduszy strukturalnych w ramach ZPORR w latach 2004-2006... ..	70
Wykorzystanie funduszy strukturalnych w ramach RPO.....	71
Koncepcja nowej polityki regionalnej	72
Rozwój obszarów wiejskich	72
7.MODERNIZACJA SYSTEMU OPIEKI ZDROWOTNEJ.....	74
Poprawa funkcjonowania szpitali.....	74
Przekształcenie szpitali w spółki	75
Działania dodatkowe stabilizujące sytuację finansową szpitali.....	76
Zwiększenie dostępności świadczeń zdrowotnych.....	76
Skrócenie kolejek.....	76
Lepsza profilaktyka.....	77
Zwiększenie środków na ratownictwo medyczne.....	78
8.NOWOCZESNY SYSTEM EMERYTALNY	78
Wyплаты emerytur kapitałowych.....	78
Zachęty do oszczędzania na emeryturę.....	79
Reforma systemu ubezpieczenia społecznego rolników.....	80
9.BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ZWIEKSZENIE PRAW ODBIORCÓW ENERGI.....	81
Program Polskiej Energetyki Jądrowej.....	81
Dywersyfikacja dostaw gazu ziemnego, ropy i energii elektrycznej.....	82
Zwiększenie praw odbiorców energii.....	83
10.BEZPIECZEŃSTWO ZEWNĘTRZNE.....	84
Rozwój współpracy strategicznej ze Stanami Zjednoczonymi – Podpisanie umowy o tarczy antyrakietowej.....	84
Profesjonalizacja Sił Zbrojnych.....	84
Wyprowadzenie polskich wojsk z Iraku.....	86
11.BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE.....	87
Ograniczenie przestępczości	87
Spadek przestępczości pospolitej	88
Skuteczniejsze ściganie sprawców przestępstw gospodarczych.....	88
Tarcza Antykorupcyjna.....	88
Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.....	89

Zwiększenie skuteczności zwalczania przestępczości zorganizowanej.....	89
Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli.....	90
Efektowniejsze przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym	90
Nowy system zarządzania kryzysowego.....	91
System Powiadamiania Ratunkowego.....	92
12.SPRAWNE PAŃSTWO.....	93
Usprawnienie funkcjonowania rządu.....	93
Nowe założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.....	93
Wprowadzenie elementów planowania wieloletniego.....	94
Nowe zasady programowania prac rządu.....	94
Nowy model procesu legislacyjnego.....	95
Budżet zadaniowy	95
Wysokiej jakości usługi publiczne.....	96
Wyższe wynagrodzenia dla młodych pracowników.....	96
Odbudowa służby cywilnej.....	96
Nowa regulacja zasad zatrudniania pracowników samorządowych.....	96
Modernizacja służby celnej.....	97
Modernizacja służby dyplomatycznej.....	97
E-administracja	98
Odpolitycznienie prokuratury.....	100
13.ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO.....	101
Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	101
Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.....	102
Inicjatywa lokalna.....	102
Zlecenie zadań publicznych.....	102
14. SILNA POZYCJA I WIZERUNEK POLSKI W ŚWIECIE.....	103
Organizacja Mistrzostw Europy w piłce nożnej.....	103
Rozbudowa infrastruktury na Euro 2012.....	103
Zwiększenie bezpieczeństwa imprez masowych.....	104
Rada Bezpieczeństwa Imprez Sportowych.....	105
Sukcesy Polski na forum międzynarodowym.....	105
Przystąpienie Polski do strefy Schengen	105
Polsko – szwedzki projekt Partnerstwa Wschodniego	106
Kształtowanie Wspólnej Polityki Handlowej UE (WPH).....	107
Zgoda na ratyfikację Traktatu z Lizbony.....	108
Polskie autorytety w instytucjach UE.....	108
Poprawa relacji z najważniejszymi partnerami	109
Udział premiera Donalda Tuska w Światowym Forum Ekonomicznym w Davos	111
Przygotowania do objęcia przewodnictwa w Radzie UE.....	111
Przyjęcie pakietu energetyczno-klimatycznego UE.....	113
Przyjęcie wspólnotowej części European Economic Recovery Plan.....	113
Organizacja konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu	
COP14	
.....	114
Współpraca z Polonią i Polakami za granicą.....	115
Promocja Polski	116
Strategia promocji Polski.....	116
Reforma dyplomacji kulturalnej.....	116
Kampania w CNN.....	116

Obchody 20. rocznicy obrad Okrągłego Stołu.....	117
Expo 2008 i 2010.....	117
ANEKS STATYSTYCZNY.....	119

Najważniejsze działania w okresie 500 dni rządu:

1. W celu przeciwdziałania skutkom światowego kryzysu finansowego od 30 listopada 2008 r. **realizowany jest Plan Stabilności i Rozwoju**. Obejmuje on:
  - wprowadzenie narzędzi umożliwiających elastyczne reagowanie na ew. zagrożenia dla sektora finansowego, w tym:
    - ustawowe umocowanie od 13 grudnia 2008 r. prac Komitetu Stabilności Finansowej oraz zwiększenie częstotliwości monitorowania przez komitet sytuacji rynków międzynarodowych i krajowego systemu finansowego, a także usprawnienie koordynacji ewentualnych działań antykryzysowych,
    - wprowadzenie od 13 marca br. możliwości udzielenia przez Skarb Państwa gwarancji dla instytucji finansowych zagrożonych utratą płynności,
    - podniesienie od 28 listopada 2008 r. poziomu depozytów bankowych objętych 100 proc. gwarancją do 50 tys. euro, czyli ok. 225 tys. zł,
    - wprowadzenie możliwości dokapitalizowania krajowych banków i zakładów ubezpieczeniowych poprzez objęcie przez Skarb Państwa akcji, obligacji lub papierów dłużnych, w przypadku, gdy nie zostaną one objęte przez inwestorów rynkowych (ustawa jest przedmiotem prac Sejmu).
  - wspieranie inwestycji poprzez:
    - podwyższenie od 5 marca br. limitu jednorazowych odpisów amortyzacyjnych określonych środków trwałych z 50 do 100 tysięcy euro dla firm o przychodach do 1,2 mln euro oraz firm rozpoczynających działalność w latach 2008 – 2010,
    - wprowadzenie od 5 marca br. możliwości rozliczania kosztów prac badawczo-rozwojowych także w chwili ich poniesienia lub poprzez odpisy amortyzacyjne w trakcie trwania inwestycji, a nie jak miało to miejsce, wyłącznie po jej zakończeniu,
    - wzmocnienie pozycji Banku Gospodarstwa Krajowego jako instytucji poręczeniowo-gwarancyjnej realizującej rządowe programy społeczno-gospodarcze oraz dokapitalizowanie funduszu statutowego Banku kwotą ponad 2 mld zł (ustawa przyjęta przez Parlament 2 kwietnia br.),
    - rozszerzenie dostępnego spektrum instrumentów poręczeniowo-gwarancyjnych poprzez nowelizację ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa (ustawa przyjęta przez Parlament 2 kwietnia br.),
    - podwyższenie do 40 mld zł określonego w ustawie budżetowej na 2009 r. limitu wysokości gwarancji i poręczeń, jakich udzielić może Skarb Państwa,
    - przyjęcie ambitnego celu przekazania do końca 2009 r. do Komisji Europejskiej poświadczenia do zwrotu (certyfikacji) co najmniej 16,8 mld zł wydatków poniesionych przez budżet państwa na rzecz beneficjentów.
  - ograniczenie społecznych skutków kryzysu poprzez:
    - utworzenie w ustawie budżetowej na 2009 r. **Rezerwy Solidarności Społecznej w wysokości 1140 mln zł**. Część powyższej kwoty będzie mogła zostać

przeznaczona m.in. na ew. wsparcie programu dofinansowania kosztów posiłku dla dzieci w szkołach i przedszkolach,

- ograniczenie wzrostu taryf za energię elektryczną w 2009 r., który jest trzykrotnie niższy w stosunku do planów podwyżkowych firm energetycznych, co pozwoli na pozostawienie w kieszeniach Polaków 1,5 mld zł,
- przygotowanie rozwiązań zapewniających wsparcie dla osób, które ze względu na utratę pracy nie są w stanie obsługiwać kredytów zaciągniętych na zakup własnego mieszkania (Rada Ministrów finalizuje prace nad projektem ustawy),
- przygotowanie rozwiązań zapewniających przyspieszenie wypłaty świadczeń z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dla pracowników w wypadku niewypłacalności pracodawcy (Rada Ministrów finalizuje prace nad projektem ustawy).

- 2. Rada Ministrów realizuje ambitne zobowiązanie, aby do końca 2011 r. przygotować nasz kraj do przyjęcia euro.** Przyjęto harmonogram działań niezbędnych do realizacji tego celu oraz powołano pełnomocnika rządu do spraw wprowadzenia wspólnej waluty europejskiej.
- 3. Wykorzystanie dobrej koniunktury gospodarczej w 2007 r. umożliwiło zmniejszenie deficytu budżetowego do 1,4 proc. PKB w stosunku do 2,7 proc. PKB zakładanego w ustawie budżetowej na 2007 r.** Pozwoliło to na obniżenie deficytu sektora finansów publicznych liczonego według metodologii UE do 2,0 proc. PKB. W rezultacie Komisja Europejska uchyliła w lipcu 2008 r. wszczętą wobec Polski procedurę nadmiernego deficytu.
- 4. W związku z ryzykiem pogorszenia sytuacji gospodarczej wynikającej z zewnętrznego kryzysu gospodarczego, na przełomie stycznia i lutego 2009 r. rząd dokonał przeglądu wydatków budżetu państwa, który pozwolił na wygosparowanie oszczędności w wysokości ponad 10 mld zł oraz zmianę źródeł finansowania inwestycji na pozabudżetowe w wysokości 9,7 mld zł.**
- 5. Przyjęto program Solidarność pokoleń 50+.** Celem programu jest podniesienie wskaźnika zatrudnienia w szczególności w grupach 45-54 lat i 55-59, który obecnie wynosi poniżej 40 proc. poprzez:
  - ostateczne wygaszenie począwszy od 1 stycznia br. uchwalonych na początku lat osiemdziesiątych regulacji przyznających uprawnienia do przechodzenia na wcześniejsze emerytury kobietom i wielu grupom zawodowym,
  - zastąpienie począwszy od 1 stycznia br. wcześniejszych emerytur emeryturami pomostowymi, które przysługują pracownikom, wykonującym prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, tj. prace związane z określonymi w ustawie czynnikami ryzyka i wymagające odpowiednich predyspozycji psychofizycznych. Osoby te otrzymały prawo do emerytury pomostowej w wieku o 5 lat niższym od powszechnego wieku emerytalnego, o ile pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wykonywały przez co najmniej 15 lat, a ogółem pracowały przez co najmniej 20 lat (kobiety) lub 25 lat (mężczyźni), w tym co najmniej jeden dzień przed wejściem w życie reformy emerytalnej z 1999 r.
  - zwolnienie od 1 lutego br. pracodawców z obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych czy finansowania zwolnień chorobowych dłuższych niż 14 dni, za osoby w wieku powyżej 50 lat,

- poszerzenie od 1 lutego br. możliwości korzystania z doradztwa zawodowego,
- wprowadzenie od 1 lutego br. bezpłatnych szkoleń skierowanych do osób w wieku 45 i więcej lat.

6. Rząd rozpoczął kompleksową reformę zasad finansowania nauki i badań w Polsce. Główne działania obejmują:

- wzrost nakładów na naukę poprzez radykalne podniesienie nakładów publicznych, w szczególności ze środków strukturalnych z poziomu 0,6 proc. PKB w 2008 r. do ok. 1 proc. PKB w 2009 r.,
- modyfikację zasad finansowania nauki polegającą na przeniesieniu dystrybucji środków finansowych do niezależnych agencji takich jak Narodowe Centrum Nauki czy Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Agencje będą przyznawać granty badawcze we wszystkich obszarach nauki na zasadach konkursowych (projekty ustaw są przedmiotem prac Sejmu),
- usprawnienie komunikacji między nauką a przemysłem poprzez przekształcenie dotychczasowych jednostek badawczo-rozwojowych w instytuty, dla których określono nowe zadania statutowe. Wartość finansowania została powiązana z osiągnięciami w realizacji określonych na nowo zadań statutowych, takich jak: realizowanie badań stosowanych i prac rozwojowych na potrzeby gospodarki, transfer technologii i przystosowywanie wyników do potrzeb przemysłu (projekty ustaw są przedmiotem prac Sejmu),
- zmianę modelu kariery naukowej poprzez podniesienie jakości doktoratów, uproszczenie procedury habilitacyjnej, a tym samym przyspieszenie uzyskiwania samodzielności badawczej oraz otwarcie polskich uczelni i jednostek badawczych na naukowców z zagranicy (założenia przekazane do konsultacji partnerom społecznym).

7. Wprowadzono rozwiązania, które mają na celu przyspieszenia inwestycji infrastrukturalnych. Obejmują one m.in.:

- likwidację od 10 września 2008 r. decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi oraz o pozwoleniu na budowę i zastąpienie ich decyzją o zezwoleniu na realizację inwestycji,
- wprowadzenie od 10 września 2008 r. „słusznego odszkodowania”, które oznacza, że odszkodowanie podwyższone jest o 5 proc. w przypadku wydania nieruchomości w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna,
- wprowadzenie możliwości zaciągania przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz Krajowego Funduszu Drogowego (KFD) kredytów w międzynarodowych instytucjach finansowych (prace nad ustawą prowadzi Sejm),
- wprowadzenie możliwości emitowania obligacji, w tym obligacji infrastrukturalnych na rzecz realizacji inwestycji drogowych (prace nad ustawą prowadzi Sejm).

8. Wprowadzono w przepisach podatkowych na 2009 r. korzystne dla podatników zmiany w VAT oraz utrzymanie: obniżenia podatku dochodowego od osób fizycznych, ulgi na wychowywanie dzieci, a także obniżenie składki rentowej. Zmiany te spowodują, że w 2009 r. w kieszeniach obywateli pozostanie w porównaniu z 2007 r. prawie 35 mld zł więcej.

9. Wszedł w życie pakiet rozwiązań ułatwiający funkcjonowanie przedsiębiorcom poprzez m.in.:

- wprowadzenie od 31 marca 2009 r. tzw. „jednego okienka”, które pozwala na założenie działalności gospodarczej w jednym urzędzie,
- możliwość zawieszania od 20 września 2008 r. działalności gospodarczej nawet na 24 miesiące, bez konieczności płacenia zaliczek podatku dochodowego, składania deklaracji VAT, opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, rentowe i emerytalne,
- zmniejszenie od 7 marca 2009 r. uciążliwości kontroli poprzez:
  - ustalenie standardu, że mają one być przeprowadzane sprawnie tak, aby nie paraliżować normalnego funkcjonowania przedsiębiorstwa,
  - ograniczenie czasu ich trwania, który w ciągu roku nie może przekroczyć: 12 dni roboczych u mikroprzedsiębiorców, 18 dni roboczych u małych przedsiębiorców, 24 dni roboczych u średnich przedsiębiorców oraz 48 dni roboczych u pozostałych przedsiębiorców,
  - określenie, że mają dotyczyć działalności gospodarczej a nie przedsiębiorcy.

10. Rząd podjął działania zmierzające do poprawy sytuacji dzieci i rodzin poprzez:

- wydłużenie od 1 stycznia 2009 r. urlopu macierzyńskiego z 18 do 20 tygodni przy urodzeniu jednego dziecka oraz z 28 do 31 tygodni w przypadku urodzenia bliźniąt oraz o dodatkowe dwa tygodnie (maks. 37 tygodni) za każde kolejne dziecko przy porodzie mnogim, w kolejnych latach urlop macierzyński będzie wydłużany o tzw. część fakultatywną (do 6 tygodni),
- wprowadzenie od 2010 r. tzw. urlopu ojcowskiego (docelowo 2-tygodniowego), należnego tylko ojcom, niezależnego od urlopu macierzyńskiego,
- zwiększenie od stycznia 2009 r. wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla osób przebywających na urloпах wychowawczych,
- rozwój profesjonalnej, rodzinnej pieczy zastępczej (założenia rozwiązań zostały przyjęte przez Komitet Rady Ministrów) poprzez:
  - profilaktykę pracy z rodziną, w tym wprowadzenie tzw. asystentów rodzin, wspierających rodziny biologiczne w przypadku ryzyka wystąpienia problemów rodzinnych,
  - wprowadzenie zawodowych rodzin zastępczych, w których umieszczonych będzie do trojga dzieci,
  - rozwój rodzinnych domów dziecka, gdzie wychowywanych będzie od czworga do ośmiorga dzieci,
  - ustalenie, że od 1 stycznia 2020 r. jedyną formą całodobowej opieki instytucjonalnej nad dziećmi będą małe, specjalistyczne placówki o charakterze domowym, w których będzie przebywać nie więcej niż 14 wychowanków,
  - poprawę możliwości rozwoju i szkolenia rodzin zastępczych, zarówno przed ich utworzeniem, jak i w trakcie ich pracy.

11. W celu zapewnienia realizacji zasady równych szans obniżono wiek rozpoczynania obowiązku szkolnego z siedmiu do sześciu lat z pozostawieniem dotychczasowych możliwości przyspieszania i odraczania o jeden rok rozpoczynania tego obowiązku (ustawa wejdzie w życie 22 kwietnia br.). Trzyletni okres przejściowy (2009/2010,

2010/2011, 2011/2012), w którym dzieci 6-letnie będą obejmowane obowiązkiem szkolnym na wniosek rodziców, posłuży przygotowaniu systemu do wprowadzenia zmiany. Jednocześnie rozpoczęto **upowszechnianie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 3-5 lat** poprzez uzupełnienie systemu edukacji innymi formami przedszkolnymi oraz wprowadzenie prawa do rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci 5-letnich od września 2009 roku.

12. Od 2009 r. **40% wpływów z prywatyzacji przeznaczone będzie na wsparcie Funduszu Rezerwy Demograficznej**, co zwiększy stabilność systemu emerytalnego w przyszłości.
13. Polska przeforsowała swoje postulaty dotyczące zasadniczej przebudowy pakietu energetyczno-klimatycznego. **Polska gospodarka zaoszczędzi m.in. ok. 60 mld zł dzięki modyfikacji niekorzystnych dla niej zapisów** dotyczących w szczególności sfinansowania procesu przechodzenia z energetyki opartej na węglu na inne, korzystniejsze dla klimatu, formy pozyskiwania energii elektrycznej. Polska uzyskała derogację od ogólnej zasady, że od 2013 r. wszystkie zezwolenia na emisje CO₂ w sektorze energetycznym trzeba będzie kupować na aukcjach, co wpłynie pozytywnie na ceny energii elektrycznej oraz konkurencyjność polskiej gospodarki. W okresie przejściowym od 2013 r. Polska będzie miała prawo nawet do 70 proc. bezpłatnych uprawnień do emisji CO₂. Zaoszczędzone środki będą mogły zostać przeznaczone na modernizację energetyki.
14. W ramach pracy nad dalszymi działaniami UE dotyczącymi ochrony klimatu (stanowisko UE na Konferencję COP-15 w Kopenhadze w grudniu 2009 r.), Rada Europejska (19-20 marca 2009 r.) przyjęła zaproponowany przez Polskę sposób wypracowania wspólnego mandatu dla UE, który gwarantuje, że UE przyjmie optymalne dla wszystkich państw członkowskich stanowisko oraz znacząco przyczyni się do zawarcia globalnego porozumienia.
15. Rząd zaangażował się na Radzie Europejskiej (19-20 marca 2009 r.) w tzw. *European Economic Recovery Plan*, w ramach którego przeznaczono 4 mld € niewykorzystanych środków z budżetu, na wspólnotowe projekty energetyczne, które przyczynią się zarówno do budowy wspólnego rynku energii, jak i do poprawy bezpieczeństwa energetycznego UE.
16. Rząd podjął decyzję o wybudowaniu w Polsce co najmniej dwóch elektrowni jądrowych. Prace prowadzone będą równocześnie, a przynajmniej jedna z nich powinna rozpocząć działanie do 2020 r. Do 2030 r. powinny pracować trzy bloki jądrowe o sumarycznej mocy netto 4500 MW. Stanowi to odpowiedź na oczekiwany w Polsce 55 proc. wzrost zapotrzebowania na energię i paliw do 2030 r.
17. W celu przyspieszenia profesjonalizacji polskiej armii rząd przyjął w sierpniu 2008 r. Program Uzawodowienia Sił Zbrojnych w latach 2008-2010. Zgodnie z założeniami programu w listopadzie 2008 r. weszły w życie przepisy określające, że od 2010 r. uzupełnianie szeregów armii o nowych żołnierzy będzie oparte o dobrowolne rodzaje czynnej zawodowej służby wojskowej.
18. Realizując zadanie organizacji i przeprowadzenia mistrzostw Europy w piłce nożnej „EURO 2012”:
  - zapewniono, poprzez ustanowienie programu wieloletniego „Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć Euro 2012”, finansowanie budowy obiektów sportowych:
    - Stadionu Narodowego w Warszawie (finansowanie pełnego kosztu inwestycji w wysokości 1220 mln zł),

- w Gdańsku (144 mln zł),
  - w Poznaniu (kwota dofinansowania 110 mln zł minus otrzymane dofinansowanie 21,5 mln zł z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej),
  - we Wrocławiu (dofinansowanie 110 mln zł),
  - w Chorzowie (dofinansowanie 110 mln zł),
  - w Krakowie (dofinansowanie 110 mln zł minus otrzymane dofinansowanie 29,6 mln zł z FRKF),
- rozpoczęto na przełomie września i października 2008 r. prace budowlane na Stadionie Narodowym. Zgodnie z harmonogramami prowadzone są prace na stadionach w Krakowie i w Poznaniu, a także przygotowano teren do rozpoczęcia robót w Gdańsku i Wrocławiu, uzyskując wszystkie pozwolenia niezbędne do rozpoczęcia budowy.

19. W celu zwiększenia sprawności funkcjonowania rządu przygotowano rozwiązania, które przewidują:

- wprowadzenie elementów planowania wieloletniego jak np.: Wieloletniego Planu Finansowego Państwa, który obejmie 4 kolejne lata (projekt ustawy skierowany do Sejmu),
- wprowadzenie od 1 kwietnia br. nowego modelu prac legislacyjnych, zgodnie z którym Rada Ministrów będzie najpierw podejmować merytoryczną decyzję opartą na założeniach do ustawy. Dopiero po jego przyjęciu przez Radę Ministrów legislator będzie przygotowywał tekst ustawy,
- wprowadzenie nowego modelu programowania strategicznego.

1. PRZECIWDZIAŁANIE SKUTKOM ŚWIATOWEGO KRYZYSU FINANSOWEGO

Plan Stabilności i Rozwoju

W porównaniu z krajami Europy Zachodniej oraz pozostałymi krajami regionu sytuacja ekonomiczna Polski pozostaje relatywnie korzystna. Polska jest jednym z nielicznych krajów UE, które utrzymały dodatnią dynamikę wzrostu gospodarczego w IV kwartale 2008 r. W okresie tym wzrost gospodarczy (rok do roku) w Polsce wyniósł zgodnie z danymi GUS 2,9%, (zgodnie z danymi Eurostat było to 3,1%), podczas gdy wśród największych gospodarek UE było to -1,9% w Wielkiej Brytanii, - 1,6% w Niemczech, -1,0% we Francji; w Stanach Zjednoczonych -0,8%, w Japonii -4,6%, a w najbardziej dotkniętych kryzysem krajach naszego regionu: Łotwie i Estonii odpowiednio -10,5% i -9,4%. Utrzymanie dodatniej dynamiki wzrostu w IV kwartale 2009 r. nie oznacza jednak, że Polska jest odporna na światowy kryzys gospodarczy. Niestabilna sytuacja zewnętrzna powoduje pogorszenie sytuacji gospodarczej oraz znaczną niepewność co do perspektyw wzrostu w Polsce w latach 2009 i 2010, zwłaszcza, że, jak wskazują obserwacje historyczne, opóźnienie cyklu koniunkturalnego w Polsce względem krajów UE15 sięga około 6-8 kwartałów. Aby zminimalizować negatywne skutki światowego kryzysu finansowego na sytuację polskiej gospodarki, począwszy od 30 listopada 2008 r. realizowany jest Plan Stabilności i Rozwoju. Przewiduje on wprowadzenie szeregu instrumentów umożliwiających skuteczne przeciwdziałanie skutkom spowolnienia gospodarczego oraz przygotowanie na ew. nasilenie zagrożeń kryzysowych.

Przygotowanie instrumentów elastycznego reagowania na potencjalne zagrożenia w sektorze finansowym

Dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania sektora finansowego w sytuacji ew. nasilenia zagrożeń kryzysowych kluczowe jest skuteczne monitorowanie oraz zapewnienie możliwości szybkiego reagowania na ew. zagrożenia dla jego płynności.

Komitet Stabilności Finansowej

Występowanie potencjalnych zagrożeń dla sektora finansowego sprawia, iż szczególnie istotne jest stałe monitorowanie sytuacji oraz sprawna koordynacja ewentualnych działań antykryzysowych. W tym celu zwiększono częstotliwość spotkań Ministra Finansów z Prezesem Narodowego Banku Polskiego oraz Przewodniczącym Komisji Nadzoru Finansowego w ramach Komitetu Stabilności Finansowej oraz uchwalono (13 grudnia 2008 r.) przepisy zapewniające ustawowe umocowanie Komitetu. W jego ramach, Minister Finansów, Prezes Narodowego Banku Polskiego oraz Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego zostali zobowiązani do współpracy, wymiany informacji oraz koordynacji działań koniecznych do utrzymania stabilności krajowego systemu finansowego. Komitet dokonuje oceny rynków międzynarodowych i krajowego systemu finansowego, a także koordynuje działania naprawcze w wypadku wystąpienia zagrożenia dla tego systemu.

Wsparcie dla instytucji rynku finansowego

Zgodnie z ustawą o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym, która weszła w życie 13 marca 2009 r., Minister Finansów będzie miał możliwość udzielenia wsparcia instytucji finansowej zagrożonej utratą płynności poprzez m. in. gwarancje Skarbu Państwa oraz sprzedaż papierów skarbowych z odroczoną płatnością.

Ponadto, przygotowano rozwiązania pozwalające na dokapitalizowanie instytucji finansowych, takich jak banki krajowe i krajowe zakłady ubezpieczeniowe (z wyłączeniem towarzystw ubezpieczeń wzajemnych). Zgodnie z będącą obecnie przedmiotem prac parlamentu ustawą o rekapitalizacji instytucji finansowych, zwiększenie kapitału danej instytucji będzie mogło nastąpić poprzez objęcie akcji, obligacji lub papierów dłużnych, w przypadku, gdy nie zostaną one objęte przez inwestorów rynkowych.

Podwyższenie gwarancji dla depozytów bankowych

Ponadto w celu wzmocnienia zaufania do polskiego systemu bankowego, od 28 listopada 2008 r. podniesiono poziom gwarancji dla depozytów bankowych do 50 tys. euro, czyli ok. 225 tys. zł. Zgodnie z uchwaloną w październiku 2008 r. nowelizacją ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, do tej wysokości depozyty gwarantowane są w 100 proc. Przed podwyższeniem progu, depozyty o równowartości do 1 tys. euro gwarantowane były w 100 proc., a depozyty o równowartości od 1 tys. do 22,5 tys. euro gwarantowane były w 90 proc.

Wspieranie inwestycji

Zwiększenie dostępu do finansowania zewnętrznego

Ważnym warunkiem zwiększenia popytu inwestycyjnego jest dostęp przedsiębiorstw do finansowania zewnętrznego. W ramach Planu Stabilności i Rozwoju przygotowano rozwiązania umożliwiające wykreowanie bezpiecznej, szerokiej akcji kredytowej, szczególnie dla małych i średnich przedsiębiorstw. Wzmocniono pozycję Banku Gospodarstwa Krajowego jako instytucji poręczeniowo-gwarancyjnej realizującej rządowe programy społeczno-gospodarcze oraz przewidziano dokapitalizowanie funduszu statutowego BGK kwotą co najmniej 3 mld zł. Poszerzono także katalog sytuacji, w których Skarb Państwa może udzielać poręczeń. Nowelizacja ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz nowelizacja ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa zostały uchwalone przez Parlament 2 kwietnia 2009 r. Oprócz rozszerzenia dostępnego spektrum instrumentów poręczeniowo-gwarancyjnych dokonano również podwyższenia określonego w Ustawie Budżetowej na 2009 r. limitu wysokości gwarancji i poręczeń jakich udzielić może Skarb Państwa do 40 mld złotych. W ramach tej pozycji budżetowej przewiduje się m.in. udzielanie gwarancji na projekty infrastrukturalne w ramach pomocy z UE, czy też projekty infrastrukturalne realizowane w ramach PPP.

3 lutego 2009 r. Rada Ministrów przyjęła „Kierunki rozwoju funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2009-2013”. W programie przewidziano realizację szeregu działań organizacyjnych, ekonomicznych oraz zmian legislacyjnych służących rozwojowi funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, w szczególności w zakresie poprawy dostępu do nich dla mikro i małych przedsiębiorstw.

Zwiększenie bodźców zachęcających do inwestowania

Jednocześnie zgodnie z uchwaloną przez Sejm 5 marca 2009 r. nowelizacją ustaw o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o podatku dochodowym od osób prawnych,

zwiększono możliwości zaliczania wydatków na inwestycje do kosztów podatkowych w postaci jednorazowych odpisów amortyzacyjnych określonych środków trwałych (np. zakup maszyn i urządzeń) poprzez podwyższenie limitu odpisów z 50 do 100 tysięcy euro dla firm o przychodach do 1,2 mln euro oraz firm rozpoczynających działalność w latach 2008 – 2010. Wprowadzono także rozwiązanie umożliwiające rozliczanie kosztów prac badawczo-rozwojowych także w chwili ich poniesienia lub poprzez odpisy amortyzacyjne w trakcie trwania inwestycji, a nie jak miało to miejsce dotychczas, wyłącznie po jej zakończeniu.

Wspieranie inwestycji publicznych

Zintensyfikowano działania w celu przyspieszenia publicznych inwestycji w infrastrukturę teleinformatyczną. Powołano specjalny Międzyresortowy Zespół do spraw Realizacji Programu „Polska Cyfrowa”, który wypracowuje rozwiązania mające przyczynić się do usprawnienia procesów inwestycyjnych w tym zakresie.

Podjęto także działania mające na celu wsparcie inwestycji ekologicznych o znacznym poziomie ryzyka, dla których trudno jest pozyskać kredyt z banku komercyjnego. Ich finansowanie będzie łatwiejsze dzięki przyjętemu przez NFOŚiGW programowi wsparcia inwestycji w odnawialne źródła energii oraz energooszczędne elektrociepłownie. NFOŚiGW udzieli preferencyjnych pożyczek dla inwestycji, przeznaczając na ten cel w latach 2009-2012 łączną kwotę w wysokości co najmniej 1,5 mld zł.

Przyspieszenie inwestycji finansowanych ze środków UE

Szybka i sprawna absorpcja funduszy unijnych stanowić może ważny czynnik stymulujący koniunkturę gospodarczą. Dlatego, pomimo zadowalającego poziomu wykorzystania środków UE przekraczającego na koniec 2008 r. 92 proc. (zgodnie z kursem 4,16 zł za 1 euro), tak ważne jest zwiększenie skuteczności i efektywności wydania tych środków.

W tym celu został ustanowiony i pozytywnie poddany audytowi system instytucjonalny w zakresie certyfikacji wydatków ponoszonych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych okresu 2007-2013, który służy do poświadczania ww. wydatków do Komisji Europejskiej.

Znowelizowano ustawę Prawo zamówień publicznych, uchwalono ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, która weszła w życie 15 listopada 2008 r.

Dokonano zmiany niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, która ma poprawić wykorzystanie środków unijnych i ułatwić ubieganie się o przyznanie dotacji. Nowe rozwiązania mają umożliwić m.in. odwołanie się do sądu w sytuacji odmowy przydzielenia współfinansowania.

Sejm RP przyjął również ustawę o Europejskim Ugrupowaniu Współpracy Terytorialnej (EUWT). EUWT jest nowym instrumentem prawnym, pozwalającym na tworzenie sformalizowanych grup współpracy przez podmioty publiczne z różnych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Ponadto rząd zainicjował akcję "Proste Fundusze", która prowadzi do dalszej poprawy absorpcji funduszy unijnych i lepszej realizacji celów społeczno-gospodarczych. Zapewnieniu terminowej i efektywnej absorpcji środków unijnych służy także powołanie

Międzyresortowego Zespołu do spraw Wykorzystania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej.

Dodatkowo 16 grudnia 2008 r. Rada Ministrów zaakceptowała, przedstawiony przez ministra rozwoju regionalnego, Plan wydatkowania środków na koniec 2009 roku w programach współfinansowanych z funduszy europejskich w ramach NSRO 2007-2013. Zakłada on poświadczenie do zwrotu przez Komisję Europejską (certyfikację) co najmniej 16,8 mld zł w ramach wydatków poniesionych przez budżet państwa na rzecz beneficjentów.

Rozszerzono również możliwość pozyskiwania zaliczek przez beneficjentów środków w programach 2007-2013. Ułatwi to sprawne rozpoczęcie procesu inwestycyjnego. Rozwiązanie to wprowadzono w nowelizacji Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego, które weszło w życie 12 lutego br.

Wprowadzono lepszą kontrolę wydatkowania i rozliczania środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację NSRO 2007-2013 w celu zwiększenia możliwości poświadczania do refundacji z budżetu unijnego (tzw. certyfikacji) dla większej ilości poniesionych wydatków, a tym samym zwiększania dochodów budżetu państwa.

Zmieniono Procedurę przyznawania/zapewniania finansowania przedsięwzięcia ze środków rezerwy celowej budżetu państwa dla programów i projektów realizowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w ramach NSS 2007 – 2013 poprzez:

- uzależnienie wielkości przekazywanych kwot od realnego zapotrzebowania na środki,
- uzależnienie przekazania środków z budżetu państwa od certyfikacji wydatków.

Wykorzystuje się obecnie dodatkowe możliwości istniejące w przepisach unijnych - wprowadzono m. in. zasadę (uzgodnioną z KE) rozliczania i certyfikacji do KE wydatków poniesionych w pierwszych fazach realizacji projektu, jeszcze przed zatwierdzeniem tego projektu przez KE (co może zająć od kilku do kilkunastu miesięcy) – dotyczy tzw. projektów dużych (o wartości powyżej 25 mln euro w przypadku projektów środowiskowych oraz 50 mln euro dla projektów infrastrukturalnych).

Prace nad przyszłym kształtem polityki spójności

Zważywszy na pojawiającą się po raz pierwszy możliwość bezpośredniego oddziaływania na wspólnotowy proces reformowania polityki spójności i przygotowywania formalnych podstaw jej funkcjonowania w kolejnym okresie budżetowym po 2013 r. już od pierwszych etapów tego procesu, jak również na szczególną rolę Polski jako największego odbiorcy wsparcia ze środków strukturalnych 2007-2013, Polska bierze aktywny udział w refleksji nad przyszłością polityki spójności toczącej się na forum wspólnotowym. Ambicją rządu RP jest wyjście poza pasywne reagowanie na propagowane przez Komisję Europejską lub państwa członkowskie propozycje zmian, ale wychodzenie z własnymi propozycjami reform.

Na forum wspólnotowym przedstawiciele Polski biorą udział w licznych spotkaniach organizowanych przez Prezydencję Rady UE oraz przez KE. Równolegle, Polska inicjuje szereg spotkań bilateralnych z przedstawicielami krajów UE-15, z wysokimi przedstawicielami KE oraz z ekspertami zagranicznymi.

Na forum krajowym prowadzone są stałe konsultacje z resortami i urzędami centralnymi, samorządami terytorialnymi i ich reprezentacjami, środowiskami akademickimi i eksperckimi, organizacjami przedsiębiorców oraz organizacjami pozarządowymi mające na celu analizę potencjalnych konsekwencji zmian polityki spójności i polityk sektorowych oraz

najważniejszych determinantów współczesnych zmian gospodarczych, społecznych, terytorialnych w krajowej, europejskiej i globalnej skali odniesienia.

Powyższe działania są wykorzystywane do sformułowania polskiej wizji pożądanych kierunków reformy polityki spójności po 2013 r. jak również służą znalezieniu nowych sojuszników, wychodzących poza grupę nowych państw członkowskich, wyrażających wolę kontynuacji polityki spójności w zreformowanej postaci.

W styczniu 2008 r. KERM przyjął projekt Stanowiska ws. przyszłości Polityki Spójności UE po 2013 r. zawierające wizję najkorzystniejszych kierunków reformy z punktu widzenia interesu Polski jak i całej Wspólnoty. W lutym br. KERM przyjął także Stanowisko ws. Zielonej Księgi dot. spójności terytorialnej. Stanowisko zawiera ocenę Zielonej Księgi opublikowanej przez Komisję Europejską, propozycję definicji konceptu spójności terytorialnej oraz sposobu jego integracji do systemu realizacji polityki spójności.

Zwiększenie atrakcyjności instrumentu specjalnych stref ekonomicznych

W celu zdynamizowania inwestycji na terenie SSE planuje się:

- zmianę ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych, w szczególności w zakresie możliwości zmiany zezwolenia w sytuacji pogorszenia warunków prowadzenia działalności gospodarczej;
- złagodzenie kryteriów obejmowania strefą gruntów prywatnych poprzez nowelizację *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie kryteriów, których spełnienie umożliwia objęcie niektórych gruntów specjalną strefą ekonomiczną*;
- przygotowanie we współpracy z PAIilZ S.A., samorządami województw, zarządzającymi strefami i oddziałami Agencji Nieruchomości Rolnych oraz MRiRW bazy potencjalnych gruntów pod kluczowe duże inwestycje, tzw. Bank Gruntów Inwestycyjnych;
- prowadzenie skuteczniejszej opieki poinwestycyjnej, tj. intensyfikacja działań skierowanych na zachęcenie obecnych już w Polsce (w SSE) inwestorów do zwiększania reinwestycji zysków.

Ograniczenie społecznych skutków kryzysu

Rezerwa Solidarności Społecznej

Światowy kryzys gospodarczy wpływa na społeczeństwo w znacznym stopniu poprzez pogarszającą się sytuację na rynku pracy i spadek dochodów ludności. Aby chronić najbardziej narażone na jego skutki grupy społeczne, w Ustawie Budżetowej na 2009 r. utworzono Rezerwę Solidarności Społecznej w wysokości 1140 mln zł.

W razie potrzeby środki z Rezerwy będą mogły zostać wykorzystane m. in. na wsparcie dochodów rodzin wysoko-wielodzietnych, w ramach planowanej na 2009 r. weryfikacji świadczeń rodzinnych. Ponadto część powyższej kwoty będzie mogła zostać przeznaczona na ew. wsparcie programu dofinansowania kosztów posiłku dla dzieci w szkołach i przedszkolach, oraz działań na rzecz poprawy sytuacji osób sprawujących osobistą opiekę nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny.

Ochrona indywidualnych odbiorców energii

Dzięki aktywności URE i MSP udało się ochronić gospodarstwa domowe przed nadmiernym wzrostem cen energii w 2009 r. – wzrost taryf w 2009 r. jest niższy niż w 2008 r. i trzykrotnie

niższy w stosunku do zamiarów energetyki, co pozwoli na pozostawienie w kieszeniach obywateli 1,5 mld zł. Ponadto trwają prace nad modelem wsparcia odbiorców energii elektrycznej i gazu znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (tzw. odbiorcy wrażliwi). Rozwiązanie to będzie uwzględniać istniejące i projektowane regulacje wspólnotowe.

Pomoc w spłacie kredytów mieszkaniowych

Spowolnienie gospodarcze może prowadzić do niekorzystnych zmian na rynku pracy, w wyniku których osoby, które utraciły zatrudnienie mogą stracić zdolność do obsługi zaciągniętych kredytów na cele mieszkaniowe. W celu pomocy tym osobom rząd finalizuje prace nad projektem ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę.

Zgodnie z tym projektem, osoby, które z powodu utraty pracy w okresie od 1 lipca 2008 r. do 31 grudnia 2010 r. nie są w stanie obsługiwać kredytów zaciągniętych na zakup własnego mieszkania, będą mogły liczyć na przejściowe wsparcie w spłacie tych kredytów. Wsparcie to będzie miało charakter zwrotny, a jego zwrot rozpocznie się najpóźniej po upływie dwóch lat od zakończenia tej pomocy i będzie dokonywany w równych, nieoprocentowanych, miesięcznych ratach przez 8 lat.

Przyspieszenie wypłaty świadczeń z FGŚP

Ponadto, Rada Ministrów finalizuje prace nad rozwiązaniami mającymi na celu zmiany w systemie gwarancji dla roszczeń pracowniczych, których celem jest przyspieszenie wypłaty świadczeń z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dla pracowników w wypadku niewypłacalności pracodawcy. Obecnie przekazanie środków z FGŚP następuje jednorazowo po wydaniu przez sąd postanowienia w sprawie o ogłoszenie upadłości. Nowe rozwiązanie umożliwi przekazywanie świadczenia (w formie zaliczek) po złożeniu do sądu wniosku o ogłoszenie upadłości, czyli ok. 2 – 3 miesiące wcześniej.

Mapa Lokalnych Zagrożeń Kryzysowych

Spowolnienie gospodarcze nie występuje w jednakowym stopniu na obszarze całego kraju. Niektóre powiaty, z uwagi na ich specyficzną sytuację, są bardziej narażone na skutki światowego kryzysu niż inne. Największe zagrożenia mogą dotyczyć powiatów o relatywnie wyższym poziomie rozwoju, które są uzależnione od przedsiębiorstw eksportujących, a także powiaty z dominującą pozycją jednego wielkiego pracodawcy, który znalazł się w sytuacji zagrożenia wywołanej kryzysem. W celu efektywnej walki ze skutkami spowolnienia, niezbędne jest jak najszybsze identyfikowanie obszarów znajdujących się w najgorszej sytuacji.

Nowym narzędziem pozwalającym na monitorowanie w skali powiatu zagrożeń związanych z możliwym pogłębianiem się spowolnienia gospodarczego w Polsce jest Mapa Lokalnych Zagrożeń Kryzysowych. Uruchomienie tego narzędzia zostało poprzedzone analizą obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej powiatów z uwzględnieniem trendów z ostatnich lat. Stanowi to tło dla właściwego monitoringu, który będzie polegał na regularnej analizie sygnałów z rynku pracy, danych związanych z dochodami ludności i przedsiębiorstw, poziomu kapitału ludzkiego oraz sprawności administracji. Dotychczasowa analiza stanowi punkt wyjścia dla projektu, dzięki któremu wiadomo będzie, gdzie w przypadku przedłużającego się kryzysu należy spodziewać się najtrudniejszej sytuacji.

Zidentyfikowanie zagrożonych powiatów będzie uruchamiało procedurę odpowiedzi na występujące zagrożenia w połączeniu z konsultacjami z lokalnymi liderami i szczegółową identyfikacją źródeł oraz charakteru zaistniałego zagrożenia oraz możliwości ew. wsparcia. Wobec powiatów, gdzie zjawiska kryzysowe wystąpią szczególnie silnie możliwe jest rozważenie wsparcia pracodawców w realizacji programów, do których są zobowiązani w ramach zwolnień monitorowanych, aktywizacja osób potrzebujących specyficznej pomocy poprzez programy specjalne, pomoc w rozpoczynaniu działalności gospodarczej, wykorzystanie odpowiednich instrumentów w ramach PO „Kapitał Ludzki” czy udzielanie przez ARP indywidualnej pomocy na ratowanie.

2. STABILNOŚĆ MAKROEKONOMICZNA

Wejście do strefy EURO

Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska zobowiązała się do wprowadzenia europejskiej waluty – euro. Rzetelne analizy ekonomiczne przeprowadzone zarówno przez instytucje publiczne takie jak Narodowy Bank Polski, jak i niezależne ośrodki badawcze pokazują, że z przyjęciem euro wiąże się szereg korzyści gospodarczych w postaci wyższego poziomu PKB, niższego bezrobocia i wyższego zatrudnienia. Korzyści te wynikać będą z wyeliminowania ryzyka kursowego, redukcji kosztów transakcyjnych w wymianie handlowej oraz obniżenia bankowych stóp procentowych.

Wprowadzenie euro zintensyfikuje rozwój handlu zagranicznego między Polską a Europą, przyczyni się do zwiększenia napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz ułatwi dostęp polskich przedsiębiorstw do rynku kapitałowego Wspólnoty. Wejście Polski do strefy euro oznaczać będzie również pełniejsze włączenie naszego kraju w struktury gospodarcze i decyzyjne Unii Europejskiej.

Jak wynika z przeprowadzonych analiz ewentualne ryzyko i koszty związane z zastąpieniem złotego przez wspólną walutę europejską w postaci zmniejszenia swobody w prowadzeniu krajowej polityki pieniężnej oraz w krótkim okresie nieco wyższej inflacji, są znacznie mniejsze niż wspomniane efekty pozytywne. Oznacza to, że kontynuowanie integracji gospodarczej z innymi krajami europejskimi poprzez szybkie przystąpienie Polski do Unii Gospodarczo – Walutowej i szybkie przyjęcie euro leży w strategicznym interesie naszego kraju.

Mając na uwadze to wyzwanie, rząd Donalda Tuska podjął ambitne zobowiązanie, aby do końca 2011 r. przygotować nasz kraj do przyjęcia europejskiej waluty. W styczniu 2009 ustanowiono pełnomocnika do spraw wprowadzenia wspólnej waluty europejskiej. Pełnomocnik ma wykonywać zadania związane z przygotowaniem do wprowadzenia euro przez Polskę. Przy realizacji swoich zadań ma współpracować z administracją rządową i krajowymi instytucjami w celu sporządzania analiz, ocen i wniosków związanych z realizacją poszczególnych etapów przyjęcia euro przez Polskę.

Proces przygotowań do przyjęcia euro podzielono na cztery etapy: pierwszy – przed włączeniem złotego do ERM II, tzw. dwuletniej „poczekalni”, wymaganej przed przyjęciem wspólnej waluty europejskiej; drugi – od włączenia złotego do ERM II do decyzji Rady ECOFIN o uchyleniu tzw. derogacji; trzeci – od decyzji Rady ECOFIN do momentu przystąpienia do strefy euro oraz czwarty – wprowadzenie euro do obiegu i wycofanie

złotego. Do ścisłej współpracy w sprawie przyjęcia Polski do strefy euro zobowiązała się Rada Ministrów, Narodowy Bank Polski i Rada Polityki Pieniężnej.

Intencją rządu jest, aby Polska w 2011 r. spełniła nominalne kryteria konwergencji. Pozwoli to, po wydaniu przez Komisję Europejską pozytywnej opinii dotyczącej wejścia Polski do strefy euro, na przyjęcie przez nasz kraj wspólnej waluty od 1 stycznia 2012 r. Nominalne kryteria konwergencji obejmują: (1) kryterium inflacji, (2) kryterium długoterminowej stopy procentowej, (3) kryterium sytuacji fiskalnej oraz (4) kryterium kursu walutowego. Polska wypełnia obecnie dwa kryteria (kryterium długoterminowej stopy procentowej i kryterium sytuacji fiskalnej).

Poza wypełnieniem nominalnych kryteriów konwergencji konieczne jest spełnienie wymogów formalnych poprzez zapewnienie pełnej zgodności prawa krajowego z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską oraz Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC) i Europejskiego Banku Centralnego (EBC). Wypełnienie tego kryterium wymagać będzie zmiany Konstytucji RP, a więc szerokiego konsensusu i odpowiedzialności za realizację ważnych strategicznie interesów Polski, nie tylko ze strony rządu, lecz także opozycji parlamentarnej. Szybkie osiągnięcie porozumienia jest ważne, choć nie jest warunkiem formalnym przystąpienia do ERM II. Zmniejsza natomiast ryzyko niewypełnienia kryterium stabilności kursowej w latach następnych, ponieważ gwarantuje, że przyjęcie euro jest strategicznym celem polityki społeczno-gospodarczej Polski zarówno dla rządu, jak i dla opozycji.

W związku z powyższym, intencją rządu jest osiągnięcie szerokiego konsensusu politycznego i przekonanie opozycji do poparcia planu jak najszybszego przyjęcia euro. Kwestia ta była już przedmiotem konsultacji m.in. z Prezydentem RP oraz z prezesem największej partii opozycyjnej.

Stabilne finanse publiczne

Jednym z podstawowych filarów długookresowego wzrostu gospodarczego i warunkiem koniecznym osiągnięcia także innych ważnych celów polityki państwa (takich jak gotowość do przyjęcia euro, zwiększenie zatrudnienia czy zmniejszenie zagrożenia ubóstwem) jest stabilność finansów publicznych. Z tego powodu ograniczanie deficytu sektora finansów publicznych jest jednym z priorytetów polityki gospodarczej rządu.

Uchylenie procedury nadmiernego deficytu

Od wejścia do Unii Europejskiej w 2004 r., Polska nie spełniała jednego z kryteriów sytuacji fiskalnej, jakim jest deficyt sektora finansów publicznych nieprzekraczający 3% PKB i była objęta tzw. procedurą nadmiernego deficytu. Dzięki poprawie sytuacji gospodarczej, zapoczątkowanej w 2007 r., deficyt budżetowy został zmniejszony do 1,4 proc. PKB, tj. znacznie poniżej poziomu – 2,7 proc. PKB zakładanego w przygotowanej przez poprzedni rząd ustawie budżetowej na 2007 r. Pozwoliło to na obniżenie deficytu sektora finansów publicznych, liczonego zgodnie z metodologią UE, do 2,0 proc. PKB, a w konsekwencji uchylenia w lipcu 2008 r. wszczętej wobec Polski procedury nadmiernego deficytu.

Ustawa budżetowa na 2009 r.

Dbłość Rady Ministrów o stan finansów publicznych znajduje swoje odzwierciedlenie w ustawie budżetowej na 2009 r. Uchwalona w styczniu ustawa przewiduje obniżenie wysokości deficytu budżetowego do 1,3 proc. PKB, z około 1,9 proc. PKB w roku 2008. Istotne obniżenie deficytu spowoduje obniżenie potrzeb pożyczkowych sektora finansów publicznych, co jest szczególnie ważne w okresie kryzysu na światowych rynkach finansowych.

Istotnemu ograniczeniu deficytu budżetowego towarzyszą zmiany prowadzące do znacznego zmniejszenia dynamiki dochodów z podatku dochodowego od osób fizycznych. Wynika to z utrzymania uchwalonej przez Sejm poprzedniej kadencji obniżki podatku PIT z jednoczesnym zmniejszeniem liczby stawek podatkowych. Znalezienie możliwości sfinansowania tych rozwiązań było jednym z priorytetów rządu.

Jednocześnie w budżecie na 2009 r. przewidziano znaczne zwiększenie wydatków na cele prorozwojowe: naukę, edukację, infrastrukturę i zdrowie. Spośród 12,7 mld zł wzrostu wydatków, 50 proc. dotyczy ww. kategorii.

Równoczesne zmniejszenie stawek podatków, zwiększenie wydatków o charakterze prorozwojowym i ograniczenie deficytu budżetowego było możliwe dzięki zdyscyplinowanej polityce wydatkowej. Podczas prac nad projektem ustawy budżetowej przyjęto zasadę, zgodnie z którą punktem odniesienia dla poziomu wydatków każdego z dysponentów w 2009 r. jest nominalny (a więc nie uwzględniający inflacji) poziom wydatków zaplanowanych na rok 2008. Nawet niewielki wzrost wydatków danej części budżetowej wymagał zatem szczegółowego uzasadnienia.

Zasada ta dotyczyła w szczególności wydatków administracyjnych dokonywanych przez poszczególne ministerstwa i urzędy centralne. Choć nie ulega wątpliwości, że przyciągnięcie do administracji najlepszych specjalistów wymaga istotnego zwiększenia elastyczności polityki kadrowej, przejawiającej się między innymi w możliwości znacznego zwiększenia wynagrodzeń najlepszych pracowników, to w większości przypadków środki te mogą zostać wygospodarowane dzięki oszczędnościom uzyskanym w ramach danego urzędu. Dobrym przykładem takiej polityki są działania Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, w której mimo istotnego wzrostu zadań związanych z pełnieniem roli centrum analityczno-strategicznego rządu, udało się uzyskać oszczędności w wysokości ponad 6 proc. Zostało to osiągnięte dzięki m. in. zmniejszeniu ogólnego funduszu wynagrodzeń, wydatków majątkowych i wydatków na usługi telefonii komórkowej.

Przegląd wydatków budżetu państwa

Obserwowane w ostatnim czasie spowolnienie gospodarcze spowodowało konieczność rewizji prognoz dochodów budżetowych planowanych do realizacji w 2009 r. Z tego powodu konieczne okazało się dokonanie ponownego przeglądu wydatków budżetu państwa, w celu znalezienia źródeł ew. oszczędności, które będą musiały nastąpić w razie ew. dalszego pogorszenia sytuacji gospodarczej. Pierwszy tego typu przegląd odbył się na przełomie stycznia i lutego, a jego efektem było wygospodarowanie oszczędności w wysokości ponad 10 mld zł oraz zmiana źródeł finansowania inwestycji na pozabudżetowe w wysokości kolejnych 9,7 mld zł. Zostaną one zrealizowane w przypadku urzeczywistnienia gorszego od prognozowanego scenariusza wzrostu gospodarczego.

Zwiększenie przejrzystości finansów publicznych

Kolejnym elementem działań rządu, które pośrednio przyczynią się do zwiększenia długookresowej stabilności fiskalnej, jest wzmocnienie przejrzystości finansów publicznych. Cel ten zostanie osiągnięty dzięki wejściu w życie przyjętego przez rząd i będącego obecnie na etapie prac komisji sejmowej projektu ustawy o finansach publicznych.

Ustawa zapewni jawność finansów państwa, a w efekcie lepszą kontrolę wydawania pieniędzy z publicznej kasy. Projekt przewiduje dalsze funkcjonowanie samorządowych zakładów budżetowych, ograniczając jednak zakres ich działalności do spraw dotyczących m.in. gospodarki mieszkaniowej i gospodarki lokalami użytkowymi czy usług komunalnych (np. zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku).

Zadania publiczne dotychczas realizowane przez gospodarstwa pomocnicze będą mogły przejść jednostki budżetowe lub instytucje gospodarki budżetowej. Zadania nieprzewidziane w projekcie ustawy dla sfery działalności samorządowych zakładów budżetowych, jednostki samorządu terytorialnego będą mogły wykonywać w innych formach prawno-organizacyjnych np. spółek komunalnych lub samorządowych jednostek budżetowych. Nową formą organizacyjno-prawną będzie agencja wykonawcza, która będzie posiadać osobowość prawną. Podstawą jej gospodarki finansowej będzie roczny plan finansowo-rzeczowy. Będzie on obejmował prognozę przychodów, w tym dotacje z budżetu państwa oraz zestawienie kosztów dotyczących jej funkcjonowania i realizacji zadań ustawowych.

Projekt ustawy przewiduje także zniesienie osobowości prawnej państwowych funduszy celowych. Zlikwidowane zostaną rachunki dochodów własnych oraz rachunki funduszy motywacyjnych. W całej administracji państwowej wzmocniony zostanie audyt wewnętrzny, czyli system kontroli wewnętrznej.

Lepsze procedury sanacyjne i ostrożnościowe

Przyjęty przez rząd projekt ustawy o finansach publicznych przewiduje ponadto zaostrzenie tzw. procedur ostrożnościowych i sanacyjnych. Normy te są stosowane w sytuacji, kiedy wysokość długu publicznego zagraża długookresowej stabilności finansowej.

Zgodnie z nowymi zasadami kolejne procedury ostrożnościowe zostaną zastosowane, gdy państwowy dług publiczny przekroczy 47, 52, 55 i 60 proc. PKB. Dotychczas było to odpowiednio 50, 55 i 60 proc.

Istotą nowych rozwiązań jest także zapewnienie automatycznego uruchamiania procedur, które zmniejszą zagrożenia niekontrolowanego wzrostu długu publicznego. Będą one uruchamiane z chwilą przekroczenia przez dług publiczny wartości 52, 55 i 60 proc. PKB. Wejście w życie rządowych rozwiązań spowoduje na przykład, że w sytuacji, gdy wysokość długu w relacji do PKB przekroczy 55 proc. PKB nie będą podwyższane wynagrodzenia pracowników sfery budżetowej, waloryzacja emerytur i rent nie będzie mogła przekroczyć poziomu wynikającego ze wzrostu inflacji, a wzrost wydatków takich instytucji jak Rzecznik Praw Dziecka, Kancelaria Sejmu, Senatu, Prezydenta czy Trybunału Konstytucyjnego nie będzie mógł być wyższy niż w administracji rządowej.

3. WZROST ZATRUDNIENIA

Jednym z podstawowych priorytetów rządu i warunkiem koniecznym dla odniesienia sukcesu także w innych ważnych dziedzinach jest zwiększenie liczby Polaków utrzymujących się z własnej pracy. Problem ten jest szczególnie ważny w kontekście postępujących przemian demograficznych. Jak wynika z prognozy GUS rok 2009 będzie ostatnim rokiem wzrostu liczby osób w wieku produkcyjnym. Szacuje się, że do 2030 r. liczba ta spadnie o ok. 4 mln osób.

Wobec postępujących procesów demograficznych, utrzymanie obecnych wskaźników zatrudnienia w poszczególnych grupach wiekowych na niezmiennym poziomie doprowadziłoby do spadku liczby pracujących o ponad 1,6 mln osób. Oznaczałoby to, że w 2030 r. każdy pracujący Polak musiałby „utrzymać” przeciętnie 1,9 a nie jak obecnie 1,7 osoby. Wzrost zatrudnienia do przeciętnego poziomu notowanego w krajach UE może sprawić, że w tej samej perspektywie czasowej liczba utrzymywanych osób przypadających na jednego pracującego w porównaniu ze stanem obecnym nie tylko nie ulegnie zwiększeniu, ale wręcz spadnie do poziomu 1,2 osoby na jednego pracującego.

Dla osiągnięcia tego celu, konieczne jest przeformułowanie dotychczasowego modelu polityki społecznej, w którym przez ostatnie 15 lat dominowały działania prowadzące do mniej lub bardziej oficjalnego zachęcania do opuszczania rynku pracy.

Oferta dla osób powyżej 50-tego roku życia

Jak wynika z porównania danych dotyczących zatrudnienia w Polsce i pozostałych krajach UE, najważniejszym problemem Polski są dramatycznie niskie wskaźniki zatrudnienia osób w wieku 50 i więcej lat. O ile w krajach UE osoby pracujące w wieku 50-64 lat stanowią 55,6 proc. ogółu osób w tym wieku, to w Polsce jest to zaledwie 43,4 proc.

Niskie zatrudnienie osób starszych powoduje istotne konsekwencje dla całego rynku pracy. Na finansowanie świadczeń i emerytur kierowanych do osób w wieku przedemerytalnym wydajemy obecnie ponad 20 mld zł, tj. ponad 5 razy więcej niż np. na badania i rozwój.

Konieczność finansowania tych wydatków prowadzi do zwiększenia kosztów pracy w postaci rozmaitych podatków i składek. Jedną z konsekwencji jest obniżenie zatrudnienia szczególnie wśród osób młodych.

Zachęty do zatrudniania osób powyżej 50-tego roku życia

W odpowiedzi na te wyzwania, opracowano i przyjęto program „Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększania aktywności zawodowej osób w wieku 50+”. Zawiera on kompleksowe rozwiązania, które zachęcą osoby powyżej 50 roku życia do aktywności zawodowej, a jednocześnie stworzą im realne możliwości podjęcia pracy i pozostania w zatrudnieniu. Pakiet obejmuje m.in. rozwiązania kierowane do pracodawców. Chodzi o zmniejszenie kosztów związanych z zatrudnieniem osób starszych poprzez zwolnienie z obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (od lipca 2009 r.) czy finansowania zwolnień chorobowych dłuższych niż 14 dni (rozwiązanie to obowiązuje od 1 lutego 2009 r.). Dla zwiększenia mobilności osób powyżej 50-tego roku życia, również od 1 lutego br., poszerzono możliwości korzystania z

doradztwa zawodowego, bezpłatne szkolenia skierowane do osób w wieku 45 i więcej lat, promocję profilaktyki zdrowotnej.

Dalsze uelastycznianie przepisów w zakresie organizacji czasu pracy będzie odpowiadało indywidualnym potrzebom pracowników, w tym także pracowników w przedziale wiekowym 50+. Dla nich szczególnie promowana będzie np. zmiana rozkładu godzin pracy w ciągu dnia (w tym z uwzględnieniem stanu zdrowia, sytuacji życiowej danej osoby), czy zmniejszenie wymiaru pracy w niestandardowych godzinach pracy.

Emerytury pomostowe

Jak pokazują przykłady innych państw, sposób postrzegania starszych pracowników przez pracodawców, a co za tym idzie zwiększenie ich szans na rynku pracy, zależy w dużym stopniu od regulacji dotyczących powszechnego wieku emerytalnego i faktycznych możliwości odchodzenia na wcześniejszą emeryturę. W krajach charakteryzujących się relatywnie wysokim wiekiem emerytalnym, takich jak Szwecja, Dania i Norwegia wskaźniki zatrudnienia osób w wieku 50-59 lat sięgają 80 proc. i w zasadzie nie odbiegają od tych występujących w grupie wiekowej 25-44 lat. W Polsce, gdzie niemal co dziesiąty mężczyzna i cztery na dziesięć kobiet w wieku 55 lat są na emeryturze, już pracownicy około 50 roku życia postrzegani są jako osoby w wieku przedemerytalnym. W konsekwencji wskaźnik zatrudnienia w Polsce obniża się zauważalnie już w grupie 45-54 lat, a w grupie osób w wieku 55-59 lat spada do poniżej 40 proc., tj. poziomu ponad dwukrotnie niższego niż w krajach skandynawskich.

W związku z powyższym niezwykle ważnym elementem pakietu mającego na celu zwiększenie zatrudnienia wśród osób starszych jest realizacja przyjętego w 1998 r. przepisu dotyczącego wygaszenia uchwalonych na początku lat osiemdziesiątych regulacji przyznających uprawnienia do przechodzenia na wcześniejsze emerytury kobietom i wielu grupom zawodowym (w tym m. in. kolejarzom, dyrygentom, aktorom teatrów lalkowych). Zgodnie z obowiązującym od 1999 r. zapisem w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, w celu wywiązania się państwa ze zobowiązań podjętych wobec osób, które rozpoczęły pracę przed uchwaleniem powyższej regulacji, wymagane jest wprowadzenie ustawy o emeryturach pomostowych. W ciągu 10 lat od wprowadzenia tego zapisu kolejne rządy nie zrealizowały jednak tej obietnicy, w konsekwencji czego obowiązujące od 1999 r. przepisy przejściowe były już dwukrotnie przedłużane bezpośrednio przed terminem ich wygaśnięcia. Sytuacja ta była niesłychanie niekorzystna zarówno z punktu widzenia rynku pracy, jak i sytuacji osób, które mogłyby uzyskać uprawnienia do emerytur pomostowych. Nie mając pewności co do przyszłej sytuacji prawnej osoby te masowo odchodziły na wcześniejsze emerytury, zwłaszcza w ostatnich miesiącach przed planowanym wygaśnięciem przepisów przejściowych.

Aby zapobiec powtórzeniu się takiej sytuacji, już w pierwszym roku swojego urzędowania, rząd premiera Donalda Tuska doprowadził do uchwalenia ustawy o emeryturach pomostowych, która weszła w życie dnia 1 stycznia 2009 r. Prawo do takiej emerytury przysługuje pracownikom, którzy urodzili się po 31 grudnia 1948 r. Ustawa zawiera opracowaną przez ekspertów medycyny i ochrony pracy wykaz rodzajów prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, których wykonywanie związane jest z określonymi w ustawie czynnikami ryzyka i wymaga szczególnej sprawności psychofizycznej. Osoby wykonujące takie prace otrzymały prawo do emerytury pomostowej w wieku o 5 lat, a w niektórych przypadkach 10 lat, niższym od powszechnego wieku

emerytalnego, o ile pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wykonywały przez co najmniej 15 lat, oraz przepracowały w sumie co najmniej 20 lat (kobiety) lub 25 lat (mężczyźni), w tym co najmniej jeden dzień przed wejściem w życie reformy emerytalnej z 1999 r. Prawo do emerytur pomostowych w grupie nauczycieli, przysługuje obecnie tylko nauczycielom zatrudnionym w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, ośrodkach szkolno-wychowawczych, schroniskach dla nieletnich oraz zakładach poprawczych. Pozostałym nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym szkół i przedszkoli publicznych i niepublicznych, przysługiwać będą projektowane nauczycielskie świadczenia kompensacyjne, nad którymi trwają końcowe prace w Parlamencie.

Zwiększenie opłacalności pracy

Wyższe wynagrodzenia w miejsce wcześniejszych emerytur dla nauczycieli

Z punktu widzenia rynku pracy istotnym działaniem była zmiana podejścia do regulacji określających warunki pracy pracowników sektora publicznego. Dotyczy to w szczególności osób zatrudnionych w oświacie, gdzie następuje stopniowe odejście od stosowanej od lat osiemdziesiątych zasady, zgodnie z którą - dla zrównoważenia niskich zarobków nauczycieli - grupa ta uzyskała prawo odchodzenia na wcześniejsze emerytury w tym m. in. bez względu na wiek. Zgodnie z uchwalonymi w 1998 r. przepisami uprawnienia te miały mieć charakter wygasający, jednak przepisy przejściowe były już dwukrotnie przedłużane, destabilizując sytuację na krajowym i lokalnych rynkach pracy. Tak skonstruowane regulacje są bowiem podwójnie szkodliwe. Z jednej strony zwiększają one zachęty dla wczesnego odchodzenia na emeryturę doświadczonych pracowników sektora publicznego. Z drugiej strony nie zapewniają odpowiednich bodźców dla podejmowania pracy przez osoby młode, zainteresowane w pierwszej kolejności wysokością oferowanego wynagrodzenia. Ostatecznie przepisy Karty Nauczyciela, umożliwiające przejście na emeryturę bez względu na wiek, mają zastosowanie wyłącznie w przypadkach, gdy wymagane w tych przepisach warunki zostały spełnione do 31 grudnia 2008 r.

Sytuację tę dodatkowo pogarszały ściśle regulacje dotyczące wzajemnego powiązania płac nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. W efekcie wprowadzane przez kolejne lata podwyżki tzw. kwoty bazowej przekładały się przede wszystkim na zwiększenie płac nauczycieli o najdłuższym stażu pracy. Tymczasem, jak pokazują dane OECD, choć pensja nauczyciela u szczytu kariery zawodowej w relacji do PKB jest w Polsce wyższa od średniej w państwach OECD, to przeciętne wynagrodzenie początkującego nauczyciela szkoły podstawowej jest w relacji do PKB zdecydowanie najniższe.

Sytuacja ta ulegnie poprawie po wejściu w życie przygotowanych przez rząd rozwiązań. Wygaszeniu możliwości przechodzenia na wcześniejsze emerytury towarzyszyć będzie znaczna podwyżka wynagrodzeń wszystkich nauczycieli, z jednoczesną zmianą systemową zapewniającą dodatkowe zwiększenie płac nauczycieli o najkrótszym stażu pracy. Tylko do końca 2009 r. średnie płace wszystkich nauczycieli wzrosną o ponad 500 zł, a wynagrodzenia nauczycieli stażystów nawet o 741 zł, czyli o 48 proc. – w stosunku do wynagrodzeń, jakie otrzymywali nauczyciele w 2007 r. O ile pozwoli na to sytuacja gospodarcza, w 2010 r. zostaną wprowadzone kolejne podwyżki płac w wysokości 5 proc. każdorazowo - od 1 stycznia i od 1 września. Oznacza to, że od początku kadencji, średnia płaca gwarantowana nauczycielowi bez względu na posiadany stopień awansu zawodowego wzrośnie o ok. 1000 zł. Dla porównania od 2003 r., czyli od momentu zakończenia reformy systemu

wynagradzania, łączny wzrost gwarantowanych nauczycielom płac wyniósł średnio tylko 326 zł, a w przypadku nauczycieli stażystów zaledwie 178 zł.

Dodatkowo, przyjęte przez rząd rozwiązania przewidują korzystniejsze zasady wynagradzania nauczycieli uczestniczących w sprawdzianach i egzaminach. Dyrektorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych będą zawierać z egzaminatorami i nauczycielami akademickimi odrębne umowy dotyczące zakresu obowiązków i wysokości wynagrodzenia. Pozostali nauczyciele będą wykonywać te zadania zgodnie ze statutem szkoły. W przypadku nadgodzin wypracowanych w systemie tygodniowym, nauczyciele otrzymają dodatkowe wynagrodzenie za przepracowane godziny ponadwymiarowe. Ponadto zgodnie z porozumieniem zawartym przez stronę rządową z nauczycielskimi związkami zawodowymi kontynuowane będą konsultacje mające na celu wypracowanie rozwiązań dotyczących między innymi poprawy warunków i bezpieczeństwa pracy oraz aktywizacji zawodowej nauczycieli.

Wyższa płaca minimalna

Jednym z instrumentów polityki zachęcającej do podejmowania zatrudnienia, w sytuacji malejącego bezrobocia może być umiarkowane zwiększanie płacy minimalnej. Jak przekonuje 650 ekonomistów uczelni amerykańskich na czele z noblistami K. Arrowem, C. Grangerem, L. Kleinem, R. Solowem i J. Stiglitzem¹, umiarkowanej wysokości płaca minimalna wzmacnia pozycję negocjacyjną na rynku pracy osób pobierających niskie płace. Narzędzie to jest także istotne przy zwalczaniu zjawiska wykluczenia społecznego występującego wśród osób pracujących. Jest to szczególnie ważne w przypadku Polski, która charakteryzuje się dość wysokim udziałem niskopłatnego zatrudnienia w porównaniu do innych krajów europejskich.

Sytuację tych osób ma poprawić wprowadzona przez rząd podwyżka płacy minimalnej. Zgodnie z pierwszym od lat porozumieniem wynegocjowanym na forum Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, począwszy od dnia 1 stycznia 2009 r. wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę wynosi 1276 zł. Oznacza to wzrost o 13,3 proc., w stosunku do kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w 2008 r. (1126 zł) i 36,3 proc. od początku kadencji (936 zł). W rezultacie relacja płacy minimalnej do wysokości przeciętnego wynagrodzenia wzrosła z 34,8% w 2007 r. do 41,7% w 2009 r.

Jednocześnie nie należy zapominać, że podniesienie płacy minimalnej oznacza wzrost kosztów pracy osób o najniższej wydajności. W efekcie zwiększa się opłacalność zakupu maszyn, które mogą zastępować pracę „droższych” pracowników. Może to prowadzić do trudności w znalezieniu zatrudnienia przez osoby o najniższych kwalifikacjach. W związku z tym zagrożeniem, wpływ wynegocjowanej na forum Komisji Trójstronnej podwyżki na sytuację osób o najniższych kwalifikacjach będzie szczegółowo monitorowany.

Zwiększenie opłacalności pracy dla osób niepełnosprawnych

Obecne zasady łączenia pobierania przysługujących osobom niepełnosprawnym świadczeń z dochodami z pracy mają w dużej mierze charakter dezaktywizujący. Wynika to z błędnej konstrukcji mechanizmów zmniejszania i zawieszania świadczeń rentowych. Przy obecnych regulacjach możliwa jest w szczególności kuriozalna sytuacja, w której wzrost otrzymywanego przez osobę niepełnosprawną wynagrodzenia prowadzi do zmniejszenia

---

¹ *Hundreds of Economists Say: Raise the Minimum Wage*, 2006

uzyskiwanego przez nią dochodu netto. Sytuacja ta powoduje nieopłacalność awansu i zwiększania kwalifikacji przez osoby niepełnosprawne, kierując nadmiernie ich energię na analizowanie przepisów.

Sytuacja ta mogłaby ulec zmianie dzięki zmianom w ustawie o emeryturach i rentach z FUS polegającym na wprowadzeniu zasady, że renta z tytułu niezdolności do pracy (spowodowana także wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową), renta rodzinna przysługująca osobie niezdolnej do pracy lub renta socjalna nie będzie ulegała zmniejszeniu ani zawieszeniu w przypadku osiągania przychodów z pracy zarobkowej. Uchwalona przez Sejm nowelizacja została jednak zawetowana przez Prezydenta. Oznacza to konieczność ponownego podjęcia prac nad rozwiązaniami w tym zakresie, projekt ustawy wprowadzającej w życie ww. rozwiązanie po pierwszym czytaniu jest obecnie przedmiotem prac Sejmu.

Bardziej aktywna polityka rynku pracy

Instrumenty wsparcia dla pracodawców osób niepełnosprawnych

Od 1 stycznia br. weszły w życie przepisy w zakresie wsparcia zatrudnienia osób niepełnosprawnych. I tak:

- zastąpiono dotychczasową pomoc (w postaci miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych oraz refundacji składek na ubezpieczenia społeczne tych osób) jednym instrumentem wsparcia tj. dofinansowaniem do wynagrodzenia do wysokości 75% kosztów płacy dla pracodawców wykonującym działalność gospodarczą i do 90% kosztów płacy dla pracodawców niewykonujących takiej działalności (np. organizacjom pozarządowym),
- podwyższono kwoty dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych do 160%, 140% i 60% najniższego wynagrodzenia, odpowiednio na pracownika ze znacznym, umiarkowanym i lekkim stopniem niepełnosprawności (w 2008 r. 130%, 110% i 50%), które mogą być powiększone o 40% w przypadku pracowników ze szczególnymi schorzeniami,
- rozszerzono zakres dofinansowania do wynagrodzenia o pracowników niepełnosprawnych mających ustalone prawo do emerytury,
- uzupełniono katalog kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych możliwych do zrekompensowania pracodawcom o koszty zakupu specjalnego oprogramowania urządzeń na użytek pracowników niepełnosprawnych,
- stworzono nowy instrument pomocy dla pracodawców prowadzących zakłady pracy chronionej, zatrudniających co najmniej 50% osób niepełnosprawnych, tj. możliwość rekompensaty poniesionych dodatkowych kosztów budowy lub rozbudowy obiektów lub pomieszczeń poniesionych w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.

W związku z wejściem w życie powyższych zmian odnotowano zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych zarówno w zakładach pracy chronionej jak i na otwartym rynku pracy. Od grudnia 2008 r. do lutego 2009 r. liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych wzrosła o 20 888^(*), co stanowi 10,3% zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

---

^(*) źródło SOD PFRON, dane na dzień 01.04.2009 r.

Indywidualne plany wyjścia z bezrobocia

Istotnym celem polityki rządu jest aktywizacja osób bezrobotnych. Jak wskazują badania, ważnym elementem polityki aktywizacyjnej jest indywidualizacja programów kierowanych do każdego bezrobotnego. Indywidualne plany działania pozwalają lepiej dopasować typ pomocy do konkretnej sytuacji, w jakiej znalazła się poszukująca pracy osoba. Zgodnie z uchwaloną 19 grudnia 2008 r. nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, indywidualnym planem obowiązkowo objęte są osoby, które będą miały trudności ze znalezieniem pracy i nie podejmą jej w ciągu 6 miesięcy od daty rejestracji. Osoby te uzyskają m.in. wsparcie psychologiczne, pomoc w przygotowaniu i przesyłaniu własnych ofert (CV), pomoc w przygotowaniu do uczestnictwa w rozmowach kwalifikacyjnych, czy szkolenia dostosowane do ich aktualnych potrzeb lub takie które pozwolą na realizację przewidzianych na dłuższy czas planów rozwoju kariery zawodowej. Wprowadzenie obowiązku uczestniczenia w indywidualnym planie działania wymusza na beneficjencie większe zaangażowanie i lepiej organizuje jego działania. Odmowa uczestnictwa skutkować będzie wyłączeniem osoby z rejestru urzędu pracy, co spowoduje odebranie prawa do zasiłku.

Wyższe stypendia na szkolenia i staże

Aktywizacji bezrobotnych służyć będą ponadto wyższe stypendia na szkolenia, staże i kontynuowanie nauki. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, stypendium zastąpiło funkcjonujący dotąd dodatek szkoleniowy. Wysokość stypendium w 2009 r. waha się od 100 do 120 proc. wysokości zasiłku (za pełny miesiąc szkolenia). Wyższe niż 120 proc. stypendium mogą otrzymywać osoby pozostające w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, bez kwalifikacji zawodowych w wieku 50 i więcej lat oraz uprawnieni do zasiłku). Od 2010 r. wszystkie stypendia na szkolenie podwyższone zostaną do wysokości 120% zasiłku. Aby zwiększyć motywację do poszukiwania pracy, możliwe będzie otrzymywanie stypendium nawet w sytuacji podjęcia przez bezrobotnego zatrudnienia w czasie trwania szkolenia.

Przygotowanie zawodowe dorosłych

Dotychczasowe regulacje prawne albo umożliwiały skierowanie bezrobotnego na kurs do instytucji szkoleniowej albo pozwalały mu uzyskać doświadczenie zawodowe u pracodawcy w ramach prac interwencyjnych, stażu lub przygotowania zawodowego w miejscu pracy. Żadna z tych form nie dawała szans na uzyskanie tytułu zawodowego. Zgodnie z nowymi rozwiązaniami katalog instrumentów rynku pracy został rozszerzony o „przygotowanie zawodowe dorosłych”, które realizowane jest u pracodawcy, we współpracy z instytucjami szkoleniowymi i ośrodkami egzaminacyjnymi. Nowa forma aktywizacji zbliżona jest do przygotowania zawodowego pracowników młodocianych. Dzięki niej stworzona została możliwość uzyskania przez osoby bezrobotne w ciągu 12-18 miesięcy pełnych kwalifikacji w zawodzie, poświadczonych świadectwem, a w formie krótszej, 3 - 6 miesięcy – umiejętności poświadczonych zaświadczeniem instytucji szkoleniowej. Bezrobotni w trakcie nauki otrzymują stypendium, takie jak uczestnicy szkoleń kursowych.

Wyższe zasiłki w pierwszych miesiącach po utracie pracy

Niezwykle ważnym instrumentem rynku pracy jest system zasiłków dla bezrobotnych. Szukanie pracy jest zajęciem czasochłonnym, a często także kosztownym. Pobierany

bezpośrednio po utracie pracy zasiłek umożliwia osobie bezrobotnej większe zaangażowanie w poszukiwanie nowego zatrudnienia, zwłaszcza w pierwszych miesiącach od utraty pracy, kiedy poszukiwania te są zazwyczaj najbardziej efektywne. Jak wskazują badania dotyczące wpływu konstrukcji systemu zasiłkowego na skłonność do podejmowania zatrudnienia, negatywny wpływ na znalezienie zatrudnienia przez osobę bezrobotną może mieć natomiast długość okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Wynika to z faktu, że dla części osób pobieranie zasiłku jest samo w sobie czynnikiem demotywującym do podejmowania pracy. Świadczy o tym obserwowany w badaniach fakt wzmożonego podejmowania zatrudnienia przez osoby w okresie tuż przed wygaśnięciem prawa do zasiłku. Zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 19 grudnia 2008 r. maksymalny okres pobierania zasiłku został skrócony z 18 do 12 miesięcy. Od 1 stycznia 2010 r. kwota zasiłku przysługującego przez pierwsze 3 miesiące zostanie podniesiona z obecnych 551,80 zł do 717 zł. Zgodnie z proponowanym rozwiązaniem po 3 miesiącach pobierania zasiłku dla bezrobotnych wysokość tego świadczenia zmniejszy się do 563 zł i pozostanie na tym poziomie przez pozostały okres pobierania zasiłku.

Wydzielenie części urzędów pracy odpowiedzialnych za aktywizację zawodową

Nowe rozwiązania wymagają zmian w organizacji działalności urzędów pracy. Działania ściśle związane z aktywizacją osób bezrobotnych będą realizowane w wyodrębnionej części urzędu pracy, tj. w centrum aktywizacji zawodowej (CAZ). Powiatowe urzędy pracy wraz z samorządami gminnymi mogą tworzyć w gminach tzw. lokalne punkty informacyjno-konsultacyjne (LPIK). Ich zadaniem będzie informowanie o pomocy oferowanej przez urząd pracy, a także rejestracja osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Wsparcie emigrantów przebywających za granicą oraz powracających do kraju

Od momentu przystąpienia Polski do UE mamy do czynienia ze znacznym nasileniem zjawiska migracji zagranicznych. Według danych GUS, na koniec 2007 r. za granicą przebywało blisko 2,3 mln stałych obywateli Polski, z czego większość (około 1,5 mln osób) wyjechała po 2004 r. Większość migrantów z Polski (ponad 80 proc.) przebywała w krajach Unii Europejskiej, w szczególności w Wielkiej Brytanii (690 tys. osób), Niemczech (490 tys. osób) oraz Irlandii (200 tys. osób). Fakt, iż zasób migrantów z Polski przebywających poza granicami kraju wyraźnie się zwiększył od momentu akcesji do Unii Europejskiej uzasadnia szczególne działania skierowane do migrantów przebywających poza granicami kraju.

Jednocześnie od 2007 r. dynamika wyjazdów spada a od 2008 r. zmniejsza się również zasób polskich migrantów za granicą (co pokazują dane BAEL). Wiele przesłanek wskazuje, iż nawet jeśli nie należy oczekiwać masowej fali powrotów z zagranicy, to bez wątpienia nastąpi zwiększenie skali migracji powrotnych. Decydują o tym czynniki ekonomiczne (sytuacja makroekonomiczna, kryzys finansowy, sytuacja na rynkach pracy) oraz społeczne (sytuacja rodzinna migrantów, ich strategie rodzinne i zawodowe). Dostępne źródła danych wskazują, że proces migracji powrotnych już się rozpoczął i nabierał dynamiki w roku 2008: według szacunków GUS łącznie w latach 2004-2008 do Polski powróciło po co najmniej 3-miesięcznym pobycie za granicą około 580 tys. osób. Natomiast analiza danych z polskich urzędów pracy – formularze E301 oraz E303 – pokazuje, iż część powracających trafia do stanu bezrobocia na polskim rynku pracy.

W obliczu zachodzących procesów migracyjnych rząd podjął działania skierowane do osób przebywających poza granicami kraju oraz ułatwiające powrót do Polski i znalezienie miejsca na krajowym rynku pracy. Działania te mają charakter generalny (działania zmierzające do usprawnienia funkcjonowania instytucji państwowych, polityka rynku pracy) oraz specyficzny, tj. są skierowane do osób migrujących. W tym ostatnim przypadku szczególne znaczenie miały instrumenty zmierzające do wyjaśnienia sytuacji podatkowej polskich migrantów (abolicja podatkowa) oraz kampania informacyjna skierowana do osób zamierzających powrócić do kraju.

Abolicja podatkowa

Polacy pracujący za granicą mogli skorzystać z tzw. abolicji podatkowej. Od sierpnia 2008 r. obowiązuje ustawa o szczególnych rozwiązaniach dla podatników uzyskujących niektóre przychody poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Z rozwiązań przewidzianych w ustawie mogli skorzystać podatnicy, którzy przynajmniej w jednym roku podatkowym między 2002 a 2007 r. uzyskali przychody z pracy poza granicami Polski, do których miała zastosowanie metoda proporcjonalnego odliczenia. Jednocześnie w roku podatkowym w którym uzyskali te przychody podlegali nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w Polsce, tj. podlegali obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów.

W ustawie przewidziano umorzenie do określonego poziomu zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę dla podatników, którzy nie dokonali rozliczenia dochodów z pracy za granicą, pod warunkiem złożenia przez nich zeznania podatkowego. Ustawa przewiduje także zwrot podatku dochodowego dla podatników, którzy dokonali takiego rozliczenia i zapłacili podatek. W przypadku osób, które dokonały częściowej zapłaty podatku ustawa przewiduje umorzenie zaległości podatkowej i zwrot podatku dochodowego. Kwotę umorzenia lub zwrotu określi urząd skarbowy, co odciąży podatnika od konieczności samodzielnego ich wyliczania. Ustawa ta wprowadza również ulgę w podatku dochodowym od osób fizycznych. Od 2008 r. podatnik ma prawo odliczyć od podatku dochodowego kwotę stanowiącą różnicę między podatkiem od przychodów z pracy za granicą obliczonym przy zastosowaniu metody odliczenia proporcjonalnego, a kwotą podatku od tych przychodów obliczonego przy zastosowaniu metody wyłączenia z progresją.

Podatnik, który w 2008 r. (i w latach następnych) uzyska przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowane ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, ma prawo dokonać zmniejszenia ryczałtu ustaloną w powyższy sposób kwotę.

Od 1 stycznia 2009 r. możliwe jest także wspólne rozliczenie małżonków, z których jedna bądź dwie osoby mieszkają poza Polską. Warunkiem będzie uzyskanie co najmniej 75 proc. przychodów w Polsce i bycie rezydentem w kraju UE, EOG, bądź w Szwajcarii.

Informacja dla powracających

Jedną z podstawowych barier w powrocie do kraju jest brak informacji. Dlatego rozpoczęto realizację pierwszej fazy kompleksowego programu wsparcia migrantów powrotnych, której celem jest „wyposażenie” osób, które podjęły już decyzję o powrocie do kraju, bądź decyzję taką rozważają, w rzetelną wiedzę na temat uwarunkowań powrotu i funkcjonowania po przyjeździe do Polski. Podstawowymi narzędziami, które zostały przygotowane przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów razem z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej są:

poradnik dla migrantów powrotnych oraz portal internetowy skierowany do osób przebywających za granicą, zawierający kompendium informacji na temat warunków i okoliczności powrotu, niezbędnych formalności, a także sytuacji w Polsce. Program został zainaugurowany przez Premiera RP dnia 24 listopada 2008 r.

Poradnik dla migrantów powrotnych („Powrotnik. Nawigacja dla powracających”) został wydrukowany w ilości 50 tys. egzemplarzy i był dystrybuowany bezpłatnie w najważniejszych krajach, w których przebywają polscy migranci (w szczególności w Wielkiej Brytanii i Irlandii). Poradnik ten jest zbiorem praktycznych, w przystępny sposób zredagowanych informacji. Wyjaśnia on między innymi, o jakich formalnościach nie należy zapominać przed powrotem do Polski, jak zorganizować przeprowadzkę i w jakich sprawach udać się urzędu bezpośrednio po powrocie do kraju. Podpowiada, jak odnaleźć się na polskim rynku pracy po powrocie i jak założyć tu własną działalność gospodarczą. Dużo miejsca poświęcono w nim problemom podatkowym oraz objaśnieniom procedur związanych z przeprowadzką do kraju całych rodzin. Zawiera ponadto informacje o świadczeniach społecznych, które w wielu przypadkach mogą być przenoszone do Polski i wypłacane po powrocie do kraju. Wyjaśnia również zasady dostępu do publicznej służby zdrowia po powrocie. Stale aktualizowana treść „Powrotnika” dostępna jest w internecie.

Portal internetowy (www.powroty.gov.pl) to specjalnie stworzony serwis internetowy, za pośrednictwem którego przekazywane są aktualne informacje istotne z punktu widzenia osób powracających do Polski. Najważniejszą z punktu widzenia użytkownika własnością portalu jest możliwość interakcji z zespołem doradców i ekspertów (poprzez cyklicznie odbywające się spotkania on-line z ekspertami oraz opcję zadania pytania). W krótkim czasie portal stał się powszechnie rozpoznawalnym narzędziem do kontaktu z Polakami przebywającymi za granicą: do końca marca 2009 r. zanotowano blisko 750 tys. odsłon portalu oraz zidentyfikowano ponad 115 tys. unikalnych użytkowników, zespół ekspertów udzielił odpowiedzi na niemal 1800 pytań od migrantów.

Oprócz kampanii informacyjnej wdrażany jest także stopniowo system wsparcia migrantów powrotnych na polskim rynku pracy, który obejmuje: ułatwienia w zakresie rejestracji i poszukiwania pracy (znowelizowana ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znosi konieczność uzyskiwania statusu bezrobotnego w celu uzyskania dostępu do systemu doradztwa i poradnictwa zawodowego), tworzenie dodatkowych ułatwień o charakterze fiskalnym i popularyzację rozwiązań już istniejących (np. instytucja kredytu podatkowego), ułatwienia w zakresie zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw (z wykorzystaniem potencjału i we współpracy z PARP) oraz działania skierowane do członków rodzin migrantów powrotnych (zwłaszcza ich dzieci – integracja w środowisku szkolnym, wsparcie psychologiczne). Realizację kolejnego etapu programu rozpoczęto w pierwszym półroczu 2009 r.

4. WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI

Wdrażanie odnowionej Strategii Lizbońskiej

Jakość życia obywateli oraz wzrost poziomu ich aktywności ulegać będzie poprawie, jeśli zagwarantowane zostaną warunki dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Będzie to

możliwe dzięki stworzeniu przyjaznego otoczenia dla rozwoju przedsiębiorczości oraz zapewnieniu efektywnego gospodarowania środkami publicznymi.

Realizację celów Strategii Lizbońskiej ma zapewnić kolejny Krajowy Program Reform na lata 2008-2011. Dokument ten jest średniookresowym planem rządu, zawierającym opis reform strukturalnych, niezbędnych do zapewnienia podstaw trwałego rozwoju kraju. KPR obejmuje reformy z zakresu polityki makroekonomicznej, mikroekonomicznej oraz rynku pracy. Krajowy Program Reform dotyczy trzech obszarów priorytetowych: (1) Aktywne społeczeństwo – realizacja działań w tym obszarze przyczyni się do zapewnienia odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli; (2) Innowacyjna gospodarka – realizacja działań w tym obszarze pozwoli na rozwój sektorów i gałęzi o dużej wartości dodanej oraz wysokiej innowacyjności, co będzie miało istotny wpływ na długofalowy wzrost gospodarczy; (3) Sprawne instytucje – efektywne wykorzystanie środków publicznych osiągnięte dzięki realizacji działań w tym obszarze (bez dodatkowych obciążeń dla obywateli i przedsiębiorców) umożliwi sprawną realizację polityk prorozwojowych i inwestycji publicznych, przy zapewnieniu właściwego poziomu zabezpieczenia socjalnego.

Rozwój nauki

Jednym z podstawowych obszarów decydujących o konkurencyjności gospodarki jest sprawnie funkcjonujący sektor badawczy i naukowy. Podstawowymi problemami polskiej nauki są niska jakość badań prowadzonych przez polskich naukowców (mierzona m.in. liczbą publikacji czy wskaźnikiem cytowań) oraz brak umiejętności współpracy między nauką a przemysłem (na co wskazuje m.in. mała liczba patentów uzyskanych w Europejskim Urzędzie Patentowym). Wynika to w dużej mierze z braku bodźców w systemie finansowania, dla podnoszenia jakości prowadzonych badań, niewystarczającego poziomu nakładów na naukę oraz archaicznego modelu kariery naukowej, nie pozwalającego na wczesne uzyskiwanie samodzielności naukowej przez młodych badaczy.

Aby zmienić tę sytuację, rząd podjął decyzję o przeprowadzeniu kompleksowej reformy systemu nauki oraz zasad finansowania nauki i badań w Polsce.

Celem tak głębokiej reformy jest zwiększenie konkurencyjności nauki polskiej w stosunku do nauki europejskiej i światowej. Skuteczność wprowadzanych zmian w decydującym stopniu zależy od zaangażowania środowiska badaczy w opracowanie jej założeń. W związku z powyższym powołany został zespół ds. reformy systemu nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce, składający się z wybitnych przedstawicieli różnych dziedzin nauki. Zespół przez kilka miesięcy działalności przygotował koncepcję reformy, która została zaprezentowana podczas spotkania premiera ze środowiskiem naukowym w kwietniu 2008 r. W efekcie podjętych prac we wrześniu 2008 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zaprezentowało spójny pakiet 5 ustaw pt. "Budujemy na wiedzy – reforma nauki dla rozwoju Polski" obejmujący ustawy o zasadach finansowania nauki, Polskiej Akademii Nauk, Instytutach Badawczych, Narodowym Centrum Badań i Rozwoju oraz Narodowym Centrum Nauki..Obecnie ustawy te po pierwszym czytaniu są przedmiotem prac komisji sejmowych.

Wzrost nakładów na naukę

Pod względem poziomu nakładów na naukę Polska zajmuje odległe miejsce wśród krajów europejskich. Obecna wartość środków (zarówno publicznych, jak i prywatnych)

kierowanych do sektora naukowego nie przekracza 0,6 proc. PKB, podczas gdy w innych krajach UE wynosi o wiele więcej. Szwecja i Finlandia wydają na ten cel ponad 3,5 proc. PKB, a Niemcy i Francja odpowiednio 2,5 proc. i 2,1 proc. PKB. Stan ten ulegnie jednak poprawie. Zgodnie z przyjętymi przez rząd rozwiązaniami zwiększenie kierowanych do sektora naukowego środków zostanie osiągnięte przede wszystkim poprzez radykalne zwiększenie nakładów publicznych, w szczególności ze środków UE. W budżecie państwa na 2009 r. kwota przeznaczona na naukę wzrosła w stosunku do 2008 r. w ujęciu realnym o 29 proc. Dla porównania w latach 2007 oraz 2008 wzrost nakładów na naukę w stosunku do roku poprzedniego wynosił ok. 9 proc. Biorąc pod uwagę, że do kwoty przeznaczonej przez rząd należy doliczyć przynajmniej ok. 2-2,5 mld zł (szacunki na podstawie nakładów w poprzednich latach), które będą pochodzić ze środków prywatnych oraz ok. 4 mld ze środków strukturalnych w samym tylko 2009 r., wysokość całkowitych wydatków na naukę może wynieść ok. 11-12 mld zł, co oznacza de facto podwojenie wydatków na tę sferę gospodarki i wzrost jej udziału w PKB do ok. 1 proc.

Nowe zasady finansowania nauki

Obecny system finansowania nauki charakteryzuje się wieloma wadami. Jedną z nich jest scentralizowany model dystrybucji środków sprowadzający się do finansowania przede wszystkim działalności statutowej jednostek naukowych, zamiast rozwoju działalności badawczej. Do tej pory większość środków kierowanych do jednostek badawczych była przekazywana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie algorytmu, który w niewystarczającym stopniu uwzględniał osiągnięcia badawcze poszczególnych naukowców i zespołów badawczych.

Sytuację tę ma poprawić całkowita zmiana modelu finansowania nauki. Celem reformy jest pozostawienie ministrowi kompetencji w zakresie określania polityki naukowej, wyznaczania strategii rozwoju nauki, jak również finansowania dużej infrastruktury badawczej oraz specjalnych programów ministra. Pozostałe kompetencje Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie dystrybucji środków finansowych zostaną przeniesione do niezależnych agencji, co pozwoli na uporządkowanie i wzrost efektywności środków finansowych przeznaczonych na finansowanie działalności naukowo-badawczej.

Proponowany model finansowania, będący obecnie przedmiotem prac Sejmu, odpowiada standardom światowym, w których badania finansowane są z kilku źródeł, w tym poprzez Narodowe Centrum Nauki (NCN), które ma być instytucją niezależną od polityków, odpowiadającą standardom EUROHORCS. NCN ma być zarządzane przez naukowców i finansowane ze środków publicznych. Będzie przyznawać granty badawcze we wszystkich obszarach nauki na zasadach konkursowych, przy zastosowaniu systemu *peer review*.

Kolejną instytucją mającą otrzymywać dofinansowanie będzie Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, mające prowadzić konkursy dla nauk wdrożeniowych. Zgodnie z ustawą o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, nad którą trwają obecnie prace Sejmu, zostanie ono zreformowane i będzie służyć jako realizator Krajowego Programu Badań, ogłaszanego przez Radę Ministrów, a nie jak dotąd przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Spowoduje to podniesienie rangi stosowanych badań naukowych, jako dziedziny kluczowej dla rozwoju gospodarczego Polski. Zasadą działania Centrum ma być pełna transparentność podejmowanych na zasadach konkursowych decyzji finansowych. Centrum powinno także służyć jako katalizator zmian w obszarze współpracy nauki i przemysłu poprzez udział przedsiębiorstw w finansowaniu niektórych zadań Centrum.

Dzięki tym zmianom wysokość przekazywanych środków finansowych będzie w większym stopniu uzależniona od osiągnięć badawczych. Ustawa o zasadach finansowania nauki gwarantuje przekazywanie części środków co roku do instytucji niezależnych merytorycznie od decyzji politycznych. Przewiduje ona również powołanie nowego ciała opiniodawczego – Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych, które będzie oceniać jednostki naukowe wg najlepszych światowych standardów i zasad. Systematyczna i kompleksowa ocena działalności tych jednostek pomoże w podnoszeniu jakości badań, realizowaniu innowacyjnych projektów oraz w szerszym udziale polskich badaczy w europejskiej i światowej przestrzeni badawczej.

Ponadto wprowadzane zmiany pozwolą na rzeczywiste powiązanie wysokości finansowania z jakością prowadzonych prac badawczych. Dotychczasowe środki na działalność statutową zostaną zastąpione dotacją bazową, której nie będą otrzymywać najłabsze ośrodki. Tylko tak radykalne kroki pozwolą na osiągnięcie wysokiej jakości badań w jak najkrótszym czasie.

Prekursorem zmian jakościowych w polskiej nauce powinna być Polska Akademia Nauk, która jako korporacja prowadząca wiele instytutów badawczych musi jako pierwsza wprowadzać zasady rzetelności i najwyższej jakości badań. Zaproponowane rozwiązania w PAN dotyczą przede wszystkim struktury zarządzania korporacją oraz ewaluacji instytutów badawczych Akademii. Proponowane przepisy, w tym audyt jednostek powinny doprowadzić do szybkiej zmiany zasad działania i finansowania instytutów, odmłodzenie korporacji oraz zagwarantowania udziału osób o największych osiągnięciach i najwyższym międzynarodowym prestiżu.

Proponowane zmiany pomogą upowszechnić dobre praktyki i najwyższe zasady etyczne. W Polskiej Akademii Nauk zostanie powołana Komisja ds. Etyki w Nauce rozstrzygająca czy i w jakim stopniu naruszone zostały zasady etyki naukowej. W przypadku prawomocnego orzeczenia komisji dyscyplinarnej stwierdzającego naruszenie tych zasad poza sankcjami dyscyplinarnymi stosowany będzie zakaz otrzymywania środków finansowych na badania naukowe pochodzących z budżetu państwa. Wprowadzono także zakaz nepotyzmu oraz obowiązek przeprowadzania otwartych konkursów w obsadzie stanowisk i pozyskiwaniu grantów

Usprawnienie komunikacji między nauką a przemysłem

Jedną z najczęściej podkreślanych wad polskiej nauki jest brak umiejętności współpracy między nauką a przemysłem. Powoduje to, że wymiana myśli i transfer technologii są w Polsce bardzo ograniczone. Jednostki badawczo-rozwojowe nie są dostatecznie dobrze przygotowane do przedstawiania oferty dla przemysłu, ale także przemysł nie kładzie dostatecznego nacisku na innowacje i postęp technologiczny, wybierając tańszą metodę adaptowania już gotowych technologii. Ustawa, w ramach której jednostki te działały do tej pory, pochodziła z 1985 r. Była ona tworzona w zupełnie innej rzeczywistości gospodarczej i prawnej i nie gwarantuje wykonania podstawowej misji instytutów, czyli realizacji badań naukowych i ich komercjalizacji.

W odpowiedzi na powyższy problem w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego przygotowano projekt ustawy, który docelowo przekształca dotychczasowe jednostki badawczo – rozwojowe w instytuty. Będą one podlegać ścisłym zasadom kontroli, audytu oraz ewaluacji. Tylko najlepsze z dotychczas działających instytutów zostaną w sposób

automatyczny zachowane. Jednostki osiągające najslabsze wyniki będą przekształcane lub likwidowane. Zgodnie z nową ustawą, statutowymi zadaniami instytutów badawczych będzie: realizowanie badań stosowanych i prac rozwojowych na potrzeby gospodarki, transfer technologii i przystosowywanie wyników do potrzeb przemysłu. Projekt przewiduje powiązanie wysokości finansowania z osiągnięciami w realizacji nowych działań statutowych, a także ścisły nadzór odpowiednich ministrów nad działalnością tych jednostek.

Wzmocnieniu związków nauki z gospodarką służyć mają również projekt ustaw o zasadach finansowania nauki oraz o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Chodzi m.in. o umożliwienie dofinansowania przedsięwzięć naukowych, których efekty mogą być zastosowane przez przedsiębiorców. Pobudzanie inwestowania przez sektor prywatny w działalność badawczo-rozwojową będzie realizowane poprzez współfinansowanie ze środków budżetowych przedsięwzięć prowadzonych przez podmioty posiadające zdolność do bezpośredniego zastosowania wyników projektów w praktyce. Sposób wsparcia przedsiębiorców jest określany przez Radę NCBiR, która składa się m.in. z przedstawicieli przemysłu. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego zostawia w ten sposób pełną swobodę środowiskom gospodarczym i naukowym w wyborze najbardziej efektywnych instrumentów wsparcia stanowiących kontynuację dotychczasowych projektów celowych. Do głównych zadań NCBiR należy również wspieranie pozyskiwania przez jednostki naukowe środków na działalność badawczo-rozwojową ze źródeł innych niż budżet państwa. W efekcie powinien nastąpić zdecydowany wzrost nakładów na naukę z sektora prywatnego, pozwalający odwrócić niekorzystne proporcje w systemie finansowania badań.

Zapewnieniu skutecznego transferu technologii między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką służyć będzie uproszczenie systemu ubiegania się o dofinansowanie. Wprowadzane zmiany pozwolą przybliżyć naukę do gospodarki także poprzez zniesienie barier dla przedsiębiorców w aplikowaniu o granty w NCBiR (dotychczas warunkiem aplikowania było wydatkowanie na B+R 400 tys. zł rocznie) oraz stworzenie prawnych możliwości konsolidacji nauki z gospodarką w ramach centrów badawczo-przemysłowych.

Zmiana modelu kariery naukowej

W końcu 2008 r. w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego rozpoczęły się prace nad drugim etapem reformy systemu nauki i szkolnictwa wyższego i w lutym 2009 r. do konsultacji społecznych zostały przekazane założenia reformy systemu szkolnictwa wyższego – *Partnerstwo dla wiedzy – nowy model kariery akademickiej*. Zmiany proponowane przez MNISW zmierzają w kierunku likwidacji barier rozwojowych dla młodych naukowców oraz przyspieszenia procedury awansu naukowego, jednocześnie gwarantując wyższą jakość polskiej nauce. Umożliwienie zakładania zespołów badawczych i budowanie laboratoriów przez młodych badaczy, w okresie najbardziej aktywnego rozwoju kariery naukowej pozwoli na uzyskiwanie lepszych wyników i konkurowanie z naukowcami z całego świata. Prezentowane założenia określają przejrzyste warunki rozwoju naukowego z naciskiem na zwiększenie aktywności polskich naukowców w międzynarodowej przestrzeni badawczej.

Zmiana modelu kariery naukowej odbędzie się przede wszystkim poprzez podniesienie jakości doktoratów, uproszczenie procedury habilitacyjnej, a tym samym przyspieszenie uzyskiwania samodzielności badawczej, otwarcie polskich uczelni i jednostek badawczych na naukowców z zagranicy, którzy przyniosą ze sobą nową jakość pracy i standardy obecne w krajach europejskich, czy Stanach Zjednoczonych.

Opisane w założeniach reformy zmiany znajdują wyraz w zmianach takich ustaw jak – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz innych aktach wykonawczych ministra właściwego ds. nauki i szkolnictwa wyższego.

Nowy model zarządzania szkolnictwem wyższym

Trzecim i ostatnim elementem kompleksowej reformy nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce będzie wprowadzenie zmian w modelu zarządzania szkolnictwem wyższym. Obecnie najlepsze polskie uczelnie zajmują odległe miejsca w międzynarodowych rankingach szkół wyższych.; System zarządzania, w którym decyzje podejmuje się kolegiałnie nie przystaje do warunków, w jakich musi działać wyższa uczelnia, konkurująca na rynku o studentów, najlepszych nauczycieli i badaczy, a przede wszystkim o środki finansowe na działalność i prowadzenie badań naukowych.

Przedstawione przez rząd w marcu 2009 r. założenia reformy szkolnictwa wyższego „Partnerstwo dla Wiedzy – nowy model zarządzania szkolnictwem wyższym” mają dawać szansę stworzenia lepszych warunków funkcjonowania szkół wyższych w Polsce. U podstaw proponowanych zmian leży przekonanie rządu, że potencjał tkwiący w polskich uczelniach powinien być pełniej wykorzystywany przy uwzględnieniu instrumentów zarządzania jakością oraz poprzez wzmocnienie powiązań uczelni z otoczeniem zewnętrznym. Podstawowym celem rządu jest stworzenie skutecznego mechanizmu wyłaniania w procedurze konkursowej krajowych naukowych ośrodków wiodących (tzw. KNOW), które będą odgrywały podstawową rolę na rynku uczelni wyższych, uzyskując wysokie finansowanie. Proponowane rozwiązania obejmują także lepsze powiązanie i integrację uczelni z otoczeniem społeczno – gospodarczym poprzez tworzenie regionów wiedzy, lepszą współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami i rynkiem pracy. Niezbędne wydaje się również wprowadzenie zmian w ustroju uczelni publicznej polegających m.in. na zwiększeniu kompetencji rektora w zakresie polityki kadrowej, czy określania strategii rozwoju uczelni. Zmiany będą jednak przeprowadzane z zachowaniem podstawowego założenia o autonomii uczelni wyższej. Zmiany w ustroju, połączone z chęcią lepszego wykorzystania potencjału badawczego i dydaktycznego polskich uczelni będą wymagać uproszczenia zasad finansowania – przekazywania dotacji bazowej i stacjonarnej przeznaczonej na bieżącą działalność uczelni oraz przyjęcia zasady finansowania rozwoju szkół wyższych w trybie konkursowym ze środków budżetowych i strukturalnych UE.

Za tymi zmianami powinna pójść poprawa jakości kształcenia w szkołach wyższych. Zostaną wprowadzone metody mierzenia tej jakości poprzez rozliczanie z osiągnięcia celów i założonych efektów. Poprawa kształcenia powinna się odbyć m.in. poprzez zmianę zasad działania dotychczasowej Państwowej Komisji Akredytacyjnej, ograniczenie wieloletowości, zróżnicowanie programów nauczania w poszczególnych jednostkach oraz tworzenie makrokierunków.

Zmiany proponowane w tym pakiecie również zostaną wprowadzone poprzez dokonanie zmian w ustawach - prawo o szkolnictwie wyższym, ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Rozwój innowacyjności

Jednym z priorytetów rządu jest wspieranie podejmowania przez przedsiębiorstwa przedsięwzięć innowacyjnych oraz zapewnienie im dostępu do kapitału na cele rozwojowe.

Działania te są wdrażane przede wszystkim w oparciu o programy operacyjne przygotowane na lata 2007-2013. Wspierają one m.in.: inwestycje w nowoczesne technologie, powstawanie nowych firm technologicznych, fundusze podwyższonego ryzyka, badania i rozwój nowoczesnych technologii, wzmocnienie sieci instytucji otoczenia biznesu działających na rzecz wsparcia działalności innowacyjnej przedsiębiorstw oraz działalność gospodarczą w dziedzinie gospodarki elektronicznej.

Dodatkowo w celu stworzenia przyjaznego otoczenia dla rozwoju handlu elektronicznego i e-biznesu Rada Ministrów przyjęła 30 grudnia 2008 r. Program działań na rzecz wspierania elektronicznego handlu i usług na lata 2009-2010.

Przewidziane w Programie działania ułatwią m.in. wdrażanie nowatorskich rozwiązań elektronicznych w prowadzeniu działalności gospodarczej oraz będą propagować wykorzystywanie informacji dostępnych poprzez internet. Rozwiązania te zwiększą również udział rynku usług informatycznych w Polsce i rozszerzą segment produkcji oprogramowania. W efekcie będą dodatkowym impulsem pobudzającym wzrost gospodarczy.

W ramach Programu planowane jest stworzenie elektronicznej platformy wspierania działalności gospodarczej. Stworzenie odpowiednich baz danych umożliwi małym i średnim przedsiębiorcom korzystanie z zasobów informacyjnych administracji publicznej dotyczących przedsiębiorczości, w szczególności sposobów świadczenia usług oraz oferowanej im pomocy.

Kolejnym priorytetem Programu jest poprawienie bezpieczeństwa transakcji elektronicznych poprzez nowelizację ustawy o podpisie elektronicznym. Ponadto dzięki specjalnej witrynie internetowej przedsiębiorcy uzyskają informacje o rodzajach przestępstw, na które narażeni są uczestnicy obrotu elektronicznego.

Modernizacja infrastruktury

Jednym z czynników ograniczających konkurencyjność i możliwości rozwoju polskiej gospodarki jest niskiej jakości infrastruktura – zarówno transportowa, jak i telekomunikacyjna. Polskę charakteryzuje niedostateczna długość autostrad i dróg szybkiego ruchu, niezadowalający stan techniczny linii kolejowych oraz niska dostępność usług telekomunikacyjnych, takich jak internet szerokopasmowy. Podjęte przez rząd działania mają na celu przyspieszenie inwestycji infrastrukturalnych poprzez likwidację istniejących barier organizacyjnych i prawnych.

Przyspieszenie budowy autostrad

Choć pod względem długości sieci drogowej Polska nie odbiega znacząco od średniej dla krajów UE, istotnym problemem jest to, że zaledwie 3% dróg spełnia unijne normy w zakresie bezpieczeństwa i transportu towarowego. Obecność w UE daje Polsce szansę na nadrobienie tego dystansu cywilizacyjnego. Wymaga to jednak zapewnienia odpowiednich środków finansowych oraz zwiększenia sprawności organizacyjnej w zakresie obsługi procesu inwestycyjnego.

Umowy na 400 kilometrów nowych autostrad

Od listopada 2007 r. do kwietnia 2009 r. zostały podpisane umowy na wybudowanie 760 km dróg, w tym 400 km autostrad oraz 360 km dróg ekspresowych i obwodnic, co jest najlepszym wynikiem w historii ministerstwa. Dla porównania poprzednik Ministra Cezarego Grabarczyka Minister Jerzy Polaczek podpisał umowy na 110 km autostrad.

W budowie jest obecnie 720 km dróg krajowych. Od końca 2007 r. do chwili obecnej oddano do ruchu ponad 300 km dróg, w tym 95 km autostrad oraz 175 km dróg ekspresowych i obwodnic. W tym roku planowane jest oddanie blisko 240 km nowych dróg, w tym 90 km autostrad.

W 2008 r. rozstrzygnięte zostały 32 przetargi na największe inwestycje drogowe, na kwotę blisko 15 mld zł. W trakcie procedury jest kolejnych 30 przetargów na kwotę 18 mld zł rozpoczętych w 2008 r. W 2009 r. planuje się uruchomić przetargi na budowę ponad 1000 km nowych dróg.

W I kwartale 2009 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad ogłosiła przetargi na budowę autostrad i dróg ekspresowych na blisko 11 mld złotych. Uruchomiono 19 postępowań przetargowych dla strategicznych inwestycji, kluczowych z punktu widzenia organizacji Euro 2012 - ich realizacja rozpocznie się jeszcze w tym roku. Wystartowały przetargi na budowę m.in. autostrady A2 z Łodzi do Warszawy (91 km), autostrady A1 od Torunia do Kowala (64 km), budowę autostrady A4 z Jarosławia do granicy w Korczowej (46,8 km).

W I kwartale wyłoniono również wykonawców południowego odcinka autostrady A1 od węzła Maciejów do Sośnicy i ekspresowej „siódemki” ze Skarżyska Kamiennej do miasta Występa. Wartość tych inwestycji to prawie 2 mld złotych.

Nowy model finansowania inwestycji drogowych

Spowalniająco na proces inwestowania w infrastrukturę wpływa model finansowania. Nieefektywność finansowania w oparciu o wykorzystanie środków budżetu państwa wynikała ze sztywnych procedur planowania i rozliczania środków budżetowych, niespójnych z koniecznością szybkiego reagowania na zmieniające się zapotrzebowanie finansowe. Finansowanie wieloletnich inwestycji drogowych z budżetu państwa „usztynia” i wydłuża wydatkowanie środków przeznaczonych na realizację zadań inwestycyjnych. Bardziej elastycznym i efektywnym modelem finansowania inwestycji drogowych jest korzystanie ze środków zgromadzonych na rachunku Krajowego Funduszu Drogowego (KFD), zasilanego m.in. przez budżet państwa.

Nowy mechanizm finansowania inwestycji drogowych możliwy będzie m.in. dzięki projektowi ustawy o *zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym i zmianie niektórych innych ustaw*, który jest obecnie przedmiotem prac Sejmu. Zmiany mają pozwolić na to, by Bank Gospodarstwa Krajowego zaciągał na rzecz KFD kredyty w międzynarodowych instytucjach finansowych, np. w Europejskim Banku Inwestycyjnym oraz na to, aby można było emitować obligacje, w tym obligacje infrastrukturalne na rzecz realizacji inwestycji drogowych.

Nowy model finansowania został stworzony na bazie istniejącego Krajowego Funduszu Drogowego i ma stanowić elastyczne narzędzie finansowania budowy dróg krajowych. Nowy model przyczyni się także do efektywniejszego wykorzystania środków publicznych. Ma zacząć działać przed IV kwartałem 2009 r. Do czasu uruchomienia nowego mechanizmu, środki na inwestycje będą pochodziły z budżetu państwa.

Nowy model funkcjonowania Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad

Liczba budowanych kilometrów dróg i autostrad zależy w dużej mierze od sprawności Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA). Przeprowadzona przez NIK w latach 2006 – 2007 kontrola wykazała, że GDDKiA nie miała należytego przygotowania organizacyjnego i kadrowego. Wnioski NIK były zbieżne z oceną GDDKiA dokonaną przez kierownictwo Ministerstwa Infrastruktury, dlatego wprowadzono szerokie zmiany w kadrze kierującej tą instytucją oraz rozpoczęto działania w kierunku naprawy efektywności jej funkcjonowania.

W ramach reorganizacji GDDKiA, 16 oddziałom terenowym przekazano kompetencje dotyczące planowania, przygotowania i realizacji inwestycji drogowych. Usprawnia to proces przygotowania i realizacji inwestycji oraz radykalnie zmniejsza biurokrację na linii Centrala-Oddziały. Do zadań Centrali przypisany został monitoring prowadzonych działań oraz negocjacje w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego. W GDDKiA wyodrębniony został również wydział monitorowania realizowanych projektów – aby gromadzić pełną wiedzę o tym co, gdzie i kiedy powinno być realizowane. Wydzielono także departamenty: Projektów Unijnych – w celu pełnego wykorzystania środków unijnych; Środowiska – aby zwiększyć nadzór nad wykonywaniem raportów środowiskowych, niezbędnych do rozpoczęcia inwestycji; Biura Audytu Wewnętrznego i Kontroli oraz Departament Technologii – w celu zwiększenia nadzoru nad jakością wykonywanych prac.

Nowe kierownictwo GDDKiA zmieniło także strategię zarządzania instytucją. Wprowadzony model ma zapewnić maksymalną skuteczność i efektywność pracy Dyrekcji. Wiąże się to z przejrzystym podziałem zadań i odpowiedzialności, tworzeniem elastycznych zespołów, wykonywaniem równoległych zadań oraz wprowadzeniem zasad kształcenia ustawicznego pracowników.

Na realizację Programu Budowy Dróg Krajowych wpływają także problemy z wydawaniem decyzji administracyjnych przez wojewodów. Dla wsparcia urzędów wojewódzkich oraz dla sprawnej koordynacji współpracy pomiędzy oddziałami GDDKiA a wojewodami, kierownictwo Dyrekcji skierowało pracowników GDDKiA do pomocy pracownikom urzędów wojewódzkich. Usprawniono także współpracę z Ministerstwem Środowiska oraz powołaną w listopadzie 2008 roku Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska. Raz w miesiącu dla MSWiA przygotowywane są raporty dotyczące współpracy z Wojewodami i GDOŚ (przed 17 listopada 2008 roku z Ministerstwem Środowiska) w zakresie prac przygotowawczych do realizacji Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2008-2012. Raporty obrazują stan liczby składanych i wydawanych decyzji administracyjnych. Powyższe działania spowodowały przyspieszenie procesu oceny wniosków o decyzje środowiskowe, lokalizacyjne i pozwolenia na budowę.

Rozbudowa i modernizacja dróg lokalnych

Aby poprawić stan dróg na poziomie regionalnym, rząd ustanowił „Narodowy program przebudowy dróg lokalnych 2008-2011”. W latach 2009-2011 mają być zbudowane, przebudowane lub wyremontowane drogi gminne i powiatowe. Planowana jest także poprawa systemu połączeń dróg lokalnych z siecią dróg wojewódzkich i krajowych. Łącznie do 2011 r. zbudowanych lub przebudowanych ma być ok. 6 tys. kilometrów dróg.

Na realizację samorządowych inwestycji drogowych trzeba będzie przeznaczyć 6 mld zł (3 mld zł z budżetu państwa i 3 mld zł z budżetów samorządów terytorialnych). W każdym roku na realizację programu będzie trafiać 2 mld zł (1 mld zł budżetu państwa i 1 mld zł budżetu samorządu).

Zasadą będzie możliwość dofinansowania z budżetu państwa, w danym roku budżetowym, wyłącznie jednego projektu inwestycyjnego, zgłoszonego przez zarządcę drogi gminnej i dwóch projektów zgłoszonych przez powiat. Dofinansowanie projektu nie będzie mogło przekroczyć 3 mln zł rocznie. Inwestycja musi być zrealizowana w roku składania wniosku o jej dofinansowanie. Dopuszczono etapowe realizowanie większej inwestycji, czyli rozłożenie jej na kilka lat. W tym przypadku każdy etap musi być jednak jednoznacznie określony i opisany. Środkami programu nie będzie można dofinansować projektów realizowanych za pieniądze unijne i środki rezerwy subwencji ogólnej budżetu państwa.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji zgodnie z założonymi terminami do 31 grudnia 2008 r. zatwierdził listy wniosków, które uzyskały dofinansowanie w 2009 r. 29 stycznia 2009 r. (po wejściu w życie nowelizacji ustawy o dochodach JST) przekazał plan podziału do Ministra Finansów. 9 lutego br. MSWiA zwróciło się do wojewodów wskazując na obowiązek wystąpienia do Ministra Finansów o uruchomienie środków z rezerwy celowej w kwocie przewidzianej w planie oraz prosząc o powiadomienie beneficjentów o przyznanych dotacjach. Niektóre z województw otrzymały już stosowne decyzje Ministra Finansów. Należy wyjaśnić, że dla jednostek samorządu terytorialnego podstawą do podjęcia decyzji o wszczęciu postępowania przetargowego mogą być środki własne w budżecie, listy zatwierdzone przez MSWiA lub decyzje Ministra Finansów o dokonaniu zmian w budżecie wojewodów.

Uruchomienie systemu pozycjonowania satelitarnego ASG-EUPOS

Do użytku oddano wielofunkcyjny system precyzyjnego pozycjonowania satelitarnego ASG-EUPOS. System ASG-EUPOS jest częścią europejskiego systemu EUPOS i jest szeroko wykorzystywany przy pracach geodezyjnych związanych z obsługą wszelkich inwestycji budowlanych, w tym zwłaszcza drogowych. Dodatkowo umożliwia przestrzenną lokalizację i monitoring pojazdów w ruchu krajowym i lokalnym oraz wspomaganie nawigacji powietrznej i wodnej.

Odblokowanie inwestycji drogowych

Dla przyspieszenia i ułatwienia realizacji inwestycji zostało zmienione prawo - przygotowano nowelizację *specustawy drogowej*, która obowiązuje od września 2008 r. Proces realizacji inwestycji uległ skróceniu, a nieruchomości pod budowę dróg są pozyskiwane sprawniej. Przykładem tej zmiany jest liczba i tempo pozyskiwania nieruchomości pod budowę małopolskiego odcinka autostrady A4 pomiędzy Szarowem a Tarnowem.

Zmieniono także przepisy *Prawa zamówień publicznych*, dzięki czemu firmy budujące infrastrukturę transportową są wybierane szybciej. Zaproponowane przez rząd zapisy umożliwiają m.in. dokonywanie korekt w treści ogłoszenia, co eliminuje możliwość zaskarżania korzystnych ofert ze względu na drobne pomyłki pisarskie. Trwają także prace nad kolejnymi zmianami w tej ustawie, mającymi wyeliminować kolejne bariery, np. zmiana w art. 38 i wprowadzenie możliwości stosowania zaliczek.

Zmieniono podejście do kwestii środowiskowych. Od listopada 2008 r. obowiązują nowe przepisy, dzięki którym wszystkie realizowane inwestycje spełniają wymagania środowiskowe Unii Europejskiej, co likwiduje ryzyko utraty środków unijnych na projekty drogowe. Z Ministerstwa Środowiska została wyodrębniona Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, powstało również 16 Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska (wyodrębnionych z urzędów wojewódzkich). Dzięki wprowadzeniu w życie ustawy i zmianom instytucjonalnym udział czasowy procedur związanych z aspektem środowiskowym w postępowaniach służących przygotowaniu inwestycji skróci się z 300 do 105 dni.

Po raz pierwszy przygotowywano kompleksową Prognozę oddziaływania na środowisko dla Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2008-2012. Jej opracowanie, zlecone przez Ministerstwo Infrastruktury, pozwoli wcześniej poznać miejsca potencjalnych konfliktów zarówno przyrodniczych, jak i społecznych, które mogą mieć wpływ na termin realizacji inwestycji. Dzięki temu będzie można pogodzić interesy użytkowników dróg z wymogami ekologii. Jest to przełom w traktowaniu zagadnień ochrony środowiska.

Odblokowanie inwestycji kolejowych

Niski i sukcesywnie pogarszający się stan techniczny jest największym problemem infrastruktury kolejowej.

W celu odblokowania inwestycji na liniach kolejowych znowelizowano *ustawę o transporcie kolejowym*. Nowe rozwiązania mają na celu przyspieszenie modernizacji linii kolejowych poprzez likwidację barier inwestycyjnych.

Według nich Polskie Linie Kolejowe SA będą występowały o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej o znaczeniu państwowym. Kolej zastępuje w tej roli Ministra Infrastruktury, który był pośrednikiem między inwestorem (PLK SA) a wojewodą, wydającym taką decyzję, co wydłużało czas jej otrzymania. Odszkodowania za przejęte nieruchomości będą wypłacane przez PLK SA, a nie jak dotychczas przez Skarb Państwa.

Znowelizowano również *ustawę o komercjalizacji PKP*. Wprowadzono rozwiązania, które umożliwiają finansowanie lub współfinansowanie ze środków publicznych wydatków na budowę lub przebudowę dworców kolejowych. Dworce będą mogły być także, na ich wniosek, przekazywane gminom. Warunkiem przekazania nieruchomości będzie zachowanie na terenie dworca funkcji związanych z obsługą podróźnych.

W grudniu 2008 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu budowy i uruchomienia kolei dużych prędkości w Polsce”. Ta stworzona przez Ministerstwo Infrastruktury strategia przewiduje stworzenie w Polsce systemu przewozów Kolejami Dużych Prędkości, połączonego z siecią kolejową Unii Europejskiej. Opracowany projekt dotyczy wybudowania nowej linii kolejowej wysokich prędkości w układzie tzw. „Y” (Warszawa – Łódź – Wrocław/Poznań). Program rozpatruje budowę KDP w kontekście

modernizacji tradycyjnych linii kolejowych, co pozwoli na maksymalne wykorzystanie korzyści związanych z budową KDP w skali całego kraju. Uruchomienie KDP poprawi jakość i dostępność usług transportowych oraz wpłynie zdecydowanie na poziom bezpieczeństwa przewozów kolejami. Do 2020 r. czas przejazdu pomiędzy największymi miastami w Polsce skróci się o połowę.

Również w grudniu 2008 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Master Planu dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 roku”. Do najważniejszych zadań Master Planu należy m.in. zapewnienie konkurencyjności kolei w relacji do innych gałęzi transportu, ograniczenie szkód w środowisku wynikających ze wzrostu zapotrzebowania na transport, zagwarantowanie warunków do podnoszenia jakości obsługi klientów oraz zapewnienie stabilnego finansowania infrastruktury kolejowej.

Oddłużenie i przekazanie kolejowych przewozów regionalnych samorządom

Celem usamorządowienia jest skupienie na poziomie samorządów wszystkich podstawowych funkcji związanych z realizacją zadań przewozowych, tj. organizatora, wykonawcy i dofinansującego przewozy o charakterze publicznym.

Podstawy do przeprowadzenia procesu oddłużenia i usamorządowienia kolejowych przewozów regionalnych dały przepisy znowelizowanej 25 kwietnia 2008 r. ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”.

Z usamorządowaniem przewozów regionalnych wiąże się oddłużenie spółki PKP Przewozy Regionalne. Spółce tej zostanie przekazana dotacja w wysokości 2,16 mld zł, stanowiąca rekompensatę strat poniesionych przez nią w związku z wykonywaniem przewozów pasażerskich w ramach obowiązku świadczenia usług publicznych w okresie od października 2001 r. do kwietnia 2004 r. Pozyskane w ten sposób środki Spółka przeznaczy na uregulowanie zadłużenia wobec wierzycieli. Z kwoty dotacji w wysokości 2,16 mld zł, w 2008 r. Spółka otrzymała 1,383 mld zł. Pozostałe 777 mln zł zostanie przekazane Spółce w transzach, do dnia 31 października 2009 r.

Jeszcze przed usamorządowaniem przewozów regionalnych, w grudniu 2008 r., Minister Infrastruktury podpisał *Porozumienie* z Marszałkami województw. Gwarantuje ono samorządom województw środki na zakup, modernizację i naprawy kolejowych pojazdów szynowych przeznaczonych do przewozów pasażerskich wykonywanych na podstawie umów o świadczenie usług publicznych. W perspektywie kilku lat przyczynią się one do rozwoju Spółki. Od 2010 r. dodatkowym źródłem dofinansowania kolejowych przewozów regionalnych mają być zwiększone udziały województw we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) z 14% do 14,75%.

W dniu 17 marca 2009 r. Rada Ministrów przyjęła projekt *ustawy o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym, ustawy o Funduszu Kolejowym, ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawy o transporcie kolejowym*. Projektowane przepisy tworzą podstawy prawne i tryb okresowej pomocy samorządom województw w latach 2009-2015. Łączna pomoc roczna dla województw wyniesie 100 mln zł, a w 2009 r. 200 mln zł. Powyższe środki mogą zostać przeznaczone na cele inwestycyjne (zakup i modernizacja taboru kolejowego), jak i operacyjne (naprawy pojazdów kolejowych).

Modernizacja infrastruktury teleinformatycznej

Polska posiada niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę teleinformatyczną – stanowiącą niezbędny warunek rozwoju w Polsce społeczeństwa informacyjnego. Posiadamy jeden z najniższych w Europie wskaźników penetracji Internetu szerokopasmowego. Niemniej w 2008 roku dostępność Internetu szerokopasmowego – stanowiąca kluczowy wskaźnik rozwoju tej infrastruktury – wzrosła w Polsce z 8,4% do 13,2% (co stanowi istotny wzrost tempa w porównaniu do lat poprzednich). Sektor technologii informacyjnych i komunikacyjnych jest jedynym sektorem nieobciążonym obecnym kryzysem – i jako taki może stanowić koło zamachowe gospodarki.

Istotnym elementem przyjętego przez Rząd RP „**Planu stabilności i rozwoju – wzmocnienie gospodarki Polski wobec światowego kryzysu finansowego**” jest zwiększenie popytu inwestycyjnego w sektorze telekomunikacji, w szczególności poprzez działania mające na celu przyspieszenie inwestycji współfinansowanych ze środków UE oraz zniesienie barier dla inwestycji w infrastrukturę teleinformatyczną.

W celu modernizacji infrastruktury teleinformatycznej w Polsce, po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych, w grudniu 2008 r. Rada Ministrów przyjęła „Strategię Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Polsce do roku 2013”. Prezentuje ona uwarunkowania, wizję rozwoju, kierunki strategiczne i cele budowania społeczeństwa informacyjnego, a także określa ramy organizacyjne, finansowe i sposób pomiaru efektów wdrażania programów. Dotyka kluczowych zagadnień, takich jak zapewnienie usług administracji elektronicznej, zagrożenia wykluczeniem cyfrowym, dostępność i wartość treści oraz usług świadczonych drogą elektroniczną, zaufanie i bezpieczeństwo, edukacja, rola nauki, badań i ich transferu do elektronicznej gospodarki oraz administracji.

W ramach implementacji „Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego” na początku 2009 r. rząd rozpoczął realizację programu „Polska Cyfrowa” - horyzontalnego programu integrującego działania rządu, samorządu i inwestorów, którego podstawowym celem jest upowszechnienie Internetu szerokopasmowego w Polsce do 2012 r. Pod koniec marca Premierowi RP został przedstawiony raport, rekomendujący działania, jakie winny być podjęte w ramach programu.

Na rozwój usług szerokopasmowych do 2013 roku jest przeznaczonych ze środków unijnych ponad miliard złotych (między innymi w Regionalnych Programach Operacyjnych, PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Innowacyjna Gospodarka). Celem programu „Polska Cyfrowa” jest likwidacja barier dla inwestycji oraz koordynacja i usprawnienie procesu wydatkowania dostępnych środków.

W ramach realizacji programu planuje się wprowadzenie istotnych zmian legislacyjnych. Pierwsza z nich to ustawa o wspieraniu rozwoju usług i sieci szerokopasmowych w telekomunikacji, której celem jest rozwój dostępu do telekomunikacji (w szczególności usług szerokopasmowych). Przygotowany projekt ustawy jest kontynuacją prac nad likwidacją barier inwestycyjnych prowadzonych w ramach Komitetu Rady Ministrów do spraw Informatyzacji i Łączności. Mając na celu powyższe, ustawa ma zagwarantować otwarty dostęp do gruntów i budynków na potrzeby inwestycji, sprawny proces inwestycyjny, otwarty dostęp do infrastruktury, umożliwiający konkurencję infrastrukturalną, aktywną rolę samorządu w inwestycjach infrastrukturalnych oraz otwarty dostęp do informacji o infrastrukturze. Po drugie, przygotowano nowelizację ustawy o informatyzacji podmiotów

realizujących zadania publiczne, która poszerzy krąg podmiotów zobowiązanych do jej stosowania, ujednotoczy zasady komunikacji z podmiotami publicznymi, zagwarantuje neutralność technologiczną państwa, ustanowi krajowe ramy interoperacyjności, ujednotoczy zasady wymiany dokumentów, umożliwi powołanie postępowania administracyjnego w formie elektronicznej oraz umożliwi wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w postaci elektronicznej

Trwają również prace nad stworzeniem Krajowego Forum Szerokopasmowego, jako platformy współpracy stron zaangażowanych w proces budowy infrastruktury szerokopasmowej.

Ważną rolę we wspieraniu rozwoju infrastruktury teleinformatycznej odgrywa Urząd Komunikacji Elektronicznej. Wśród działań urzędu należy wymienić aktywną politykę wspierania krajowych małych i średnich przedsiębiorstw telekomunikacyjnych w miasteczkach i na wsiach, tworzenie mapy białych plam dostępu (niezbędnej dla planowania procesów inwestycyjnych, oraz współpracę i wspieranie samorządów w decyzjach inwestycyjnych. Rozwojowi infrastruktury teleinformatycznej i wzrostowi stopnia jej wykorzystania sprzyja również prowadzona przez UKE polityka regulacyjna. W jej ramach UKE m.in. skorygował opłaty za usługi hurtowe oraz opracował zasady migracji pomiędzy usługami (ułatwiając operatorom alternatywnym dostęp do infrastruktury operatora o znaczącej pozycji rynkowej, co sprzyja konkurencji na rynku), obniżył opłaty za częstotliwości (szczególnie na terenach wiejskich, co sprzyja inwestycjom w tych obszarach), oraz wprowadził specjalny plan taryfowy dla osób w trudnej sytuacji finansowej.

Wspieranie budownictwa mieszkaniowego

Program Rodzina na swoim

Ważnym instrumentem odpowiadającym na narastający problem barier w dostępie do kredytów mieszkaniowych, które w konsekwencji światowego kryzysu finansowego dotyczą obecnie coraz większej grupy gospodarstw domowych, jest rządowy program preferencyjnych kredytów mieszkaniowych realizowany pod hasłem *Rodzina na swoim*.

Program, realizowany na podstawie *ustawy z dnia 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania*, przewiduje stosowanie dopłat ze środków budżetu państwa do oprocentowania kredytów zaciąganych przez osoby fizyczne m.in. na nabycie własnego mieszkania, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, zakup lub budowę domu jednorodzinnego. Program jest kierowany do małżeństw oraz osób samotnie wychowujących dzieci, które nie mają własnego mieszkania lub domu. Dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych stanowią równowartość 50% odsetek naliczonych wg kalkulacyjnej stopy oprocentowania zbliżonej do rynkowych stóp oprocentowania kredytów mieszkaniowych. Są one stosowane w pierwszych 8 latach spłaty kredytu. Dotychczasowe nowelizacje złagodziły zbyt restrykcyjne parametry określające maksymalną cenę mieszkania lub koszt budowy, uprawniające do ubiegania się o preferencyjny kredyt mieszkaniowy.

Szczególne znaczenie dla zdynamizowania akcji kredytowej miała nowelizacja uchwalona 21 listopada 2008 r. Przepisy nowelizacji podwyższyły limit cenowo-kosztowy o 10 punktów procentowych i wprowadziły możliwość występowania w roli strony umowy o kredyt preferencyjny innych osób niż docelowy kredytobiorca (beneficjent finansowego wsparcia),

jeżeli on sam nie posiada zdolności kredytowej. Mogą to być określone w ustawie członkowie rodzin docelowych beneficjentów.

W I kwartale br. banki udzieliły 4,2 tys. kredytów preferencyjnych na 665 mln zł. To najlepszy wynik w historii programu *Rodzina na swoim*. W styczniu wartość udzielonych kredytów preferencyjnych wyniosła ok. 100 mln zł, w lutym już ok. 204 mln zł, a w marcu ponad 360 mln zł.

Premia remontowa i termomodernizacyjna

Ustawa o wspieraniu termomodernizacji i remontów stanowi podstawę prawną rządowego programu poprawy stanu technicznego istniejących zasobów mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich termomodernizacji.

Program ten integruje dotychczasowy zakres termomodernizacji z nowymi elementami wsparcia działalności remontowej i modernizacyjnej. Wprowadza on dodatkowe możliwości dla właścicieli budynków mieszkalnych objętych w przeszłości czynszem regulowanym, tzw. premię kompensacyjną, jako element realizacji ugody zawartej przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości w sprawie uznania praw właścicieli lokali mieszkalnych. Wysokość premii termomodernizacyjnej stanowi 20% wykorzystanej kwoty kredytu zaciągniętego na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego, jednak nie więcej niż 16% kosztów poniesionych na jego realizację i jednocześnie nie więcej niż dwukrotność przewidywanych rocznych oszczędności kosztów energii, ustalonych na podstawie audytu energetycznego.

Zniesione zostały dotychczasowe ograniczenia dotyczące minimalnej wielkości udziału własnego w finansowaniu przedsięwzięcia termomodernizacyjnego oraz maksymalnego okresu spłaty zaciąganego na ten cel kredytu, zatem inwestorzy realizujący przedsięwzięcia termomodernizacyjne będą mogli uzyskać kredyt w wysokości odpowiadającej nawet całkowitym kosztom przedsięwzięcia i spłacać go w najdogodniejszy dla siebie sposób.

Premię remontową można otrzymać na remonty związane z termomodernizacją budynków wielorodzinnych – na wymianę okien lub remont balkonów, przebudowę budynków, w wyniku której następuje ich ulepszenie, wyposażenie budynków w instalacje i urządzenia wymagane dla oddawanych do użytkowania nowych budynków mieszkalnych. Premia kompensacyjna, jako rodzaj odszkodowania, przysługuje jednorazowo osobie fizycznej lub spadkobiercy osoby, która 25 kwietnia 2005 r. była właścicielem budynku mieszkalnego, w którym istniał co najmniej jeden lokal kwaterunkowy i czynsz za jego najem podlegał ustawowym ograniczeniom. Środki z premii można przeznaczyć na spłatę kredytu udzielonego na remont budynku, ma ona zwiększać efekt wsparcia uzyskanego przy premii remontowej. Wysokość premii ustalana jest w oparciu o liczbę i powierzchnię lokali kwaterunkowych w budynku, czas w którym obowiązywało ograniczenie ustawowe czynszu oraz wskaźnik przeliczeniowy kosztu odtworzenia 1 m² powierzchni użytkowej budynku.

Na potrzeby programu termomodernizacji i remontów w 2009 r. zarezerwowano w Banku Gospodarstwa Krajowego 382,6 mln zł.

Wsparcie dla lokali socjalnych

W celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych niezbędne jest większe zaangażowanie inwestycyjne gmin w rozwój budownictwa komunalnego, w szczególności w zwiększenie zasobu lokali socjalnych. Pomoc państwa w zakresie budowy mieszkań dla najuboższych realizowana jest na podstawie *ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych*. Ustawa zakłada możliwość ubiegania się o finansowe wsparcie z budżetu państwa na realizację budownictwa socjalnego przez podmioty, do zadań których należy zapewnianie schronienia lub mieszkania potrzebującym – są to gminy, powiaty, związki międzygminne i organizacje pożytku publicznego.

12 lutego 2009 r. uchwalona została *ustawa o zmianie ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych oraz ustawy o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego*. Jej założeniem jest eliminacja podstawowych barier efektywnego wykorzystywania programu budownictwa socjalnego przez inwestorów. Ustawa wprowadza również rozwiązania, które przyczynią się do wzrostu zainteresowania samorządów uzyskaniem finansowego wsparcia oraz wpłyną na lepsze dostosowanie programu do wymogów racjonalnego zarządzania posiadanym zasobem przez gminy.

W wyniku nowelizacji ustawy powstała możliwość finansowego wsparcia tworzenia zasobu mieszkań komunalnych nie posiadających statusu lokali socjalnych. Jednak dla zachowania celu programu, jakim jest tworzenie przede wszystkim lokali socjalnych, inwestor ubiegający się o dofinansowanie takiego przedsięwzięcia będzie musiał dokonać wyodrębnienia z posiadanego już zasobu mieszkań lokali socjalnych w liczbie i powierzchni odpowiadającej mieszkańom wybudowanym przy dofinansowaniu z budżetu państwa. Utworzenie odpowiedniej liczby mieszkań komunalnych umożliwi gminom stworzenie tzw. łańcucha przeprowadzek, dzięki któremu w nowych mieszkaniach komunalnych mogą mieszkać lokatorzy uiszczający regularnie opłaty czynszowe, natomiast niewypłacalni najemcy będą kierowani przez gminy do starych, zwolnionych w ten sposób mieszkań.

Nowelizacja podwyższa także maksymalny poziom finansowego wsparcia przedsięwzięcia w zależności od jego rodzaju z 20-40% kosztów do 30-50%. W związku z podwyższeniem wskaźników finansowego wsparcia zrezygnowano z finansowania w ramach programu budowy uzbrojenia terenu. Wprowadzono także m.in. możliwość zakupu całych budynków mieszkalnych, a nie tylko pojedynczych lokali, a także możliwość refinansowania kosztów przedsięwzięcia w przypadku dokonanego w okresie maksymalnie 12 miesięcy przed złożeniem wniosku zakupu lokali lub budynków mieszkalnych.

Niższe i prostsze podatki

35 mld zł więcej w kieszeniach obywateli

Jednym z priorytetów rządu jest radykalne obniżenie podatków i składek opłacanych przez obywateli oraz istotne uproszczenie systemu podatkowego. W wyniku realizowanych w latach 2008 i 2009 działań w kieszeniach obywateli pozostanie w porównaniu z 2007 r. prawie 35 mld zł więcej. Dla porównania, zmiany podatkowe wprowadzone w latach 2006 i 2007, pozostawiły w kieszeniach obywateli zaledwie niecałe 4 mld zł.

Radykalne obniżenie kwoty pobieranych przez państwo danin w latach 2008 – 2009 wynika z utrzymania przyjętych przez Sejm poprzedniej kadencji rozwiązań dotyczących

wprowadzenia w 2008 r. II etapu obniżki składki rentowej (ok. 19,9 mld zł), ulgi na wychowywanie dzieci (5,4 mld zł), wprowadzenia począwszy od 2009 r. dwustopniowej skali podatku dochodowego od osób fizycznych (8 mld zł), a także uchwalonej przez rząd Donalda Tuska reformy podatku VAT (2 mld zł).

Korzystne dla podatników zmiany w VAT

Zgodnie z przyjętą przez Sejm nowelizacją ustawy o podatku od towarów i usług, w grudniu 2008 r. zostały wprowadzone korzystne dla podatników zmiany w VAT. Podstawowy termin zwrotu podatku VAT został skrócony z 180 do 60 dni. Zwiększony został także limit obrotów dla utrzymania statusu małego podatnika - z 0,8 do 1,2 mln euro. Ponadto ustawa przewiduje, że sprzedawca, który nie otrzyma od swojego kontrahenta zapłaty w ciągu 180 dni, może dokonać korekty podatku należnego z tytułu dostawy towarów lub świadczenia usług.

Przyjęte rozwiązania doprowadziły do likwidacji tzw. kaucji gwarancyjnej. Wcześniejsza kaucja w wysokości 250 tys. zł była warunkiem szybszego uzyskania zwrotu podatku VAT.

Wprowadzona została również instytucja magazynów konsygnacyjnych, która ułatwi dokonywanie przemieszczeń towarów do innego państwa UE. Przyjęto także rozwiązania w zakresie możliwości rozliczania podatku VAT z tytułu importu towarów w deklaracji podatkowej, które stanowią istotne uproszczenie rozliczeń w podatku VAT.

Zniesienie „podatku Religi”

Zgodnie z nowelizacją ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, pod koniec 2008 r. został zlikwidowany comiesięczny obowiązek przekazywania przez zakłady ubezpieczeń opłaty ryczałtowej na rzecz Narodowego Funduszu Zdrowia (tzw. podatek Religi). Przyjęcie takiego rozwiązania oznaczało uchylenie wszystkich przepisów dotyczących tzw. podatku Religi, zawartych w ustawie z 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Dotychczasowe przepisy związane z tzw. podatkiem Religi okazały się nieefektywne i przysparzały liczne wątpliwości interpretacyjne. Z badań przeprowadzonych przez ubezpieczycieli wynikało, że jeśli pobór opłaty ryczałtowej byłby kontynuowany, to składka na OC kierowców wzrosłaby o 18 proc. Wejście w życie nowelizacji spowodowało spadek cen polis nawet o 10%.

Reforma postępowania gospodarczego

Elektroniczne postępowanie upominawcze

Obecnie sądy są obciążone dużą ilością postępowań upominawczych - drobnych spraw sądowych, w których stan faktyczny nie jest skomplikowany i nie stwarza potrzeby przeprowadzania postępowania dowodowego. Postępowania takie są najczęściej prowadzone na wniosek powodów masowych, zgłaszających udowodnione dokumentami roszczenia pieniężne.

Aby przyspieszyć pracę sądów rząd przygotował wprowadzenie elektronicznego postępowania upominawczego. W tym trybie najczęściej rozpatrywane będą proste sprawy, np. o niezapłacone rachunki za gaz, prąd, telefon, itp. Z rozwiązania będą mogły skorzystać osoby prywatne i przedsiębiorstwa. Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego wejdzie w życie 1 stycznia 2010 r.

Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem, postępowanie upominawcze będzie obsługiwane przez sąd elektroniczny, tzw. e-sąd. Będzie on wydziałem cywilnym jednego z sądów rejonowych, rozpoznającym sprawy wyłącznie w tym trybie. Pozwy do e-sądu zgłaszane będą przez Internet z wykorzystaniem podpisu elektronicznego, a zachętą dla prowadzenia spraw będą niższe opłaty sądowe. Prowadzenie postępowań upominawczych przez e-sąd uprości rozpoznawanie spraw, skróci czas oczekiwania na orzeczenie oraz obniży koszty prowadzenia postępowań.

Wprowadzenie możliwości ogłoszenia upadłości konsumenckiej

Z dniem 31 marca 2009 r. została wprowadzona do polskiego porządku prawnego instytucja upadłości konsumenckiej. Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem osoby fizyczne, które nie prowadzą działalności gospodarczej, a które znalazły się w stanie niewypłacalności nie ze swojej winy, będą mogły wystąpić do sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości. Po likwidacji majątku upadłego dłużnika i częściowym spłaceniu wierzycieli, upadły może wystąpić do sądu z wnioskiem o ustalenie planu spłaty pozostałych zobowiązań w ratach przez okres 5 lat. Przewidziano możliwość umorzenia części zobowiązań upadłego dłużnika, modyfikację planu spłaty, jak również wydłużenie okresu spłaty wierzycieli o 2 lata, w przypadku zaistnienia okoliczności wskazanych w ustawie. Dzięki nowym rozwiązaniom wierzyciele odzyskują część należności, a dłużnicy, po uregulowaniu przynajmniej części swoich zobowiązań finansowych, wywiążą się z zobowiązań i ustabilizują sytuację.

W przepisach Prawa upadłościowego i naprawczego przyjęto, aby na wniosek osoby ubiegającej się o ogłoszenie upadłości, sąd mógł rozstrzygnąć, jaka część wierzytelności będzie musiała być dalej spłacana, a jaka będzie mogła zostać umorzona. Część wierzytelności przeznaczona do spłacenia będzie musiała być oddana w czasie nie dłuższym niż 5 lat.

Postępowanie upadłościowe ma chronić prawa wierzycieli i może zostać umorzona, np. kiedy dłużnik nie realizuje zobowiązań określonych w planie spłaty długów, zataja przychody lub ukrywa majątek. Wierzyciele będą też mogli występować o zaspokajanie ich roszczeń w większym zakresie, niż o to wnosi osoba ubiegająca się o ogłoszenie upadłości. Wszystkie wątpliwości dotyczące stwierdzenia, które z przedmiotów należących do upadłego wchodzi do masy upadłościowej będzie rozstrzygał sędzia-komisarz. Przyjęto, że posiadany przez dłużnika lokal mieszkalny lub dom powinien być także przeznaczony na spłatę zaciągniętych przez niego długów. Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem, koszty postępowania upadłościowego dla osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej będą niższe niż w przypadku przedsiębiorców.

5. UWOLNIENIE ENERGII PRZEDSIĘBIORCÓW I OBYWATELI

Zgodnie z obietnicą zawartą w expose premiera Donalda Tuska, jednym z ważnych celów rządu jest ułatwienie codziennego życia obywatelom poprzez zmniejszanie kosztów administracyjnych i oszczędność czasu.

Uproszczenie przepisów gospodarczych

Według raportu Banku Światowego „Doing Business” z 2009 r., Polska zaliczana jest do państw, w których prowadzenie firmy sprawia ogromne trudności. W rankingu porównującym warunki prowadzenia biznesu w różnych krajach Polska zajęła 76. miejsce. Dla porównania, w tym samym zestawieniu Estonia zajęła 22. miejsce, Litwa – 28., Łotwa – 29., Słowacja – 36., Węgry – 41., Bułgaria – 44., zaś Rumunia – 47. W celu zmiany tego stanu rzeczy przyjęto rozwiązania dotyczące dwuetapowej nowelizacji ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Zawieszanie działalności gospodarczej

Dotychczas, przedsiębiorcy, którzy prowadzili działalność tylko przez część roku, musieli odprowadzać składki przez 12 miesięcy. Pierwsza część zmian do nowelizacji [ustawy o swobodzie działalności gospodarczej](#), która już weszła w życie, kończy z tą praktyką.

Zgodnie z nowymi, obowiązującymi 20 września 2008 r. rozwiązaniami, przedsiębiorca, który nie zatrudnia pracowników, może zawiesić działalność gospodarczą na okres do 24 miesięcy. W tym czasie nie musi płacić zaliczek na poczet podatku dochodowego, ani składać deklaracji VAT. W okresie zawieszenia działalności, przedsiębiorca nie ma także obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne rentowe i emerytalne.

Możliwość późniejszego dostarczenia dokumentów

Zmiany wprowadzane przez rząd odwracają dotychczasową praktykę. To nie przedsiębiorca ma ułatwiać pracę urzędnikowi, lecz odwrotnie. Jednym z nowych rozwiązań wprowadzonych w obowiązującej już I części nowelizacji [ustawy o swobodzie działalności gospodarczej](#) jest wprowadzenie obowiązku przyjęcia przez urzędnika dokumentacji, nawet jeśli nie jest ona kompletna.

Organy administracji publicznej nie mogą żądać dokumentów, których obowiązek złożenia nie wynika wprost z przepisów prawa. Zaproponowane zapisy ukróćą dotychczasową samowolę urzędników. Ponadto, możliwość złożenia niekompletnego wniosku, a następnie „doniesienie” brakujących dokumentów znacznie przyspieszy załatwienie spraw przez przedsiębiorców. Urzędnik nie będzie mógł zwlekać z załatwieniem sprawy do czasu dostarczenia kompletu dokumentów.

Jeden formularz, jedno okienko, zero okienka

W II etapie zmian do ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wprowadzone zostały ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu firm oraz zmiany zmniejszające uciążliwość kontroli przeprowadzanych w przedsiębiorstwach.

Od 31 marca br. wnioski o rozpoczęcie działalności gospodarczej można złożyć osobiście w urzędzie lub wysłać listem poleconym, dołączając poświadczenie notarialne autentyczności podpisu. Obywatel może także złożyć taki formularz elektronicznie, używając podpisu elektronicznego. Samo złożenie wniosku w urzędzie daje prawo rozpoczęcia działalności nowej firmy. Skróceniu z 30 do 3 dni uległ również okres oczekiwania na wydanie numeru identyfikacji podatkowej.

Docelowo, rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej przez osobę fizyczną będzie wymagało jedynie wypełnienia odpowiedniego wniosku na stronie internetowej. Będzie to realizacja tzw. zasady „zero okienka”. Uchwalona w marcu 2009 r. nowelizacja ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przewiduje, że od lipca 2011 r. przekazywanie i udostępnianie danych oraz informacji związanych z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej odbywa się za pośrednictwem elektronicznej platformy usług administracji publicznej.

Mniej uciążliwe kontrole

Zmiany w przepisach (obowiązujące od 7 marca 2009 r.) ustalają nowe standardy przeprowadzania kontroli. Mają one być przeprowadzane sprawnie, tak aby nie paraliżować normalnego funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Kontrole będą krótsze i dostosowane do wielkości firmy. W ciągu roku czas ich trwania nie może przekroczyć: 12 dni roboczych u mikroprzedsiębiorców, 18 dni roboczych u małych przedsiębiorców, 24 dni roboczych u średnich przedsiębiorców oraz 48 dni roboczych u pozostałych przedsiębiorców.

Zmiana ustawy przyjęła również zasadę, że to nie przedsiębiorca jest kontrolowany, ale prowadzona przez niego działalność gospodarcza. Ponadto przedsiębiorcy, który poniósł rzeczywistą szkodę wskutek kontroli przeprowadzonej niezgodnie z przepisami, będzie przysługiwać odszkodowanie.

Kontrolerzy muszą obecnie powiadamiać przedsiębiorcę o zamiarze przeprowadzenia kontroli, z wyjątkiem szczególnych przypadków wskazanych w znowelizowanej ustawie. Przedsiębiorca może wnieść sprzeciw wobec podjęcia i wykonywania kontroli z naruszeniem przepisów ustawy.

Zwiększenie stabilności stosowania prawa podatkowego

W celu zwiększenia stabilności prawa podatkowego, dokonano nowelizacji Ordynacji podatkowej. Właściciele firm zyskują większą pewność, że podejmowane przez nich działania są zgodne z obowiązującym prawem. Wprowadzenie zmian będzie również sprzyjać dobrowolnemu wykonywaniu zobowiązań podatkowych.

Przyjęte zmiany dotyczą m.in. zasad wykonywania decyzji podatkowych, wprowadzając do polskiego systemu prawa podatkowego zasadę domniemania uczciwości. Decyzja będzie obecnie podlegała wykonaniu dopiero, gdy będzie ostateczna lub gdy orzeczenie sądu będzie prawomocne. Wyjątkiem będą sytuacje, kiedy organ podatkowy pierwszej instancji nada jej rygor natychmiastowej wykonalności. Wstrzymanie wykonania decyzji ostatecznej będzie mogło nastąpić w przypadku ustanowienia zabezpieczenia. Zabezpieczeniem mogą być, m.in.

gwarancje bankowe lub poręczenia banku, weksel z poręczeniem wekslowym banku czy uznanie kwoty na rachunku depozytowym organu podatkowego.

Obniżenie minimalnego kapitału zakładowego

Wygórowane wymagania finansowe nałożone przez prawo nie mogą ograniczać energii i przedsiębiorczości Polaków. Obecnie obowiązująca minimalna wysokość kapitału zakładowego i kapitału akcyjnego dla wielu przedsiębiorców jest ważną barierą, która uniemożliwia rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Dlatego w nowelizacji Kodeksu spółek handlowych, która weszła w życie 8 stycznia 2009 r. dokonano obniżenia wysokości minimalnego kapitału zakładowego z 500 tys. do 100 tys. zł dla spółek akcyjnych oraz z 50 tys. do 5 tys. zł dla spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Wzmocnienie pozycji drobnych akcjonariuszy

W Kodeksie spółek handlowych oraz w **zmianach** do ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, przewidziano ponadto ułatwienia dla akcjonariuszy spółek publicznych w wykonywaniu praw korporacyjnych. Wprowadzono możliwość aktywnego uczestniczenia przez akcjonariuszy w podejmowaniu decyzji dotyczących sprawowania nadzoru nad kadrami zarządzającą w spółkach. Chodzi o wzmocnienie pozycji drobnych inwestorów, aby zapobiec m.in. przejmowaniu akcji spółek publicznych przez pasywnych akcjonariuszy. Umożliwiają to szczegółowe reguły dotyczące walnych zgromadzeń.

Wszyscy inwestorzy, również prywatnych spółek akcyjnych, posiadający co najmniej jedną dwudziestą kapitału uzyskali możliwość wprowadzania dodatkowych spraw do porządku obrad oraz prawo przedstawiania projektów uchwał. Udział w zgromadzeniach nie może być zależny od blokowania akcji. W ten sposób akcjonariusze mniejszościowi będą mogli mieć realny wpływ na sprawy spółki.

Zwiększenie roli rad nadzorczych

Wzmocnieniu uległa też pozycja rady nadzorczej. Może ona autonomicznie zwoływać walne zgromadzenie. Podobne prawo mają również akcjonariusze reprezentujący co najmniej połowę kapitału zakładowego spółki lub co najmniej połowę ogółu głosów na walnym zgromadzeniu. Takie rozwiązanie chroni większość akcjonariuszy przed niełojalnością członków zarządu i rady nadzorczej. Ponadto inwestorom umożliwiono uczestniczenie w walnych zgromadzeniach za pośrednictwem środków elektronicznych oraz ustanawianie swoich pełnomocników. Spółki mogą też zaoferować osobom zainteresowanym głosowanie drogą korespondencyjną.

Łatwiejsze łączenie i podział spółek akcyjnych

Zostały uproszczone wcześniejsze zasady łączenia i podziału spółek akcyjnych, które były dużym obciążeniem administracyjnym i finansowym dla przedsiębiorców. Obecnie plan połączenia i podziału nie będzie badany przez biegłego, jeżeli wyrażą na to zgodę wszyscy akcjonariusze spółek uczestniczących w tym procesie.

Rozliczanie zobowiązań pieniężnych w walucie obcej

Zmiany w Kodeksie cywilnym oraz ustawie – Prawo dewizowe, pozwalają rozliczać w Polsce zobowiązania pieniężne także w walucie obcej. Obecnie to przedsiębiorca, a nie aparat państwowy, decyduje w jakiej walucie chce przeprowadzać operacje finansowe w swojej firmie.

Wprowadzone rozwiązania, przygotowane przez Radę Ministrów, zniosły tzw. zasadę walutowości, zgodnie z którą transakcje mogły być przeprowadzane jedynie w walucie polskiej, a przedsiębiorca już nie będzie musiał przy każdej operacji finansowej ubiegać się o indywidualne zezwolenie dewizowe udzielane przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

Nowe prawo służy głównie eksporterom, dla których rozliczanie się w obcych walutach jest bardziej korzystne niż rozliczanie się w złotych. Przyjęte przepisy ograniczają także ryzyko kursowe, ułatwią prowadzenie działalności gospodarczej oraz zwiększą konkurencyjność polskich eksporterów na rynkach Unii Europejskiej. W przypadkach, gdy ustawa, orzeczenie sądowe lub czynności prawne nie stanowią inaczej, przeliczanie zobowiązań pieniężnych w walutach obcych na złote odbywa się według średniego kursu NBP, z dnia wymagalności roszczenia. Jednocześnie, w przypadku zwłoki dłużnika, wierzyciel może żądać zapłaty w walucie polskiej według jej wartości z dnia, w którym zapłata jest dokonywana.

Uwolnienie gruntów rolnych na cele inwestycyjne

Uwolnieniu gruntów rolnych pod inwestycje służy wprowadzona nowelizacja ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Dzięki niej jest możliwość zdjęcia z gruntów rolnych położonych w granicach administracyjnych miast i stanowiących użytki rolne klas I-VI ochrony przewidzianej dla gruntów rolnych i uwolnienia tych gruntów dla celów inwestycyjnych. Ponadto, poza granicami miast, odrolnione mają być użytki rolne klas IV-VI.

Uproszczona rachunkowość dla średnich i małych przedsiębiorstw

Prowadzenie tzw. pełnej księgowości wiąże się z koniecznością zatrudnienia wyspecjalizowanych służb finansowo-księgowych lub powierzenia prowadzenia pełnej księgowości firmom zewnętrznym. Obsługa firmy prowadzącej pełną księgowość jest czasochłonna i droższa, a to podnosi koszty prowadzenia przedsiębiorstw. Obowiązek prowadzenia pełnej księgowości nie może być karą za dobre wyniki finansowe małych firm i nie może blokować ich dalszego rozwoju.

W życie weszła już ustawa o rachunkowości, dotycząca zmniejszenia barier utrudniających prowadzenie działalności gospodarczej dla małych i średnich przedsiębiorstw. Ustawa podnosi wysokość progu przychodów netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych, po przekroczeniu którego osoby fizyczne, spółki cywilne, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie mają obowiązek prowadzenia pełnej rachunkowości.

Wsparcie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka

Krajowy Fundusz Kapitałowy (KFK) rozpoczął projekt, którego celem jest wsparcie ponad 20 funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, które zainwestują w około 180 małych i średnich przedsiębiorstw na początkowych etapach ich rozwoju. Łączna kwota przeznaczona na ten cel wynosi 647 mln zł. Realizacja projektu zapewni zwiększenie dostępu do kapitału firmom znajdującym się we wczesnych fazach wzrostu, ze szczególnym uwzględnieniem

przedsiębiorstw innowacyjnych, prowadzących działalność badawczo-rozwojową oraz o wysokim potencjale rozwoju.

Udostępnianie informacji gospodarczych

Rząd finalizuje prace nad poprawą funkcjonowania systemu wymiany informacji gospodarczych. Cele projektu obejmują: zwiększenie ochrony wierzycieli oraz poprawę warunków funkcjonowania biur informacji gospodarczej. W przygotowywanej nowelizacji ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych przewiduje się również stworzenie katalogu otwartego wierzycieli uprawnionych do współpracy z biurem oraz uproszczenie współpracy pomiędzy biurami informacji gospodarczej, a biurem informacji kredytowej.

Wprowadzenie ułatwień w stosowaniu podpisu elektronicznego

Ze względu na potrzeby i uwarunkowania rynku, trwają prace nad rozszerzeniem, w stosunku do obecnie obowiązującej ustawy o podpisie elektronicznym, katalogu usług certyfikacyjnych. Przewiduje się wprowadzenie nowych rodzajów podpisu elektronicznego, w tym także takich które będzie mogła składać osoba prawna. Dopuszczenie nowych usług pozwoli urzędom i przedsiębiorcom na lepsze dostosowanie rodzaju i ceny stosowanych elektronicznych narzędzi podpisywania i uwierzytelnienia. Przewiduje się aktualizację obecnych rozwiązań prawnych przyjętych w ustawie do potrzeb informatyzacji urzędów administracji publicznej. Dzięki uproszczeniu systemu rejestracji podmiotów świadczących usługi certyfikacyjne w zakresie podpisu elektronicznego nastąpi wzrost konkurencyjności polskich podmiotów działających w tym obszarze. Zmienione zostaną również przepisy dotyczące uznawania certyfikatów z zagranicy.

Wprowadzenie możliwości składania zeznań podatkowych PIT przez Internet

Aby zaoszczędzić czas podatników i efektywnie wykorzystać istniejące zasoby administracji publicznej, Ministerstwo Finansów uruchomiło usługę składania rocznych zeznań podatkowych drogą elektroniczną bez konieczności podpisywania certyfikowanym podpisem elektronicznym. Jeszcze w tym roku kilka milionów podatników będzie mogło skorzystać z nowej, wygodniejszej formy składania deklaracji.

Nowa usługa skierowana jest do podatników składających zeznania roczne PIT-37, w tym dla osób rozliczających się wspólnie z małżonkiem. Rozliczając się za rok 2007, formularz PIT-37 złożyło prawie 16 mln podatników, co oznacza, że ten formularz dotyczy największej liczby podatników płacących podatek dochodowy od osób fizycznych. Ministerstwo Finansów, chcąc zapewnić bezpieczeństwo świadczonej usługi, wprowadziło bezpłatny podpis elektroniczny oparty na unikatowych cechach podatnika: nazwisko, imię, data urodzenia, numer NIP i PESEL, itd. Po wysłaniu poprawnie wypełnionej deklaracji przez Internet, podatnik otrzyma Urzędowe Poświadczenie Odbioru.

Zastąpienie obowiązku składania zaświadczeń prawem składania oświadczeń

Trwają rządowe prace nad wprowadzeniem systemowej zmiany polegającej na zastąpieniu obowiązku składania zaświadczeń prawem do składania oświadczeń. Wszędzie tam, gdzie obowiązek składania zaświadczeń nie wynika ze względów bezpieczeństwa lub prawa międzynarodowego, wystarczające będzie oświadczenie obywatela o spełnieniu określonego obowiązku prawnego, czy faktycznego. Ze względu na systemowy charakter zmian,

rozwiązanie będzie wprowadzone ustawą horyzontalną, nowelizującą kilkanaście ustaw szczegółowych.

Ujednolicenie zasad prowadzenia działalności usługowej w UE i EOG

Opracowywane rozwiązanie (ustawa o usługach na rynku wewnętrznym) realizuje cele dyrektywy 2006/123/WE o usługach na rynku wewnętrznym. Ustawa określi jednolite zasady wykonywania działalności usługowej oraz zasady współpracy administracyjnej z właściwymi organami państw członkowskich UE i państw EOG nienależących do UE. Ponadto zagwarantuje realizację swobody świadczenia usług transgranicznych i wprowadzi ułatwienia dla podmiotów podejmujących i wykonujących działalność usługową. Cel ten zostanie osiągnięty, m.in. poprzez utworzenie pojedynczych punktów kontaktowych, poprzez które możliwe będzie załatwienie wszelkich formalności i procedur związanych z podejmowaniem i wykonywaniem działalności usługowej.

Partnerstwo publiczno - prywatne

Partnerstwo publiczno – prywatne (PPP) jest powszechnie stosowaną na świecie, szeroką formułą współpracy sektora publicznego i prywatnego. Główną jego zaletą jest zapewnienie możliwości finansowania wielu inwestycji publicznych, które mogłyby nie powstać z powodu braku środków budżetowych. Przy użyciu formuły partnerstwa publiczno-prywatnego realizowane są między innymi takie inwestycje jak budowa szkół, szpitali, więzień, dróg, linii kolejowych, stacji metra czy budynków użyteczności publicznej. W oparciu o PPP realizowane są także projekty dotyczące ochrony środowiska i gospodarki odpadami oraz transportu publicznego.

Partnerstwo publiczno – prywatne nie było do tej pory stosowane na szeroką skalę w Polsce, czego przyczyną mogła być wadliwa ustawa o partnerstwie publiczno – prywatnym z 28 lipca 2005 r. Krytycy rozwiązań przyjmowanych przez ustawę wskazywali m. in. na nadmierną formalizację i szczegółowość przepisów dotyczących procesu przygotowania projektu, a także na zbyt wysokie koszty realizacji przedsięwzięć PPP.

W odpowiedzi na te bariery Sejm przyjął nową ustawę o partnerstwie publiczno – prywatnym. Projekt powstawał w ścisłej współpracy pomiędzy adresatami ustawy – najbardziej zainteresowanymi ministerstwami i urzędami centralnymi, organizacjami pracodawców, przedstawicielami samorządu gospodarczego i terytorialnego. Na każdym etapie prac, począwszy od założeń, a kończąc na analizowaniu i konsultowaniu projektu organizowane były spotkania, w których uczestniczyli przedstawiciele tych podmiotów. Głównym celem nowej ustawy jest zwiększenie liczby zrealizowanych przedsięwzięć z wykorzystaniem partnerstwa publiczno – prywatnego w Polsce (PPP), co ma zostać osiągnięte przez stworzenie akceptowalnych rozwiązań prawnych, które ograniczą skalę biurokracji przy realizacji przedsięwzięć PPP oraz zwiększą wolność realizacji inwestycji przez partnerów publicznych i prywatnych.

Zwiększenie elastyczności przepisów

Doświadczenia krajów stosujących PPP, w tym przede wszystkim Wielkiej Brytanii i Irlandii pokazują, że najbardziej efektywne modele rynku PPP są jednocześnie najmniej sformalizowane. Ważnym przesłaniem nowej ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym jest fakt, że jej przepisy nie narzucają ściśle określonego katalogu przedsięwzięć jakie będzie

można realizować w formule PPP. Wystarczy, że obie strony ustalą, że wynagrodzenie będzie uzależnione od wyników pracy partnera prywatnego i obie strony podzielą się ryzykiem. W celu maksymalnego ułatwienia stosowania nowych przepisów projekt ustawy nawiązuje do obowiązujących już instytucji prawa polskiego, zwłaszcza instytucji prawa cywilnego. Wyrazem elastyczności nowych przepisów jest także to, że ustawa posługuje się – przyjętymi w prawie cywilnym i handlowym – klauzulami generalnymi.

Mniej wymogów przed rozpoczęciem inwestycji

Zgodnie z ustawą, zniesiony jest obowiązek przeprowadzania kosztownych i uciążliwych analiz poprzedzających rozpoczęcie inwestycji w ramach PPP. W tym celu zrezygnowano także z obowiązku precyzowania kategorii ryzyka. W porównaniu z poprzednio obowiązującą ustawą ograniczono wymóg uzyskiwania zgody Ministra Finansów do przedsięwzięć, które wiążą się z zaangażowaniem środków budżetowych w wysokości przekraczającej 100 mln zł. Minister Finansów udzielając zgody kieruje się bezpieczeństwem finansów publicznych, zaś termin na wydanie zgody został skrócony z 60 dni do 6 tygodni.

Zwiększenie ochrony interesów partnerów publicznych i prywatnych

W interesie obu stron leży, aby partner wywiązywał się ze swoich zobowiązań. W tym celu wprowadzono między innymi zapis mówiący, że składnik majątkowy wniesiony przez podmiot publiczny będzie podlegał zwrotowi, jeżeli partner prywatny nie wykorzysta go zgodnie z przeznaczeniem. Strona publiczna ma ustawowe prawo do bieżącej kontroli wykonania zadania przez partnera prywatnego. Powierzenie realizacji wykonywania zadań publicznych w żadnym wypadku nie zwalnia bowiem władzy publicznej z odpowiedzialności za zachowanie ich należytego standardu.

Prywatyzacja

W większości gałęzi gospodarki własność prywatna jest bardziej efektywna od państwowej. Wynika to z faktu, że dążąc do maksymalizacji zysku prywatne firmy w większym stopniu niż państwowe nastawiają swoje działania na konkurowanie na rynku przez podnoszenie jakości, obniżanie kosztów oraz innowacyjność.

Jednym z priorytetów rządu jest zwiększenie efektywności polskich przedsiębiorstw, a tym samym ich międzynarodowej konkurencyjności, poprzez przyspieszenie procesów prywatyzacyjnych. Prywatyzacja to sposób na modernizację gospodarki i finansowanie niezbędnych inwestycji.

Dla realizacji celów prywatyzacyjnych w kwietniu 2008 r. ogłoszono pierwszy od wielu lat kompleksowy plan prywatyzacji – obejmujący ponad 800 spółek Skarbu Państwa „Program prywatyzacji na lata 2008-2011”. Określenie jasnej perspektywy właścicielskiej oraz wieloletniego harmonogramu prywatyzacji pozwoli na zwiększenie wiarygodności i efektywności procesów prywatyzacyjnych. Zgodnie z Planem na 2008 r. przewidziano do prywatyzacji 296 spółek. Najważniejsze procesy prywatyzacyjne prowadzone są w energetyce, finansach i sektorze wielkiej syntezy chemicznej. Celem rządu jest również wzmocnienie nadzoru nad spółkami o istotnym znaczeniu dla Skarbu Państwa. Przyjęty program zawiera listę 25 podmiotów (oraz media publiczne), które nie będą prywatyzowane.

Realizacja 4-letniego programu prywatyzacji obejmuje: uruchomienie prywatyzacji w ponad 500 spółkach Skarbu Państwa, w tym sprzedaż 123 „resztówek” – spółek z udziałem Skarbu Państwa mniejszym niż 10%; zrealizowanie planowanych na 2008 r. przychodów z prywatyzacji na poziomie 2 371,74 mln zł; debiut giełdowy Grupy Enea (największy na świecie w poprzedzającym go półroczu) oraz przygotowanie do IPO spółek: Polska Grupa Energetyczna, kopalnia węgla LW Bogdanka i Zakłady Azotowe Kędzierzyn; przygotowanie programu, zasad i uruchomienie prywatyzacji Giełdy Papierów Wartościowych – najważniejszego projektu prywatyzacyjnego tej kadencji; nowelizację ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, która wprowadza aukcje publiczne i czyni prywatyzację bardziej przejrzystą, sprawną i otwartą na udział samorządów i pracowników.

Przy prowadzeniu procesów prywatyzacji Rząd stawia na przejrzystość i całkowitą jawność procedur. Wdrożenie nowych zasad – dobrych praktyk nadzoru właścicielskiego – oznacza otwarty tryb powoływania członków rad nadzorczych i umożliwia odpolitycznienie spółek Skarbu Państwa: do tej pory w jawnej procedurze konkursowej powołani zostali członkowie Rad Nadzorczych 381 spółek. W celu zwiększenia przejrzystości prywatyzacji wprowadzono również karty prywatyzacyjne dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Skarbu Państwa.

Przeprowadzona oferta publiczna spółki Enea S.A. – największa pierwotna oferta publiczna na świecie przeprowadzona w ciągu poprzedzającego ją półrocza – zakończyła I etap prywatyzacji spółki. Z emisji akcji spółka pozyskała 2 mld zł, które przeznaczy na budowę mocy wytwórczych i modernizację sieci dystrybucji. Prywatyzacja w trybie oferty publicznej prowadzona jest także w innych podmiotach sektora elektroenergetycznego, chemicznego oraz instytucji finansowych.

Prywatyzacja GPW zwiększy jej konkurencyjność i możliwości tworzenia aliansów oraz przyczyni się do rozbudowy i umocnienia polskiego rynku kapitałowego. Celem rządu jest zbudowanie wokół Warszawy regionalnego centrum finansowego, które zasięgiem będzie ogarniało rynki Europy Środkowo-Wschodniej. Do osiągnięcia celu prywatyzacji GPW konieczna jest nowelizacja ustaw regulujących funkcjonowanie rynku kapitałowego. Zostały one przyjęte przez parlament we wrześniu 2008 r., jednak Prezydent RP odmówił podpisania znowelizowanej ustawy o obrocie instrumentami finansowymi kierując ją do Trybunału Konstytucyjnego dla zbadania zgodności z Konstytucją.

Znowelizowana Ustawa o zmianie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, poza większą jawnością procesów prywatyzacyjnych, zapewnia instrumenty pozwalające na prowadzenie skuteczniejszej polityki prywatyzacyjnej oraz znosi ograniczenia dotyczące zbywania akcji Skarbu Państwa w drodze aukcji. Nowelizacja umożliwia zbywanie akcji w trybie sprzedaży na rynku regulowanym bez konieczności uzyskiwania każdorazowo zgody Rady Ministrów. Zmiany rozszerzają możliwości komunalizacji (bezpłatnego przekazywania akcji lub udziałów należących do Skarbu Państwa jednostkom samorządu terytorialnego) spółek z udziałem Skarbu Państwa o spółki, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50%, a nie jak dotychczas wyłącznie te, w których udział Skarbu Państwa wynosi 100%.

Za sukces Rządu należy uznać wzmocnienie pozycji negocjacyjnej Polski w sporze z Eureko. Dzięki konsekwentnej polityce Ministerstwa Skarbu Państwa, Eureko zgodziło się na kolejną rundę negocjacji z udziałem Prezesa Rabobanku, głównego udziałowca Eureko. Negocjacje mają trwać do czerwca 2009 roku.

Osiągnięciem Rządu było również doprowadzenie do kompromisowej decyzji Komisji Europejskiej w sprawie Stoczni, umożliwiającej rozwiązanie problemu pomocy publicznej i sprzedaży jej majątku oraz dającej szansę na zachowanie polskiego sektora stoczniowego i podjęcie działań osłonowych na rzecz pracowników.

Inne działania mające na celu zmianę uwarunkowań instytucjonalnych wokół prywatyzacji to doprecyzowanie zasad nieodpłatnego nabywania akcji lub udziałów prywatyzowanych spółek, w szczególności kwestii uprawnień pracowników do nieodpłatnego nabycia akcji w sytuacji połączenia lub podziału spółki powstałej w wyniku komercjalizacji lub wniesienia akcji takiej spółki do spółki z udziałem Skarbu Państwa. Dodatkowo, Rząd RP przygotował projekt ustawy o świadczeniach pieniężnych przysługujących niektórym osobom, których dotyczyły procesy nacjonalizacji nieruchomości w latach 1944 – 1962.

Demonopolizacja poczty

Jedną z konsekwencji wejścia Polski do UE jest stopniowe uwalnianie dla konkurencji rynku usług pocztowych, aż do jego pełnej liberalizacji planowanej w 2011 r. Wówczas Poczta Polska będzie musiała sprostać konkurencji ze strony największych i najlepszych operatorów pocztowych takich jak np. poczta niemiecka. Jednocześnie należy oczekiwać, że liberalizacja przyczyni się do obniżenia kosztów przesyłek pocztowych oraz zwiększenia terminowości dostaw. Poprawa jakości usług przy niższych cenach powinna mieć również pozytywne przełożenie na zwiększenie bezpieczeństwa i przyspieszenie obrotu gospodarczego oraz pracy administracji dzięki szybszemu i bardziej niezawodnemu doręczaniu ważnych dokumentów (np. pozwy sądowe, dokumenty administracyjne, monity i wezwania do zapłaty, deklaracje podatkowe, itp.).

Wymaga to jednak przygotowania Poczty Polskiej do działalności na zliberalizowanym rynku usług pocztowych. Realizacji tego zadania ma służyć uchwalona we wrześniu 2008 r. ustawa o komercjalizacji państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej Poczta Polska, która weszła w życie 26 września 2008 r. Otwiera ona drogę do komercjalizacji i przekształceń własnościowych Poczty Polskiej.

Celem komercjalizacji Poczty Polskiej, czyli przekształcenia formy prawnej przedsiębiorstwa państwowego w formę jednoosobowej spółki akcyjnej Skarbu Państwa, jest umożliwienie Poczcie funkcjonowania na rynku w takiej formie, w jakiej funkcjonują działający na nim inni krajowi i zagraniczni operatorzy pocztowi. Pozwoli to skuteczniej konkurować po pełnym uwolnieniu rynku usług pocztowych. Poczta będzie miała większe możliwości pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych na finansowanie nakładów inwestycyjnych, tj. komercyjnych kredytów bankowych i emisji obligacji.

Zmiana formy prawnej Poczty Polskiej usprawni proces decyzyjny. Obecnie niektóre decyzje związane z działalnością gospodarczą nie mogą być podejmowane przez kadre zarządzającą bez konsultacji z organem nadzorującym, co spowalnia działania Poczty.

Zgodnie z treścią ustawy Minister Infrastruktury dokona przekształcenia Poczty Polskiej w spółkę akcyjną ze 100% udziałem Skarbu Państwa, nie później niż w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie. Minister Infrastruktury będzie reprezentował Skarb Państwa.

Zniesienie obowiązku meldunkowego

W celu ułatwienia życia obywatelom, rząd podjął kroki dla zniesienia obowiązku meldunkowego.

Rząd proponuje etapowe odchodzenie od obowiązku meldunkowego. Będący w toku prac parlamentarnych projekt ustawy przewiduje zastąpienie obowiązku meldunkowego zgłoszeniem miejsca zamieszkania. Procedura rejestracji ma być maksymalnie uproszczona. Według proponowanych przepisów, zgłoszenia miejsca zamieszkania będzie można dokonywać drogą elektroniczną. Wydłużono także termin rejestracji do 30 dni, przy równoczesnym zniesieniu sankcji za niedokonanie jej w takim terminie. Przy rejestracji nie będą wymagane żadne dokumenty potwierdzające tytuł prawny do lokalu, czy potwierdzenie przez osobę trzecią (dysponenta lokalu), że osoba dokonująca zgłoszenia faktycznie zamieszkuje pod wskazanym adresem. Rejestracja miejsca zamieszkania będzie miała formę oświadczenia składanego pod rygorem odpowiedzialności karnej. Zlikwidowana zostanie uciążliwa procedura wymeldowania – nie będzie to już warunkiem zgłoszenia nowego miejsca zamieszkania. Nie trzeba też będzie rejestrować pobytu turystycznego.

Zgodnie z ustawą, po dwóch latach od wejścia ustawy w życie zmieniają się także zasady funkcjonowania rejestrów publicznych. Rejestr PESEL będzie podstawowym rejestrem gromadzącym aktualne dane związane z tożsamością osób i ich statusem prawno-administracyjnym (obywatelstwo, stan cywilny). Obywatel nie będzie musiał zawiadamiać o zmianie danych różnych instytucji, np. urzędów skarbowych, ZUS-u, wojskowych komend uzupełnień, itp. Ostatecznym efektem takiej przebudowy rejestru PESEL będzie zniesienie rejestracji miejsca zamieszkania.

6. POLITYKA RÓWNYCH SZANS

Poprawa sytuacji dzieci i rodzin

Jednym z priorytetów rządu jest poprawa sytuacji dzieci. Cel ten realizowany jest poprzez działania skierowane na wspieranie rodziny zarówno w sytuacji urodzenia się dziecka, jak i ew. trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich związanych, np. z niedostosowaniem społecznym, problemami wychowawczymi czy trudną sytuacją materialną. Ważnym elementem proponowanych przez rząd działań jest zmiana modelu opieki zastępczej, stosowanego wobec dzieci, w przypadku których, mimo udzielonego rodzinie wsparcia, istnieje konieczność czasowego lub bezterminowego umieszczenia poza rodziną biologiczną.

Wydłużenie urlopów macierzyńskich

Jednym z podstawowych elementów polityki prorodzinnej jest ochrona kobiety przed zwolnieniem z pracy w okresie ciąży i po porodzie. Choć należy pamiętać, że zbyt długie urlopy macierzyńskie mogą pogarszać sytuację kobiety na rynku pracy, niezmiernie ważne dla prawidłowego rozwoju dziecka w pierwszych miesiącach życia jest zapewnienie pracującym rodzicom możliwości przebywania z nowonarodzonymi dziećmi.

W tym celu, począwszy od 1 stycznia 2009 r., wydłużono okres urlopu macierzyńskiego z 18 do 20 tygodni przy urodzeniu jednego dziecka oraz z 28 do 31 tygodni w przypadku urodzenia bliźniąt oraz o kolejne dwa tygodnie (maksymalnie 37 tygodni) za każde kolejne dziecko przy porodzie mnogim.

Urlop macierzyński został podzielony na część obowiązkową i dodatkową (fakultatywną). Obowiązkowy wymiar urlopu to odpowiednio 20 w przypadku urodzenia 1 dziecka oraz 31 tygodni w przypadku urodzenia dwójki dzieci, 33 tygodnie w przypadku urodzenia trójki dzieci, 35 tygodni w przypadku urodzenia czwórki dzieci oraz 37 tygodni w przypadku urodzenia piątki i więcej dzieci. Natomiast dodatkowy wymiar urlopu wprowadzany od 1 stycznia 2010 r. będzie etapowo podwyższany w taki sposób, aby od 1 stycznia 2014 r. pracownikowi przysługiwał dodatkowy urlop w wymiarze do 6 tygodni przy urodzeniu jednego dziecka i do 8 tygodni przy urodzeniu więcej niż jednego dziecka. Dodatkowy urlop macierzyński, przy urodzeniu jednego dziecka, w latach 2010 i 2011 będzie wynosić 2 tygodnie, a w kolejnych latach – do 4 tygodnie. Dodatkowy urlop macierzyński przy urodzeniu więcej niż jednego dziecka będzie wynosił w latach 2010 i 2011 do 3 tygodni, a w latach 2012 i 2013 do 6 tygodni. Dodatkowy urlop może zostać wykorzystany bezpośrednio po obowiązkowej części urlopu macierzyńskiego.

Zgodnie z wprowadzonymi rozwiązaniami, matka po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 14 tygodni urlopu, ma prawo zrezygnować z pozostałej jego części. W takim przypadku, niewykorzystana część urlopu macierzyńskiego przypadnie ojcu, na jego pisemny wniosek. Zgodnie z nowelą ustawy, urlop dodatkowy może być połączony z pracą u swojego pracodawcy do połowy etatu, przy zachowaniu prawa do części zasiłku macierzyńskiego. Osoby korzystające z urlopu dodatkowego mają zachować prawo do zasiłku macierzyńskiego i wynagrodzenia za pracę w proporcjach odpowiadających wymiarowi czasu pracy i czasu odpowiadającego urlopowi macierzyńskiemu.

Ponadto, od dnia 1 stycznia 2009 r. istnieje możliwość skorzystania przez pracownika – ojca wychowującego dziecko z części urlopu macierzyńskiego w przypadku choroby pracownicy wymagającej pobytu w szpitalu – po wykorzystaniu przez nią 8 tygodni urlopu macierzyńskiego. Urlop ojcowski przeznaczony wyłącznie dla ojców w latach 2010-2011 wyniesie 1 tydzień, a od 2012 r. – dwa tygodnie. Urlop ten powinien być wykorzystany do czasu, aż dziecko osiągnie wiek 12 miesięcy.

Ponadto pracownicy, którzy nie zechcą skorzystać z urlopu wychowawczego i zdecydują się na podjęcie pracy w niepełnym wymiarze, będą chronieni przed zwolnieniem z pracy przez okres 12 miesięcy.

Rodzice powracających do pracy po urlopie macierzyńskim i wychowawczym są również czasowo zwolnieni z opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Rozwój infrastruktury opieki nad dziećmi

Jednym z poważniejszych problemów, z jakim borykają się pracujący rodzice jest niewystarczająca jakość i dostępność usług opieki nad dziećmi. Skutkuje to odchodzeniem, zarówno rodziców, jak i dziadków z rynku pracy, słabym zorganizowaniem dzieciom czasu wolnego i brakiem możliwości ich rozwoju intelektualnego i fizycznego.

Jedną ze zmian w ramach polityki prorodzinnej jest wprowadzenie począwszy od 1 stycznia 2009 r. możliwości wykorzystania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych na tworzenie przyzakładowych żłobków i przedszkoli oraz finansowanie z tego funduszu opieki nad dziećmi przebywającymi w tych placówkach. Wprowadzono również nową definicję działalności socjalnej, która obejmuje także usługi świadczone przez pracodawców na rzecz

opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego.

Obecnie przygotowywana jest propozycja modernizacji dotychczasowego systemu opieki nad dziećmi do lat 3, obejmująca także stworzenie warunków dla powstawania i działania zróżnicowanych form opieki, alternatywnych dla żłobków.

Wyższe składki emerytalne za osoby na urloпах wychowawczych

W ramach polityki na rzecz rodzin wprowadzono zwiększenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla osób przebywających na urloпах wychowawczych. Propozycja ta została zrealizowana przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw. Podstawa wymiaru składki zwiększy się od stycznia 2012 r. do poziomu wynagrodzenia osiąganego przed przejściem na urlop wychowawczy, jednak nie więcej niż do 60 proc. przeciętnego wynagrodzenia. Dzięki temu osoby na urloпах wychowawczych będą mogły otrzymywać na swoje konto emerytalne w ZUS i OFE zamiast obecnych 81,98 zł – prawie 300 zł. W okresie przejściowym, czyli od 2009 r. do 2011 r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób stanowi minimalne wynagrodzenie.

Nowe zasady przyznawania świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego

W dniu 1 stycznia 2009 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych (wprowadzona ustawą o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw), która wprowadziła m.in. zapis, iż od 1 listopada br. prawo do tzw. „becikowego” i dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka będzie przysługiwało tylko tym kobietom, które będą pozostawać pod opieką medyczną co najmniej od 10 tygodnia ciąży aż do porodu. Głównym celem tego rozwiązania jest zwiększenie zakresu opieki zdrowotnej nad kobietami w ciąży i niejako wymuszenie kontroli stanu zdrowia matki jak i jeszcze nienarodzonego dziecka. Pozwoli to zmniejszyć skalę powikłań po porodowych oraz poprawić stan zdrowia noworodków.

Wsparcie dla rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej

Ważnym instrumentem wyrównywania szans jest organizacja systemu wspierania rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Problemem wymagającym pilnego rozwiązania jest zbyt częste umieszczanie dziecka poza rodziną. Dzieje się tak nierzadko w przypadkach występowania w rodzinie ubóstwa, zaniedbań higienicznych czy nierealizowania przez dziecko obowiązku szkolnego, co powinno być przesłanką do podjęcia pracy socjalnej. Celem przygotowywanych przez rząd rozwiązań ma być zmiana tego stanu rzeczy poprzez skierowanie uwagi samorządów na rozwiązywanie problemów przeżywających trudności rodzin, a nie wyłącznie wychowywanych w nich dzieci.

Zgodnie z przyjętymi przez Komitet Rady Ministrów, założeniami do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem, każda gmina będzie miała obowiązek opracowania lokalnego programu wspierania rodzin wychowujących małoletnie dzieci. Planowane jest także wprowadzenie stanowiska asystenta rodzinnego, którego zadaniem będzie bezpośrednia praca z rodziną. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Asystent będzie starał się nie dopuścić do oddzielenia dziecka od rodziny, ale także, w sytuacji gdy to już nastąpiło, aktywny udział we wszystkich działaniach zmierzających do

powrotu do niej dziecka. Ponadto, w ramach programów rządowych i z udziałem środków z budżetu państwa, w najbliższych latach przewiduje się znaczne zwiększenie liczby oraz zróżnicowanie form działalności placówek wsparcia dziennego, w tym pracy podwórkowej realizowanej przez tzw. wychowawców podwórkowych. Rolą tych instytucji będzie nie tylko udzielanie pomocy w nauce i organizowanie dzieciom czasu wolnego, ale także współpraca z rodzicami dziecka i wspieranie ich w wychowywaniu czy kontaktach ze szkołą.

Ponadto, rząd przyjął program „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, na którego realizację w 2008 r. przeznaczono 51 mln zł. Program zakłada zwiększenie liczby punktów konsultacyjnych, w których rodzice mogą zasięgnąć porady psychologa i pedagoga. Nowe punkty konsultacyjne tworzone są przede wszystkim poza dużymi miastami, blisko zamieszkania rodziców i uczniów.

Jednym z priorytetów programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” jest organizacja zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych (sportowych, artystycznych, itp.), które są adresowane do uczniów zdolnych lub mających trudności z nauką, a także pochodzących ze środowisk zaniedbanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zajęcia te powinny skutecznie przeciwdziałać agresji i patologiom, a zwłaszcza narkomanii i alkoholizmowi wśród dzieci i młodzieży.

Więcej darmowych posiłków w szkole

Z danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wynika, że w Polsce znajduje się ok. 9 tys. uczniów, którzy potrzebują dożywiania, a nie otrzymują go. Głównym powodem takiej sytuacji jest brak wiedzy na temat problemu i jego objawów oraz, co za tym idzie, brak zgłaszania niedożywionych dzieci i odpowiedniej interwencji szkoły. Problemem pozostaje bardzo często brak zgody rodziców na złożenie wniosku o pomoc i dofinansowanie, nawet jeżeli propozycja taka wyjdzie ze strony szkoły. Dzieje się tak w aż 78 proc. przypadków, co oznacza ponad 7 tys. dzieci, które pomimo możliwości otrzymania wsparcia pozostają głodne. Przeszkodą jest także brak odpowiedniej bazy gastronomicznej oraz infrastrukturalnej. Znacznym problemem pozostaje również obciążenie podatkiem VAT darowizn żywności oraz ograniczone możliwości włączenia wartości darowizny w koszty uzyskania przychodu. Są to duże bariery dla producentów i dystrybutorów żywności, którym bardziej opłaca się utylizowanie żywności niż jej przekazanie jako darowizny.

W odpowiedzi na te bariery rząd przyjął w 2008 r. nowe zasady realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Zgodnie z nowymi przepisami, pomoc dziecku może być udzielona bez skomplikowanych formalności. W uzasadnionych przypadkach można zrezygnować z przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydawania przez ośrodek pomocy społecznej decyzji administracyjnej, aby zapewnić dziecku darmowy posiłek w szkole. Dyrektor szkoły otrzymał pulę dodatkowych posiłków, które może przydzielić bez dodatkowych formalności dzieciom, w przypadku których zachodzi uzasadniona obawa, że są głodne. Liczba dzieci i uczniów objętych taką pomocą nie może jednak przekroczyć 10 proc. dzieci i uczniów dożywianych w szkołach w gminie. Nowe zasady sprawiają, że procedura dostarczania dziecku posiłku jest szybka i elastyczna, tak, aby nie było sytuacji w której dziecko, bez względu na swój status ekonomiczny, będzie pozostawało głodne w szkole. Rozwiązania te weszły w życie z dniem 1 stycznia br.

Rząd na program związany z dożywianiem dzieci przeznaczył dodatkowe 50 mln zł. Łącznie w roku 2009 jest to kwota to 550 mln zł. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi koordynuje

także dwa kolejne programy adresowane do uczniów: „Szkłanka Mleka” i przygotowywany obecnie program „Owoce w Szkole”. W programie „Szkłanka Mleka” w stosunku do roku szkolnego 2006/2007 wprowadzono szereg zmian, dzięki którym liczba placówek oświatowych biorących udział w programie uległa podwojeniu (wzrost z ok. 6 tys. do ok. 12 tys.), liczba uczniów nim objętych wzrosła prawie trzykrotnie (wzrost z 770 tys. do ok. 2,15 mln, tj. do 32 proc. ogółu uczniów uprawnionych do udziału w programie), zaś wykorzystanie środków unijnych zwiększyło się prawie czterokrotnie (z 8,6 mln zł do ok. 32 mln zł).

Ponadto Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi koordynuje realizację europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym w UE (PEAD). Celem tego mechanizmu jest pomoc osobom najuboższym poprzez dostarczanie im gotowych artykułów spożywczych takich, jak np. makaron czy ryż. W kolejnych latach wielkość środków finansowych przyznawanych Polsce na realizację omawianego programu zwiększała się z 23,9 mln euro w 2004 r. do 47,6 mln euro w 2008 r. Na realizację Programu w 2009 r. rząd wynegocjował dotację z budżetu UE w wysokości 102,2 mln euro, (tj. ponad dwukrotnie wyższą niż na 2008 r.) za które zostanie zakupionych przeszło 100 tys. ton gotowych artykułów. Pomoc żywnościowa PEAD trafi w 2009 r. do ok. 4 mln Polaków w trudnej sytuacji materialnej. Powyższe Programy realizowane są przez Agencję Rynku Rolnego.

Aby pomóc przedsiębiorcom w przekazywaniu żywności na cele charytatywne, rząd przyjął zmiany w ustawie o podatku od towarów i usług. Nowela ustawy całkowicie eliminuje bariery podatkowe przekazywania darowizn żywności. Jej przekazywanie nie będzie się już wiązało z obciążeniem finansowym przedsiębiorcy, ani szczególnymi formalnościami. Darowizny żywności na rzecz organizacji pożytku publicznego zostały całkowicie zwolnione z VAT. Ponadto zmiany w podatku CIT i PIT umożliwiają, w przypadku darowizn żywności, traktowanie jako kosztu uzyskania przychodu kosztu wytworzenia danego produktu lub cenę jego nabycia przez przedsiębiorcę. Zmiany te weszły w życie 1 stycznia 2009 r.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Doświadczanie przez dziecko przemocy fizycznej lub bycie jej świadkiem może być przyczyną poważnych problemów emocjonalnych w dorosłym życiu. Według szacunków ekspertów, w Polsce co trzecia osoba styka się z przemocą w rodzinie, a jej ofiarami są głównie kobiety i dzieci.

Obecnie rząd pracuje nad zmianami w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Nowy projekt ustawy zakłada szereg ważnych zmian. Znowelizowane przepisy przewidują między innymi wprowadzenie bezpłatnej usługi dla ofiar przemocy w rodzinie, w postaci badania lekarskiego dla ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie. Obecnie obdukcja jest płatna, a bezpłatnie wykonywana jest na wniosek prokuratora lub sędziego. Jest to bardzo poważna bariera, która sprawia, że ofiary rezygnują z dochodzenia swoich praw. Zaświadczenie lekarskie wydane nawet przez lekarza pierwszego kontaktu jest tak samo ważnym dowodem w sprawie jak obdukcja wydana przez lekarza sądowego.

W odniesieniu do Kodeksu karnego rząd proponuje zmiany umożliwiające nałożenie na sprawcę przemocy w rodzinie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych, nawet wbrew jego woli. Nowym, bardzo ważnym rozwiązaniem, jest także możliwość wydania sprawcy przemocy, nakazu natychmiastowego opuszczenia lokalu oraz

powstrzymywania się od kontaktów z osobami pokrzywdzonymi i skierowania go do placówek całodobowych.

W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym rząd planuje wprowadzenie, dla osób wykonujących władzę rodzicielską, opiekę lub pieczę nad małoletnim, zakazu stosowania kar cielesnych. W dniu 12 lutego 2009 r. Prezes Rady Ministrów skierował rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (oraz niektórych innych ustaw) do Marszałka Sejmu RP.

Rodzinne formy opieki zastępczej zamiast przepelnionych domów dziecka

W przypadku dzieci, których dobro uzasadnia separację od rodziny biologicznej lub pozbawionych takiej rodziny, istotną kwestią jest forma oferowanej opieki zastępczej. Zgodnie z danymi za 2007 r., na ok. 83 tys. dzieci umieszczonych poza rodziną, ponad połowa została umieszczona w spokrewnionych rodzinach zastępczych. Dla dzieci nieposiadających rodziny spokrewnionej oferta opieki zastępczej dotyczyła natomiast w praktyce – w zdecydowanej większości przypadków (ponad 28 tys. dzieci) – umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej, z czego ponad 12 tysięcy dzieci umieszczono w bardzo dużych wielofunkcyjnych placówkach (powyżej 79 dzieci na jedną placówkę). W niespokrewnionych z dzieckiem rodzinach zastępczych przebywało 12,4 tysiące dzieci, w tym w zawodowych rodzinach zastępczych zaledwie 3,6 tysięcy dzieci.

Celem przygotowywanych przez rząd rozwiązań jest rozwój profesjonalnej, rodzinnej pieczy zastępczej, a więc zawodowych rodzin zastępczych, w których umieszczonych będzie do trojga dzieci i rodzinnych domów dziecka, gdzie wychowywanych będzie od czworga do ośmiorga dzieci. Docelowo, jedyną formą całodobowej opieki instytucjonalnej będą małe, specjalistyczne placówki o charakterze domowym, w których przebywa nie więcej niż 14 wychowanków. W związku z powyższym przewiduje się, że od dnia wejścia w życie ustawy w nowotworzonych placówkach nie będzie mogło przebywać więcej niż 14 dzieci, a począwszy od 1 stycznia 2020 r. żadne dziecko nie będzie przebywało w ośrodku o większej liczbie podopiecznych.

Wyrównanie szans edukacyjnych i rozwojowych

Powszechne wychowanie przedszkolne

Znacząca część możliwości intelektualnych człowieka kształtuje się w pierwszych latach życia. Większość wrodzonych predyspozycji rozwija się intensywnie w wieku przedszkolnym, dotyczy to także zdolności uczenia się. Działania edukacyjne, stymulowanie rozwoju intelektualnego i społecznego dziecka przynoszą najlepsze rezultaty właśnie w okresie przedszkolnym. Jest to także najlepszy okres na zapobieganie ewentualnym trudnościom w nauce – wyrównywanie zaniedbań środowiskowych.

Aktualnie w Polsce wychowaniem przedszkolnym objętych jest tylko 53 proc. czterolatków i 64 proc. pięciolatków. To jedne z najniższych wskaźników upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród krajów OECD i UE, choć dzięki podjętym działaniom w ciągu ostatniego roku nastąpił istotny wzrost tych wskaźników (trzylatki – z 36 proc. do 41 proc., czterolatki – z 48 proc. do 53 proc., pięciolatki – z 57 proc. do 64 proc.). Celem rządu jest upowszechnienie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 3-5 lat poprzez uzupełnienie

systemu edukacji innymi formami przedszkolnymi oraz wprowadzenie obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci 5-letnich.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o systemie oświaty, proces obniżania wieku obowiązkowego przygotowania przedszkolnego dzieci zostanie rozłożony na trzy lata. Od dnia 1 września 2009 r. dzieci w wieku 5 lat będą miały prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego, a gminy obowiązek zorganizowania takiej edukacji w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych zorganizowanych przy szkołach podstawowych oraz w innych formach wychowania przedszkolnego lub poprzez dotowanie przedszkoli, oddziałów przedszkolnych oraz innych form wychowania przedszkolnego publicznych i niepublicznych. W przypadku, gdy droga dziecka do przedszkola będzie dłuższa niż 3 km, gmina będzie miała obowiązek zorganizowania bezpłatnego transportu i opieki podczas przewozu lub zwrotu kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie będą zapewniać rodzice. Taki sam obowiązek będzie miała gmina w przypadku dzieci z niepełnosprawnością ruchową, intelektualną i sprzężoną.

Od roku szkolnego 2011/2012 prawo dzieci w wieku 5 lat do rocznego wychowania przedszkolnego zostanie przekształcone w obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego. Zgodnie z przyjętymi przez rząd rozwiązaniami obowiązek ten będzie mógł być realizowany również poprzez uczestnictwo w innych formach wychowania przedszkolnego, które będą miały obowiązek realizacji pełnej podstawy programowej. Szybszy rozwój innych form wychowania przedszkolnego na obszarach wiejskich będzie możliwy między innymi dzięki realizacji przyjętego przez rząd programu rozwoju edukacji na obszarach wiejskich na lata 2008-2013.

Szybsze rozpoczęcie i kończenie nauki

Zgodnie z obowiązującymi wcześniej przepisami, obowiązek szkolny dziecka rozpoczynał się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat. Tymczasem, w większości krajów europejskich naukę podejmują dzieci młodsze i znacznie młodsze niż siedmioletnie (od 4. roku życia w Irlandii Północnej i Luksemburgu; od 5. roku życia w Anglii, Holandii, na Łotwie, w Szkocji, Walii i na Węgrzech; od 6. roku życia w Austrii, Belgii, Czechach, Francji, Grecji, Hiszpanii, Irlandii, na Litwie, w Niemczech, Norwegii, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii i we Włoszech).

W celu stworzenia polskim dzieciom warunków edukacji porównywalnych z warunkami w jakich uczą się ich europejscy rówieśnicy, lepszego wyrównywania szans edukacyjnych oraz wcześniejszego odkrywania uzdolnień, wchodząca w życie z dniem 22 kwietnia nowelizacja ustawy o systemie oświaty przewiduje obniżenie od września 2012 roku obowiązkowego wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego z siedmiu do sześciu lat z pozostawieniem dotychczasowych możliwości przyspieszania i odraczania o jeden rok rozpoczynania tego obowiązku.

Lepsza opieka nad dziećmi w szkołach

Obniżenie wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego będzie poprzedzone zmianą warunków nauki w szkołach podstawowych. Rok szkolny 2008/2009 służy przygotowaniu systemu do wprowadzenia zmiany. W Ministerstwie Edukacji Narodowej zakończono prace nad projektem zmian w podstawie programowej kształcenia ogólnego, który uwzględnia fakt rozpoczynania obowiązkowej edukacji szkolnej przez dzieci sześcioletnie.

Skierowanie sześciolatków z obowiązkowych zerówek do klas pierwszych w szkołach będzie połączone z przeniesieniem do szkoły przedszkolnego standardu opieki nad nimi i wzmocnieniem funkcji opiekuńczej szkoły. W celu zapewnienia przez szkołę wszystkim 6-latkom rozpoczynającym naukę w szkole podstawowej warunków opieki i bezpieczeństwa porównywalnych do rozwiązań przyjętych w wychowaniu przedszkolnym Ministerstwo Edukacji Narodowej będzie realizować działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zapewnieniu miejsca dostosowanego do prowadzenia zajęć z dziećmi 6 – letnimi przed rozpoczęciem i po zakończeniu zajęć dydaktycznych, w tym w wyposażaniu szkolnych pomieszczeń świetlicowych z przeznaczeniem na zajęcia opiekuńcze, działania rekreacyjne, zabawę i wypoczynek, wyposażonych odpowiednio do ergonomii dziecka przedszkolnego oraz w doskonaleniu kompetencji kadry pedagogicznej i opiekuńczej do pracy w świetlicach szkolnych. W szkołach podstawowych ze względu na niż demograficzny nie przewiduje się występowania problemów z zapewnieniem odpowiedniej bazy lokalowej.

Rząd zdecydował o kontynuacji programu dofinansowania zakupu podręczników dla najbiedniejszych uczniów. Programem „Wyprawka szkolna” objętych zostało ok. 400 tys. dzieci rozpoczynających naukę w „zerówkach” oraz uczniów klas I-III szkół podstawowych. Program adresowany był do rodzin objętych pomocą społeczną. Rodzice zgłaszali się do dyrektora szkoły, który dokonywał zwrotu kosztów zakupionych podręczników. Zwrot kosztów zakupu podręczników wynosił od 70 zł do 170 zł. Na program „Wyprawka szkolna” rząd przeznaczył w 2008 r. 50 mln zł. W roku 2009 program „Wyprawka szkolna”, z uwagi na zmianę podstawy programowej, będzie adresowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych oraz klas I gimnazjum.

Nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego

W grudniu 2008 r. rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej wprowadzono nową podstawę programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Będzie ona wdrażana stopniowo, tj.: od roku szkolnego 2009/2010 w edukacji przedszkolnej, w klasach I szkół podstawowych i klasach I gimnazjum; od roku szkolnego 2012/2013 w klasach I szkół ponadgimnazjalnych, od roku szkolnego 2015/2016 w klasach I uzupełniających liceów ogólnokształcących.

Nowa podstawa programowa została napisana w formie wymagań ogólnych, obejmujących główne kierunki oraz cele kształcenia i wymagań szczegółowych, jasno precyzujących oczekiwane umiejętności ucznia na zakończenie danego etapu edukacyjnego. Stanowi ona jednocześnie podstawę przeprowadzenia sprawdzianu w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego.

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego kładzie szczególny nacisk na: nauczanie języka polskiego, matematyki i języków obcych, jako trzech fundamentalnych obszarów wiedzy; kształcenie kompetencji kluczowych, kształcenie umiejętności wykorzystywania wiedzy do identyfikowania i rozwiązywania problemów oraz umożliwiania indywidualizację nauczania. Przewiduje się, że wdrożenie nowej podstawy programowej przyczyni się do podniesienia jakości i skuteczności nauczania, a w konsekwencji do lepszego przygotowania uczniów do podjęcia nauki na studiach lub aktywności na rynku pracy.

Rząd przywraca w szkołach także przedmioty artystyczne: muzykę i plastykę. W klasach wyższych pojawią się również historia sztuki i historia muzyki. Rozpoczęto ponadto profesjonalną edukację filmową. Do wszystkich gimnazjów i liceów w Polsce oraz wybranych zagranicznych placówek edukacyjnych trafiają pakiety Filmoteki Szkolnej. Zawierają one 26 płyt DVD z 55 polskimi filmami fabularnymi, dokumentalnymi i animowanymi, uprzednio poddanymi cyfrowej renowacji. Filmy zostały ułożone w 26 cykli tematycznych. Na projekt rząd wyda 2,6 mln zł.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeprowadziło również pilotaż projektu „Artystyczne Wakacje. Lato w Teatrze”. Blisko 300 dzieci z Białegostoku, Gdyni, Jeleniej Góry i Olsztyna wzięło udział w teatralnych półkoloniach. Odbyło się 560 godzin warsztatów w grupach: teatralnych, technik teatralnych, muzycznych i promocyjnych. Dzieci przygotowały 14 spektakli, które zobaczyło blisko 2 tysiące widzów. Program w pełnej wersji będzie kontynuowany w przyszłym roku przyczyniając się do zapewnienia z jednej strony ciekawszych form spędzania wakacji dzieciom z gorzej sytuowanych rodzin, z drugiej wzbogacając wakacyjny repertuar teatralny. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeznaczyło na projekt 1 mln złotych.

Rozwój edukacji na terenach wiejskich

W celu wyrównywania szans edukacyjnych, zwłaszcza dzieci z obszarów wiejskich i rodzin gorzej sytuowanych oraz lepszego przygotowanie uczniów do zmian na rynku pracy, w gospodarce i społeczeństwie przyjęty został program rozwoju edukacji na obszarach wiejskich na lata 2008-2013, na którego finansowanie przeznaczono w 2008 r. ok. 1,5 mld zł. Program jest finansowany ze środków budżetowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

W ramach programu zaplanowano między innymi opracowanie i wdrożenie programów wsparcia małych szkół publicznych i niepublicznych, funkcjonujących na obszarach wiejskich. Przewidziano także zakup sprzętu komputerowego dla publicznych i niepublicznych szkół i placówek wiejskich, w tym do praktycznej nauki zawodów rolniczych. Program przewiduje także dalszy rozwój bazy dydaktycznej szkół i innych placówek edukacyjnych, np. przez doposażenie szkolnych bibliotek i pracowni przedmiotowych.

Ponadto, w ramach projektu „Centra kształcenia na odległość na wsi”, finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, utworzono 1100 ośrodków zapewniających mieszkańcom wsi dostęp do kształcenia ustawicznego z wykorzystaniem nowoczesnych technik komputerowych oraz metod kształcenia na odległość. Program kładzie nacisk na zwiększenie dostępu do edukacji niepełnosprawnym mieszkańcom wsi. Ma też upowszechniać pomoc psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnictwo zawodowe dla uczniów z obszarów wiejskich. Program będzie finansowany ze środków budżetowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Nowoczesna biblioteka w każdej gminie

Niezwykle ważną instytucją realizującą funkcje integracji społecznej na terenach słabo zurbanizowanych są biblioteki, zapewniając dostęp do wiedzy i nowoczesnych technologii informacyjnych.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizuje program „Biblioteka+”, którego celem jest poszerzenie funkcji bibliotek gminnych. Biblioteki zostaną przekształcone w instytucje wypełniające misję kulturalną i społeczną, oferując programy kulturalne i edukacyjne, skierowane do wszystkich grup wiekowych, nie tylko związane bezpośrednio z promocją czytelnictwa i książką. Poprzez inwestycje lokalowe, finansowe i organizacyjne, biblioteki staną się nowoczesnymi, multimedialnymi centrami kultury. Programem zostanie objętych ponad 2 tysiące bibliotek. Celem programu jest również podniesienie prestiżu zawodu bibliotekarza, poprzez rozszerzenie kompetencji i kwalifikacji kadry. Placówki spełniające kryteria nowoczesnej gminnej biblioteki publicznej będą mogły otrzymać „Certyfikat Biblioteki+”. Równolegle Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego realizuje komplementarny Program Rozwoju Bibliotek. Jest to wspólne przedsięwzięcie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Fundacji Billa i Melindy Gates. Koordynacja obu inicjatyw jest dobrym przykładem współpracy pomiędzy MKiDN i organizacjami pozarządowymi.

Rząd prowadzi również program Gminne Pracownie Artystyczne, którego zadaniem jest wzmocnienie potencjału edukacyjnego domów kultury przez sfinansowanie remontu i zakupu wyposażenia dla pracowni artystycznych w których będą się odbywały między innymi, uznane w szkołach za nieobowiązkowe, zajęcia artystyczne. Na potrzeby projektu zostanie opracowany modelowy projekt architektoniczny uniwersalnej pracowni artystycznej, wyłoniony w drodze konkursu.

Boisko w każdej gminie

Aktywność fizyczna jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na prawidłowy rozwój fizyczny i psychiczny dzieci i młodzieży. Tymczasem w Polsce zjawisko fizycznej bierności nasila się już od najmłodszych lat życia. Brak ruchu oraz siedzący tryb życia prowadzi do wielu wad postawy. Schorzeniem najczęściej występującymi w grupie dzieci i młodzieży jest zniekształcenie kręgosłupa. Według szacunków Ministerstwa Zdrowia zniekształcenia kręgosłupa stanowią około 24 proc. schorzeń o charakterze przewlekłym, stwierdzonych u dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat. Równie niepokojące są dane Komendy Głównej Policji na temat przestępczości wśród dzieci i młodzieży. Brak miejsc do aktywnego spędzania wolnego czasu powoduje systematyczny wzrost przestępczości wśród nieletnich.

Dotychczas na terenie całego kraju brakowało nowoczesnych i bezpiecznych miejsc gdzie młodzi ludzie mogliby aktywnie spędzać wolny czas oraz rozwijać swoje umiejętności sportowe. Realizowany przez rząd program „Moje boisko – Orlik 2012” umożliwił dzieciom i młodzieży zarówno z dużych miast, jak i z małych miejscowości dostęp do kompleksów boisk sportowych gdzie pod okiem opiekuna – trenera mogą dbać o swój prawidłowy rozwój fizyczny. W rezultacie program ten promuje zdrowy styl życia oraz pozwala dzieciom i młodzieży cieszyć się z uprawiania sportu na nowoczesnych obiektach i w bezpiecznych warunkach.

W ramach realizowanego przez rząd wieloletniego programu „Moje boisko – Orlik 2012” w latach 2008-2012 wybudowanych zostanie ponad 2000 kompleksów boisk sportowych: boiska piłkarskiego z nawierzchnią z trawy syntetycznej, boiska wielofunkcyjnego z nawierzchnią poliuretanową, przeznaczonego do gry w piłkę siatkową oraz koszykówkę, budynku socjalno-szatniowego oraz w niektórych przypadkach z placem zabaw. Obiekty będą

posiadać oświetlenie oraz zostaną wyposażone w niezbędny sprzęt sportowy. Wszystkie obiekty mają być ogólnodostępne, a korzystanie z nich będzie bezpłatne.

Określone zostało, kto może wystąpić z wnioskiem o dofinansowanie budowy takiego kompleksu sportowego oraz warunki, jakie powinien spełnić wniosek w tym przedmiocie.

Wstępny koszt budowy jednego kompleksu wynosi około 1 mln zł netto. Na montaż finansowy składają się 333 tys. zł pochodzące z rezerwy celowej budżetu państwa, 333 tys. zł z budżetu Urzędów Marszałkowskich, resztę kosztów pokrywa beneficjent. Pierwsze obiekty zostały oddane do użytku w ciągu kilkunastu tygodni od ogłoszenia programu. Do końca grudnia 2008 otwarto 330 kompleksów sportowych, zaś do chwili obecnej – 346 (stan na 8 kwietnia 2009 r.). W 2009 roku planuje się otwarcie kolejnych 1320 „orlików”. Ponadto uruchomiony został program pt.: Animator programu „Moje Boisko – Orlik 2012”, który polega na dofinansowaniu pracy trenera pracującego na „Orliku”.

Rozwój regionalny i lokalny

Decentralizacja

Ostatnie 18 lat historii Polski to lata sukcesu samorządów terytorialnych, które wzięły w swoje ręce zarządzanie lokalnym rozwojem. Działania samorządów w takich dziedzinach jak budowa infrastruktury podnoszącej jakość życia, polityka oświatowa, a także ich rola w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego pokazują, że decentralizacja jest właściwym kierunkiem dla polityki publicznej. Przykładem zaangażowania samorządu terytorialnego w tworzenie fundamentów lokalnego rozwoju są samorządowe inwestycje w edukację. W latach 1996 - 2006 rokiem gminy wydały na inwestycje w szkoły i ich otoczenie około 16 mld zł.

Rząd kontynuuje plan decentralizacji państwa. Władza, kompetencje i środki finansowe mają być w większym stopniu przekazywane do lokalnych społeczności.

Samorząd województwa przejmie część kompetencji i zadań aktualnie wykonywanych przez wojewodów. Niektóre kompetencje Rada Ministrów przekaze także do samorządu powiatowego i gminnego. Rozwiązania takie zakłada, uchwalona przez parlament ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie. Ustawa została skierowana przez Prezydenta RP do Trybunału Konstytucyjnego.

Nowe przepisy przewidują m.in. ponowne zespolenie na szczeblu województwa i powiatu, organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Natomiast ośrodki doradztwa rolniczego mają być przekazane w gestię samorządu województwa. Ustawa kompetencyjna przewiduje także przekazanie sejmikowi województwa w miejsce wojewody kompetencji w sprawie tworzenia i likwidacji parku krajobrazowego oraz nadawania mu statutu oraz wyznaczania obszaru chronionego krajobrazu, zaś radzie gminy w miejsce wojewody ustanawiania pomnika przyrody.

Jednocześnie ustawa porządkuje podział kompetencji między organami samorządu terytorialnego. Dotyczy to przed wszystkim przeniesienia uprawnień z zarządu województwa na marszałka, w odniesieniu do wydawania decyzji administracyjnych i niektórych uprawnień kontrolnych. Sejmiki województw zyskają uprawnienia do wydawania nowych aktów prawa miejscowego.

Od kwietnia 2009 r. rady gmin mogą tworzyć fundusze sołeckie. Dzięki temu sołectwa pozyskują środki na finansowanie niewielkich, ale bardzo istotnych działań dla społeczności wiejskich. Z funduszu sołeckiego będą mogły być finansowane także działania służące likwidacji skutków klęsk żywiołowych. Nowe rozwiązania zapisano w ogłoszonej w Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 420 ustawie o funduszu sołeckim.

Sołectwa będą mogły pozyskiwać za pośrednictwem funduszu środki na przedsięwzięcia, które zgłoszone, jako inicjatywa mieszkańców, będą zadaniami własnymi gminy. Muszą one jednak służyć poprawie warunków życia mieszkańców i być zgodne ze strategią rozwoju gminy.

Wielkość funduszu będzie uzależniona od kondycji finansowej gminy oraz od liczby mieszkańców sołectwa. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji szacuje, że średnio wyniesie on dla jednego sołectwa w gminie ok. 10 tys. zł.

Zmiany decentralizacyjne obejmą również oświatę. Podpisana w marcu 2009 r. przez Prezydenta nowelizacja ustawy o systemie oświaty zakłada, że Minister Edukacji Narodowej nie będzie się już zajmował dopuszczaniem do użytku szkolnego programów nauczania ani środków dydaktycznych, o ich doborze decydować będą nauczyciele i dyrektorzy szkół. Ponadto projekt przewiduje wzmocnienie lokalnej kontroli społecznej nad oświatą przez zobowiązanie organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego do przedstawiania w terminie do 31 października każdego roku radzie gminy, powiatu oraz sejmikowi województwa, informacji o stanie realizacji zadań oświatowych za poprzedni rok, w tym o wynikach sprawdzianów i egzaminów.

Decentralizacja zadań oświatowych będzie też polegała na znacznym zmniejszeniu liczby zadań wykonywanych przez kuratorów oświaty, w tym ograniczeniu ich kompetencji w dziedzinie opiniowania arkuszy organizacyjnych szkół, opiniowania planów pracy placówek doskonalenia nauczycieli czy profili kształcenia ogólnozawodowego. Ponadto proponuje się odstąpienie od konieczności uzyskania pozytywnej opinii kuratora oświaty w przypadku zakładania przez gminy i powiaty, w ramach zadań własnych, publicznych placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli, zakładów kształcenia nauczycieli oraz zakładania szkoły publicznej przez osobę prawną lub fizyczną inną niż jednostka samorządu terytorialnego.

Zakłada się także odstąpienie od konieczności uzyskania pozytywnej opinii kuratora oświaty w przypadku ustalania przez jednostki samorządu terytorialnego sieci szkół, likwidacji szkoły prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego, likwidacji profili kształcenia ogólnozawodowego lub zawodu, w jakim szkoła kształci oraz przeniesienia kształcenia w określonym zawodzie do innej szkoły lub placówki.

Wykorzystanie funduszy strukturalnych w ramach ZPORR w latach 2004-2006

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) jest największym spośród siedmiu Programów Operacyjnych realizowanych w latach 2004-2006, w ramach Narodowego Planu Rozwoju (NPR). Jego głównym celem jest skoordynowane, a przy tym w pełni kompleksowe oddziaływanie na szanse rozwojowe polskich regionów – zarówno w zakresie infrastruktury, jak i rozwoju zasobów ludzkich. Na realizację projektów w ramach ZPORR przewidziano łącznie około 4 mld euro, w tym 3 mld euro z funduszy UE – 2 mld

500 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz 438 mln euro z Europejskiego Funduszu Społecznego. Grupa potencjalnych beneficjentów ZPORR jest bardzo szeroka, obejmuje przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego, a także przedsiębiorstwa, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe, kościoły, jednostki naukowo-badawcze.

Według stanu na koniec grudnia 2008 r. wartość złożonych wniosków o dofinansowanie w ramach ZPORR, które pozytywnie przeszły ocenę formalno – prawną, wyniosła 30 mld zł, co stanowi prawie 264% alokacji przyznanej na realizację programu. Od początku realizacji Programu wartość umów podpisanych z beneficjentami w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego wyniosła ponad 11 mld zł (102,7%) dostępnej alokacji. Z miesiąca na miesiąc obserwuje się wzrost wartości dokonanych refundacji z kont programowych. Zgodnie ze stanem na koniec grudnia 2008 r. kwota refundacji wyniosła prawie 10,9 mld zł, co stanowi 96,2% całkowitej realizacji zobowiązań ZPORR w latach 2004-2006.

W ramach ZPORR zrealizowano bądź realizowanych jest prawie 13 tysięcy projektów. Główne obszary wsparcia to: budowa i modernizacja dróg, mostów, oczyszczalni ścieków, wodociągów, kanalizacji, obiektów edukacyjnych i służby zdrowia. Program wspiera również instytucje kulturalne oraz inwestycje w kapitał ludzki (szkolenia, stypendia).

We wszystkich regionach Polski są widoczne efekty realizacji programu, m.in.: ponad 1100 inwestycji drogowych, 4600 sztuk nowoczesnej aparatury medycznej, 9200 nowych miejsc dla pasażerów w autobusach i tramwajach największych miast, 114 stacji uzdatniania wody, 116 oczyszczalni ścieków. Efektem ZPORR jest również 383 tys. m kw. powierzchni nowych lub zrewitalizowanych obiektów kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz 120 tys. m kw. odnowionych powierzchni w 37 obiektach dziedzictwa kulturowego.

Wykorzystanie funduszy strukturalnych w ramach RPO

Decentralizacja zadań państwa znalazła swój wyraz także w dziedzinie realizacji funduszy europejskich. W latach 2007 – 2013 samorządy wojewódzkie otrzymały szerokie kompetencje w zakresie przygotowania i realizacji regionalnych programów operacyjnych (RPO). Na realizację 16 RPO przeznaczono 16,5 mld euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Uwzględniając zapisy strategii rozwoju województw oraz specyfikę regionów samorządy określiły cele i priorytety RPO, jak również dokonały podziału środków na poszczególne dziedziny wsparcia takie jak: badania i rozwój technologiczny, innowacja i przedsiębiorczość, transport, ochrona środowiska, infrastruktura społeczna i inne.

Pierwsze konkursy w ramach RPO ogłoszono w grudniu 2007 r. W przeciągu roku konkursy ogłoszono we wszystkich województwach. Według stanu na koniec grudnia 2008 r. w ramach 16 RPO zanotowano 7115 wnioski o dofinansowanie (po ocenie formalnej) na łączną kwotę 15,3 mld zł. Jednocześnie z beneficjentami podpisano 616 umów/decyzji o dofinansowanie projektów na kwotę 1,7 mld zł. Według stanu na koniec grudnia 2008 r., najwięcej wniosków zanotowano w województwie śląskim. Złożono tam 1193 wnioski (po ocenie formalnej) na kwotę prawie 2,4 mld zł. Pod względem liczby podpisanych umów/decyzji, na pierwszym miejscu znajduje się województwo lubelskie (206 umów/decyzji na kwotę prawie 151 mln zł). Zaraz za nim jest województwo małopolskie (114 umów/decyzji na kwotę 286 mln zł).

Ze specyfiki wdrażania programów operacyjnych wynika, że poziom kontraktowania i wydatkowania środków zwiększa się z miesiąca na miesiąc, przy czym obecnie znajdujemy się na początkowym etapie realizacji programów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013. Ostatni rok został poświęcony na przygotowanie ram instytucjonalnych umożliwiających skuteczne wykorzystanie środków.

Koncepcja nowej polityki regionalnej

Polityka regionalna w Polsce jest aktualnie prowadzona w ramach polityki spójności UE i jest ukierunkowana w zasadniczej mierze na realizację celów o charakterze wspólnotowym. W programowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego kraju występowała tym samym istotna luka w segmencie polityki regionalnej, która dotyczy braku odpowiedzi na wyzwania podyktowane przesłankami krajowymi.

Uchwaloną ustawą z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności wprowadzony został obowiązek przygotowania Krajowej strategii rozwoju regionalnego (KSRR), średniookresowego dokumentu programowego zatwierdzanego uchwałą Rady Ministrów. Zgodnie z zapisami art. 6 pkt 12 tej ustawy, w KSRR określone zostaną uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju regionalnego, polityka państwa wobec województw, a także zasady i mechanizmy współpracy i koordynacji działań podejmowanych na poziomie krajowym z działaniami podejmowanymi przez samorząd terytorialny na poziomie województwa oraz przez pozostałych uczestników polityki regionalnej. W celu wypracowania nowych rozwiązań służących prowadzeniu krajowej polityki regionalnej w sposób uporządkowany i zintegrowany z polityką rozwoju, a jednocześnie odpowiadających na pojawiające się nowe wyzwania, Rząd podjął prace mające na celu opracowanie KSRR, która została poprzedzona *Tezami i założeniami do Krajowej strategii rozwoju regionalnego*, zaakceptowanymi przez Radę Ministrów 16 grudnia 2008 r.

Zadaniem *Tez i założeń do Krajowej strategii rozwoju regionalnego* było zaproponowanie filozofii, która będzie przyświecała konstruowaniu Krajowej strategii rozwoju regionalnego. Unaocniły one wyraźnie potrzebę zasadniczej zmiany paradygmatu polityki regionalnej na poziomie celów, strategii, instrumentów, obszarów oddziaływania i głównych podmiotów polityki regionalnej². Polega ona między innymi na przesunięciu akcentu z egzogenicznych czynników rozwoju (inwestycje zewnętrzne, transfery) na zasoby i potencjał endogeniczny oraz rezygnacji z tradycyjnego podejścia rekompensującego niekorzystną sytuację regionów opóźnionych w rozwoju poprzez wsparcie sektorowe lub redystrybucję dochodów na rzecz wykorzystywania komparatywnych przewag każdego regionu w celu wzmocnienia ich konkurencyjności. Nowa koncepcja polityki regionalnej większy nacisk kładzie na zintegrowane podejście do rozwoju, ukierunkowanie inwestycji – poza wzmocnieniem infrastruktury technicznej i rynku pracy – również na wspieranie otoczenia biznesu, kapitału społecznego i relacji sieciowych, a także podkreśla konieczność urzeczywistnienia wieloszczeblowego systemu rządzenia i uwzględnienia – obok obszarów delimitowanych administracyjnie – także terytoriów funkcjonalnych jako adresatów polityki.

Zgodnie z harmonogramem prac wstępny projekt Krajowej strategii rozwoju regionalnego zostanie przygotowany w maju br.

Rozwój obszarów wiejskich

---

² Policy report, TDPC Meeting at ministerial level (31 March 2009), Public Governance and Territorial Development Directorate, Territorial Development Policy Committee, OECD, GOV/TDPC(2008)10/REV1, 30.01.2009.

Dostosowanie polskiej wsi do wymogów współczesnej gospodarki wymaga z jednej strony wzrostu wydajności sektora rolnego (co pozwoli na poprawę dochodów producentów rolnych), a z drugiej – zmiany charakteru obszarów wiejskich (poprzez wzrost znaczenia pozarolniczych źródeł utrzymania). Celem rządu jest wspieranie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w tych dwóch kierunkach. Chodzi o poprawę jakości życia oraz zmniejszanie różnic pomiędzy dochodami mieszkańców wsi i miasta. Zadaniem rządu jest także pomoc producentom rolnym w korzystaniu ze środków dostępnych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i programów strukturalnych UE.

Priorytety rządu w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich obejmują poprawę: konkurencyjności polskiego rolnictwa i leśnictwa; środowiska naturalnego; jakości życia na obszarach wiejskich oraz zaangażowania społeczności wiejskich na rzecz rozwoju zamieszkiwanych przez nie terenów.

Rząd prowadził działania mające na celu płynną realizację i usprawnienie wykorzystania dostępnych środków unijnych w zakresie Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004 – 2006 oraz Sektorowego Programu Operacyjnego (SPO) Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich na lata 2004 – 2006. W ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004-2006 łącznie wypłacono ponad 14 mld zł, co stanowi 100 proc. przyznanego limitu środków. W ramach SPO 2004-2006 do chwili obecnej łącznie wypłacono już prawie 6,5 mld zł, co stanowi 97 proc. kwoty przeznaczonej na realizację Programu. Cała pula środków alokowanych na realizację SPO zostanie wykorzystana.

Ponadto rząd podjął działania umożliwiające wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 oraz absorpcję środków dostępnych w ramach Programu. Uporządkowana została sytuacja w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która jako agencja płatnicza uzyskała akredytację na wszystkie 22 działania (m.in.: wspieranie modernizacji gospodarstw, zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej, program rolno-środowiskowy, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, itd.). Łączna kwota środków wyniesie około 17,2 mld euro.

Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich jest wspierany również przez płatności bezpośrednie. Od początku grudnia 2007 r. do końca czerwca 2008 r. ok. 1 452 tys. polskich rolników otrzymało płatności bezpośrednie na łączną kwotę ponad 8,5 mld zł.

W kampanii 2008 r. 1 421 tys. rolników złożyło wnioski o płatności bezpośrednie. Płatności są wypłacane od 1 grudnia 2008 r. do 30 czerwca 2009 r. W pierwszej kolejności wypłacone zostały w powiatach dotkniętych klęską suszy. Zgodnie ze złożoną deklaracją znacząco przyspieszyliśmy realizację płatności. Łączna kwota płatności zrealizowanych do dnia 27 marca 2009 r. wyniosła 8 130 716 tys. zł, co stanowi 90% wszystkich płatności przewidzianych do realizacji. Dla porównania w grudniu 2008 r. zrealizowano płatności łącznie na ponad 4 mld zł co stanowi kwotę blisko dwukrotnie wyższą niż w analogicznym okresie roku 2007 (ok. 2,2 mld zł).

Równoległe z realizacją WPR, rolnictwo korzysta z pomocy krajowej obejmującej m.in.: zwrot części podatku akcyzowego do oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej, dostęp do kredytów preferencyjnych oraz wsparcie rolników poszkodowanych w

wyniku klęsk żywiołowych, dopłaty do postępu biologicznego, wsparcie utylizacji padłych zwierząt.

Od 2008 r. podwyższono stawkę zwrotu podatku akcyzowego z 55gr/l (obowiązywała w roku 2007) do 85 gr/l obecnie. Rząd zapewnił także stały dostęp do kredytów preferencyjnych: inwestycyjnych i klęskowych. Zwiększenie o 45 proc. kwoty dopłat do oprocentowania umożliwiło uruchomienie akcji kredytowej na inwestycje na kwotę ponad 3 mld zł i 1,5 mld zł na kredyty klęskowe.

W 2008 r. wprowadzono na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej program zwalczania choroby Aujeszkyego u świń. Okres realizacji tego programu zaplanowano na 5 kolejnych lat kalendarzowych (2008-2013). Program ma na celu uwolnienie całego kraju od choroby Aujeszkyego u świń. W 2008 r. z rezerwy celowej zostały przekazane środki budżetowe na zwiększenie zatrudnienia w Inspekcji Weterynaryjnej, łącznie o 966 etatów. Tak znacznego wzmocnienia kadrowego tej instytucji nie było na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Obecny rząd uporządkował sytuację w rybołówstwie. Istniało realne zagrożenie utraty środków przewidzianych na restrukturyzację w ramach SPO Rybołówstwo na lata 2004-2006. Dzięki podjętym działaniom rządu 16 października 2008 r. Komisja zatwierdziła Program Operacyjny dla Rybołówstwa na lata 2007-2013. Rybakom wypłacane będą rekompensaty za zakaz połowów. Na ten cel zarezerwowana jest kwota 56 mln zł, co stanowi znaczny wzrost wobec 20 mln zł wypłaconych za 2007 r.

Polska aktywnie uczestniczy w trwającym od listopada 2007 r. przeglądzie Wspólnej Polityki Rolnej (Health Check). W toku negocjacji w ramach Health Check większość polskich oczekiwań została uwzględniona. Dotyczy to w szczególności takich rozwiązań jak możliwość kontynuacji uproszczonego systemu płatności bezpośrednich (SAPS) do 2013 r. (przedłużenie o 3 lata), zwiększenie krajowej kwoty mlecznej o 2 proc. począwszy od 1 kwietnia 2008 r. oraz stopniowe wdrażanie wymogów wzajemnej zgodności w zakresie ochrony środowiska, bezpieczeństwa żywności i dobrostanu zwierząt. Polska uzyskała także dodatkowe środki w wysokości 90 mln EURO na powiększenie koperty płatności bezpośrednich.

Rząd polski aktywnie uczestniczy w intensywnej debacie nad Wspólną Polityką Rolną po 2013 r. Polska postuluje m.in. zachowanie wspólnotowego charakteru WPR, szczególnie w zakresie finansowania, jako warunku utrzymania jednolitego rynku w długiej perspektywie, utrzymanie dotychczasowej skali finansowania WPR z budżetu UE oraz jak najszybsze wyrównanie stawek płatności bezpośrednich w całej UE. W ramach prac rządu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi powołano trzy grupy robocze: ds. płatności bezpośrednich, ds. obszarów wiejskich oraz ds. rynków rolnych i interwencji. W skład grup wchodzi przedstawiciele świata nauki oraz administracji rządowej. Celem pracy zespołów jest wypracowanie szczegółowych kwestii dotyczących polskiej wizji europejskiej polityki rolnej.

7. MODERNIZACJA SYSTEMU OPIEKI ZDROWOTNEJ

Poprawa funkcjonowania szpitali

Jednym z priorytetów rządu jest modernizacja systemu opieki zdrowotnej. Utrzymująca się w ostatnich latach sytuacja gospodarcza pozwoliła na znaczne zwiększenie środków

przeznaczanych na ochronę zdrowia. Pomimo trafiających do systemu dodatkowych środków zadłużenie jednostek ochrony zdrowia nie zmniejszyło się jednak w sposób znaczący. Dodatkowo światowy kryzys gospodarczy, którego jednym z efektów w Polsce może być zmniejszenie środków finansowych wpływających do Narodowego Funduszu Zdrowia z tytułu składki na ubezpieczenie zdrowotne, może uniemożliwić dalszy dynamiczny wzrost tych nakładów w 2009 r.

W związku z tą sytuacją, szczególnie istotne staje się wprowadzenie zmian, które poprawią sposób zarządzania w sektorze ochrony zdrowia. W grudniu 2008 r. Sejm nie odrzucił weta Prezydenta zgłoszonego do trzech z sześciu ustaw, tj: o zakładach opieki zdrowotnej, o pracownikach zakładów opieki zdrowotnej oraz Przepisy wprowadzające ustawy z zakresu ochrony zdrowia. Ustawy przewidywały m.in. obligatoryjne przekształcenie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w spółki prawa handlowego. W celu zapewnienia wejścia w życie pozostałych ustaw Ministerstwo Zdrowia przygotowało nowy projekt ustawy Przepisy wprowadzające, który obecnie jest przedmiotem prac sejmowej komisji zdrowia.

Przekształcenie szpitali w spółki

Mając na uwadze, iż efektywność dalszych systemowych zmian (m.in. wprowadzenie koszyka świadczeń gwarantowanych, reforma płatnika, wycena technologii medycznych, wprowadzenie dodatkowych dobrowolnych ubezpieczeń zdrowotnych) uwarunkowana jest poprawą sytuacji organizacyjno – ekonomicznej świadczeniodawców, rząd zaakceptował projekt uchwały pod nazwą: „Program wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w działaniach stabilizujących system ochrony zdrowia”. Program polega na udzieleniu przez rząd finansowego i logistycznego wsparcia dla tych samorządów, które dobrowolnie zechcą dokonać restrukturyzacji finansowej i organizacyjnej poprzez przekształcenie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w niepubliczny zakład opieki zdrowotnej prowadzony w formie spółki prawa handlowego. Samorządy będące organami założycielskimi szpitala będą mogły skorzystać z dotacji celowej przeznaczonej na spłacenie wymagalnych zobowiązań publiczno-prawnych, a także na dotacje w wypadku wynegocjowanego z wierzycielami umorzenia zobowiązań cywilnoprawnych. Przystąpienie do programu uzależnione jest od opracowania programu restrukturyzacji zaakceptowanego przez Bank Gospodarstwa Krajowego oraz Narodowy Fundusz Zdrowia. Przekształcenia będą odbywać się na podstawie obowiązującego prawa. W projekcie uchwały środki potrzebne do jej realizacji zostały oszacowane w wysokości 1150 mln, jednak każdy samorząd, który opracuje dobry plan restrukturyzacji zaakceptowany zgodnie z zapisami programu, będzie mógł z niego skorzystać. Do tej pory chęć skorzystania z pomocy oferowanej w Programie wyraziło ponad 80 szpitali.

Zmiana formy organizacji prawnej umożliwi poprawę zarządzania szpitali poprzez: zwiększenie odpowiedzialności kadry zarządzającej (zarząd odpowiada finansowo za swoje decyzje), sprawniejszą i wyposażoną w narzędzia decyzyjne we wszystkich dziedzinach działalności kontrolę sprawowaną przez radę nadzorczą (w samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej nie ma takiego organu) oraz bardziej przejrzystą politykę finansową i konieczność stosowania standardów zapewniających porównywalność i umożliwiających monitoring procesów zachodzących w spółce. Zmiana formy organizacji prawnej umożliwi również maksymalne wykorzystanie zasobu ludzkiego i sprzętowego, a co za tym idzie pozwoli na skrócenie czasu oczekiwania na zabiegi i procedury medyczne.

Działania dodatkowe stabilizujące sytuację finansową szpitali

W ramach realizacji wieloletniego programu „Wzmocnienie Bezpieczeństwa Zdrowotnego Obywateli” została rozdysponowana kolejna transza dotacji w wysokości 200 mln zł.

Z inicjatywy Ministra Zdrowia do rządowego projektu ustawy o komornikach sądowych i egzekucji wprowadzono zapis o możliwości wniesienia przez dłużnika skargi na wysokość opłat komorniczych. Sąd będzie mógł zmniejszyć ich wysokość. Pozwoli to, w wyniku orzeczenia sądu, zmniejszyć opłaty komornicze pobierane z tytułu egzekucji od zakładów opieki zdrowotnej.

Ze względu na fakt, że egzekucje komornicze prowadzone na mocy obowiązujących przepisów mogą spowodować zaprzestanie dalszego świadczenia usług medycznych przez część szpitali z powodu braku środków, Minister Zdrowia zaproponował wprowadzenie do projektu zmian Kodeksu postępowania cywilnego zapisów, które wyłączą spod egzekucji produkty lecznicze niezbędne do funkcjonowania zakładu opieki zdrowotnej przez okres 3 miesięcy oraz wyroby medyczne niezbędne do funkcjonowania zakładu opieki zdrowotnej. Minister Zdrowia zaproponował również ograniczenie wysokości zajęć komorniczych na płatnościach z Narodowego Funduszu Zdrowia do wysokości 25% każdorazowej płatności dokonanej na rzecz podmiotu z tytułu umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, z wyłączeniem egzekucji związanej z roszczeniami pracowniczymi. Przedmiotowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw został 14 kwietnia 2009 r. przyjęty przez Radę Ministrów.

Ponadto Minister Zdrowia przygotowuje daleko idące zmiany w zakresie wymagań fachowych i sanitarnych dla zakładów opieki zdrowotnej idące w kierunku rozwiązań elastycznych i funkcjonalnych, odstępując m.in. od szczegółowego określania parametrów dla pomieszczeń i urządzeń.

Zwiększenie dostępności świadczeń zdrowotnych

Skrócenie kolejek

Podstawowym celem systemu opieki zdrowotnej jest zapewnienie realnej dostępności świadczeń zdrowotnych. Realizując zapis art. 68 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej Minister Zdrowia opracował projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach finansowanych ze środków publicznych. Projekt reguluje mechanizm tworzenia katalogu świadczeń gwarantowanych, a także wprowadza przejrzyste mechanizmy podejmowania decyzji dotyczących finansowania świadczeń gwarantowanych ze środków publicznych. Projekt określa także zasady i tryb kwalifikowania świadczeń opieki zdrowotnej jako świadczeń gwarantowanych, tryb ich usuwania z wykazu, zmiany poziomu finansowania lub warunków ich realizacji.

W celu skrócenia okresu oczekiwania na wybrane świadczenia opieki zdrowotnej podjęto działania zmierzające do uporządkowania systemu gromadzenia i udostępniania informacji o kolejkach. Wyodrębniono środki na finansowanie wybranych świadczeń o charakterze planowym, których wykonywanie wiąże się z najdłuższym okresem oczekiwania. Narodowy Fundusz Zdrowia przeprowadził także kontrole u świadczeniodawców, które poprzez swoje efekty stanowią mechanizm dyscyplinujący w zakresie prowadzenia kolejek.

W 2008 r. NFZ opracował tzw. zmodernizowany system list oczekujących, pozwalający na uzyskiwanie szczegółowych danych dotyczących wybranych procedur medycznych. Świadczeniodawcy wykonujący procedury o najdłuższym okresie oczekiwania zostali zobowiązani do prowadzenia szczegółowych list oczekujących. Systemem objęto procedury wszczepienia endoprotez stawów biodrowych i kolanowych, operacyjnego leczenia zaćmy i procedurę angioplastyki naczyń wieńcowych. Przygotowywane jest również wdrożenie aplikacji do monitorowania czasu oczekiwania na rozpoczęcie programu leczenia przewlekłego zapalenia wątroby typu B lub C interferonem. Gromadzone w ten sposób informacje umożliwiają uzyskanie danych statystycznych opartych na indywidualnych danych źródłowych. Pozwalają one na wykazanie powtarzających się na listach u kilku świadczeniodawców numerów PESEL, a także na rejestrację zmian terminów oraz braku planowanej realizacji świadczeń. Dane uzyskane z tych rejestrów dotyczących oczekiwania na procedury endoprotezoplastyki służyły do ustalenia przez Narodowy Fundusz Zdrowia wysokości kontraktów na realizację tych świadczeń w 2009 r.

Aby poprawić dostęp do świadczeń specjalistycznych rząd podjął działania mające na celu zapobieganie tzw. „lucie pokoleniowej” w wielu specjalnościach lekarskich. W celu zachęcenia lekarzy do podejmowania specjalizacji w najważniejszych specjalnościach medycznych, w których brakuje lekarzy specjalistów Minister Zdrowia zaproponował zróżnicowanie wynagradzania lekarzy rezydentów w zależności od etapu specjalizacji a także, dodatkowo, wyższe wynagrodzenia dla lekarzy podejmujących specjalizację w tzw. dziedzinach priorytetowych. Ustawa o zmianie ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentystry, która to umożliwiła została uchwalona przez Parlament i podpisana przez Prezydenta. Lista specjalizacji priorytetowych oraz wysokość zasadniczego wynagrodzenia miesięcznego zostanie określona przez Ministra Zdrowia w rozporządzeniach.. Chodzi m.in. o takie dziedziny jak: pediatria, geriatria, onkologia kliniczna, patomorfologia, neonatologia i anestezjologia.

Ponadto podjęto szereg działań zmierzających do racjonalizacji korzystania z opieki specjalistycznej. Jako przykład można wskazać wprowadzenie rozwiązania, zgodnie z którym lekarz w poradni specjalistycznej zobowiązany jest do pisemnego informowania lekarza podstawowej opieki zdrowotnej o rozpoznaniu, sposobie leczenia, rokowaniu, ordynowanych lekach, w celu kontynuowania przez lekarza POZ zastosowanego w poradni specjalistycznej leczenia farmakologicznego. Obecnie w Narodowym Funduszu Zdrowia trwają prace, które pozwolą na modyfikację systemu rozliczania ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych już w drugiej połowie 2009 r. Zmiany te umożliwią realizację szerszego zakresu opieki specjalistycznej w lecznictwie otwartym, co powinno poprawić dostępność do leczenia szpitalnego w uzasadnionych przypadkach i skróci czas oczekiwania na hospitalizację.

Lepsza profilaktyka

Od lipca 2008 r. wprowadzona została profilaktyka krwawień u dzieci chorych na hemofilię w ramach programu zdrowotnego „Zapobieganie krwawieniom u dzieci z hemofilią A i B”, finansowanego ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia. Program ma na celu pierwotną profilaktykę krwawień u dzieci chorych na ciężką postać hemofilii oraz wtórną profilaktykę krwawień u dzieci chorych na hemofilię A lub B. Do tej pory ze środków Ministra Zdrowia oraz Narodowego Funduszu Zdrowia finansowane było jedynie leczenie doraźne dzieci chorych na hemofilię A i B. Dzieci chore na hemofilię były zaopatrywane w niezbędne czynniki krzepnięcia wyłącznie w sytuacjach urazu.

Wprowadzono także leczenie cukrzycy z zastosowaniem pompy insulinowej u pacjentów do 18 roku życia.

W 2008 r. rozszerzony został kalendarz szczepień ochronnych. Zgodnie z nowym podejściem resortu do tzw. chorób rzadkich, sukcesywnie rozszerzane jest refundowanie kosztów ich leczenia. Dotyczy to m.in. choroby Pompe'go, ADHD, Mukopolisacharydozy typu VI i typu II, czy choroby Leśniakowskiego-Crohna. Wprowadzono także leczenie synagisem dla wcześniaków. W sezonie zimowym 2008/2009 Narodowy Fundusz Zdrowia uruchomił finansowanie szczepień profilaktycznych przeciwko wirusom z grupy RSV u noworodków i niemowląt z grup wysokiego ryzyka. Przyznano również blisko 200 mln zł więcej na opiekę paliatywną oraz uproszczono procedury przekazywania pacjentów z oddziałów szpitalnych do tego typu ośrodków.

Ważnym elementem prac rządu jest rozszerzenie działań profilaktycznych w zakresie chorób nowotworowych. W Polsce rośnie liczba chorych na raka. Choroby nowotworowe są przyczyną ok. 40 proc. zgonów wśród kobiet i ok. 30 proc. wśród mężczyzn w wieku 45-64 lat. Przyjęty przez rząd program zwalczania chorób nowotworowych ma doprowadzić do zmniejszenia zachorowalności na nowotwory o ok. 10 proc. oraz poprawić skuteczność leczenia chorób nowotworowych w Polsce do poziomu osiąganego w krajach Europy Zachodniej. Oznacza to, że wskaźnik wyleczeń wśród mężczyzn powinien wynosić ok. 40 proc., a wśród kobiet – ok. 50 proc. Program będzie realizowany do 2015 r. W 2008 r. na jego realizację zaplanowano 250 mln zł. Środki te będą przeznaczone na zadania dotyczące m.in. ograniczenia liczby zachorowań na nowotwory złośliwe oraz profilaktykę i wczesne wykrywanie raka szyjki macicy, piersi i jelita grubego. Finansowana będzie także poprawa jakości diagnostyki i leczenia nowotworów u dzieci oraz opieka paliatywna w onkologii.

Zwiększenie środków na ratownictwo medyczne

W 2008 r. na finansowanie działalności zespołów ratownictwa medycznego z budżetu państwa przeznaczone zostało dodatkowo 130 mln złotych. Środki te były przeznaczone na wyrównywanie dysproporcji pomiędzy wynagrodzeniami w ratownictwie medycznym, a wynagrodzeniami w innych dziedzinach ochrony zdrowia. W budżecie na rok 2009 na finansowanie działalności zespołów ratownictwa medycznego, zostało zabezpieczone na poziomie 1,7 mld zł, co stanowi prawie 400 mln więcej w stosunku do roku 2008.

8. NOWOCZESNY SYSTEM EMERYTALNY

Wyплаты emerytur kapitałowych

Z końcem 2008 roku Rządowi udało się wprowadzić rozwiązania kończące rozpoczętą w 1999 roku reformę systemu zabezpieczenia społecznego. Z początkiem 2009 r. weszła w życie ustawa o emeryturach kapitałowych, określająca rodzaje świadczeń emerytalnych pochodzących ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych.

W ramach wypłaty emerytur kapitałowych będą przyznawane dwa rodzaje świadczeń:

- okresowa emerytura kapitałowa - przysługująca członkowi otwartego funduszu emerytalnego do ukończenia 65 roku życia – wypłacana za pośrednictwem Zakład Ubezpieczeń Społecznych przez otwarty fundusz emerytalny,

- dożywotnia emerytura kapitałowa - przysługująca członkowi otwartego funduszu emerytalnego dożywotnio po ukończeniu 65 roku życia - wypłacana za pośrednictwem Zakład Ubezpieczeń Społecznych przez specjalnie w tym celu utworzone nowe instytucje tj. fundusze dożywotnich emerytur kapitałowych.

Ze względu na zróżnicowany wiek emerytalny kobiet i mężczyzn emerytury kapitałowe jeszcze przez najbliższe 5 lat będą wypłacane wyłącznie kobietom.

Zgodnie z oczekiwaniami społecznymi zachowano całkowite dziedziczenie środków zgromadzonych w OFE dla osób, którym przyznana będzie emerytura okresowa oraz formę częściowego dziedziczenia środków dla osób pobierających dożywotnią emeryturę kapitałową.

W związku z bardzo krótkim okresem obowiązywania nowych rozwiązań, emeryturę okresową przyznano dotychczas bardzo niewielkiej liczbie osób, jednakże ilość wniosków o przyznanie świadczenia systematycznie rośnie.

W związku z zawetowaną przez Prezydenta RP ustawą o funduszach dożywotnich emerytur kapitałowych - określającą zasady tworzenia, organizacji i wykonywania działalności przez fundusze dożywotnich emerytur kapitałowych, uprawnione do wypłaty świadczeń pieniężnych ze środków przekazanych z otwartych funduszy emerytalnych, Rząd podejmie działania mające na celu ponowne podjęcie prac nad tą ustawą ze względu na konieczność uchwalenia jej przed nabyciem przez pierwsze roczniki członków otwartych funduszy emerytalnych prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej, co nastąpi po 31 grudnia 2013 r.

Zachęty do oszczędzania na emeryturę

W nowym systemie emerytalnym, indywidualna wysokość emerytury zależy w pierwszej kolejności od dwóch czynników. Najważniejszym z nich jest długość okresu oszczędzania oraz prawdopodobnego okresu przyszłych wypłat kapitału emerytalnego. Dłuższa praca i opóźnienie momentu przejścia na emeryturę o 5 lat powoduje zwiększenie emerytury o niemal 60 proc.³ Pożądaną strategią jest zatem maksymalne opóźnianie momentu przejścia na emeryturę. Drugim, niezwykle istotnym czynnikiem, decydującym o wysokości przyszłego świadczenia jest stopa zwrotu oraz i długość okresu gromadzenia dodatkowych oszczędności emerytalnych. Dla osoby o dochodach odpowiadających przeciętnemu wynagrodzeniu w gospodarce opłacanie przez cały okres aktywności zawodowej dodatkowej składki w wysokości 5 proc. wynagrodzenia brutto powoduje zwiększenie wysokości emerytury o kolejne 40 pkt. proc.

W celu zachęcenia Polaków do dodatkowego oszczędzania na przyszłą emeryturę, wprowadzono ważne zmiany w systemie indywidualnych kont emerytalnych (IKE). Zmiany te wprowadzono przepisami ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz niektórych innych ustaw. I tak:

- zwiększono roczny limit wpłat na IKE do kwoty odpowiadającej trzykrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok. Dotychczasowe przepisy przewidywały, że kwota maksymalnego limitu wpłat

---

³ W porównaniu z emeryturą wypłacaną przy stażu pracy 35 lat i wieku emerytalnym 60 lat, przy założeniu początkowego dochodu na poziomie średniego wynagrodzenia brutto w 2008 roku i wzrastającego o 3 proc. w skali roku, stopie procentowej 3 proc. w skali roku, bezpiecznej stopie oprocentowania 1,5 proc. w skali roku oraz przewidywanym dalszym trwaniem życia ok. 11,5 roku.

nie może przekroczyć kwoty odpowiadającej półtora krotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok;

- przyjęto, że limit wpłat na IKE w kolejnym roku nie może być niższy niż w roku poprzednim;
- umożliwiono dokonywanie częściowego zwrotu środków zgromadzonych na IKE. Ustawa w brzmieniu poprzednio obowiązującym nie umożliwiała oszczędzającemu wycofania części zgromadzonych oszczędności, był on obowiązany wycofać całość środków znajdujących się na IKE. Taka regulacja zniechęcała potencjalnych oszczędzających do założenia IKE, z uwagi na brak możliwości skorzystania z części zgromadzonego kapitału w sytuacji, gdy jest to konieczne ze względu na np. sytuację losową. Obecnie oszczędzający może wycofać z IKE część środków. Dochód uzyskany na indywidualnym koncie emerytalnym z tytułu częściowego zwrotu podlega opodatkowaniu;
- Pod koniec oszczędzania umożliwiono oszczędzającemu wypłacenia środków zgromadzonych na IKE, w zależności od jego dyspozycji, albo w formie jednorazowej albo w ratach. Dotychczas przepisy przewidywały jedynie wypłatę całości środków jednorazowo.

Reforma systemu ubezpieczenia społecznego rolników

W przeciwieństwie do zreformowanego pod koniec lat dziewięćdziesiątych powszechnego systemu emerytalnego, system ubezpieczenia emerytalno-rentowego rolników nie posiada mechanizmu dostosowującego wysokość świadczeń do aktualnej sytuacji demograficznej. Jego istotną wadą jest także równa wysokość składki dla każdego ubezpieczonego, bez względu na osiągnięte dochody czy wielkość gospodarstwa.

Biorąc to pod uwagę, ważnym zadaniem rządu jest wprowadzenie zmiany w systemie ubezpieczenia społecznego rolników. Zgodnie z decyzją Rady Ministrów, prace nad reformą systemu ubezpieczenia społecznego rolników będą przebiegać dwuetapowo.

Po pierwsze, w przyjętym przez Sejm projekcie nowelizacji ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zaproponowano zróżnicowanie składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe. Zwiększoną składką obciążone zostaną osoby prowadzące działalność rolniczą na dużą skalę, tj. posiadające gospodarstwa przekraczające 50 ha przeliczeniowych. Rząd uznaje, że właściciele tych gospodarstw mogą, bez uszczerbku dla prowadzonej działalności, opłacać wyższe składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe. Szacuje się, że liczba rolników i ich małżonków, objętych zwiększoną składką w 2009 r., nie przekroczy 15,5 tys., czyli około 1 proc. ubezpieczonych.

Drugi etap reformy obejmie działania, które ze względu na swój charakter wymagają przeprowadzenia szczegółowych analiz. W tym celu powołano specjalny zespół, który zajmie się opracowaniem systemowych rozwiązań emerytalnych dla rolników. Celem przygotowywanej reformy będzie m.in. zapewnienie bodźców dla dywersyfikacji działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Przygotowywana reforma będzie miała charakter ewolucyjny. Obejmie ona rozwiązania docelowe (biorące pod uwagę rzeczywiście uzyskiwany dochód z działalności rolniczej) oraz długofalowy proces dochodzenia do tych rozwiązań. W wyniku wprowadzonych zmian możliwe będzie zwiększenie świadczeń emerytalnych osób, które w okresie aktywności zawodowej zgromadzą kapitał umożliwiający

wypłatę wyższych świadczeń emerytalnych niż gwarantowana w systemie rolniczym emerytura podstawowa.

9. BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ZWIEKSZENIE PRAW ODBIORCOW ENERGII

Program Polskiej Energetyki Jądrowej

W latach od 2006 do 2030 przewiduje się w Polsce wzrost finalnego zużycia energii elektrycznej o 55% z poziomu ok. 111 TWh w 2006 r. do ok. 172 TWh w 2030 r. Taki wzrost zapotrzebowania może powodować ryzyko wystąpienia okresowych deficytów mocy i związane z tym ryzyko niezbilansowania systemu, szczególnie po roku 2023.

Wzrost zużycia może być pokryty tylko w ograniczonym zakresie przez rozbudowę źródeł konwencjonalnych, ze względu na wzrost wymagań ekologicznych, (zwłaszcza opłat za uprawnienia do emisji CO₂) i wzrost cen paliw kopalnych.

Również rozbudowa źródeł odnawialnych nie będzie w stanie zapobiec deficytowi energii. Udział energii odnawialnej w całkowitej produkcji energii ma wzrosnąć z 7,7% w 2006 r. do 15% w 2020 r., zgodnie z celem zawartym w projekcie „Polityki energetycznej Polski do 2030 r.” Jednak ze względu na uwarunkowania technologiczne związane z dostępnością źródeł wytwarzania (energetyka wodna), nieprzewidywalnością produkcji (energetyka wiatrowa wymaga budowy dodatkowych źródeł wytwórczych w przypadku braku generacji przez wiatraki) oraz wysokim jednostkowym kosztem wytworzenia (w źródłach atomowych jest on ok. trzy razy niższy niż w źródłach odnawialnych) dalszy wzrost udziału źródeł odnawialnych będzie miał ograniczony charakter.

Skutkiem wzrostu zużycia energii, wzrostu cen paliw kopalnych a także kosztów dostosowania polskiej energetyki do wymogów wspólnotowych w zakresie ochrony środowiska będzie wzrost cen energii elektrycznej. Prognozuje się wzrost ceny energii dla przemysłu w latach 2006-2020 o ok. 103% zaś dla gospodarstw domowych o ok. 75,6%.

W tej sytuacji jedynym racjonalnym sposobem pokrycia wzrastającego zapotrzebowania kraju na energię elektryczną oraz ograniczenia wzrostu cen energii jest pilne wdrożenie programu energetyki jądrowej oraz w równym stopniu programów efektywniejszego wytwarzania i przesyłu energii i oszczędności w jej wykorzystaniu zarówno przez podmioty przemysłowe, jak i gospodarstwa domowe.

Dlatego zgodnie z uchwałą rządu z 13 stycznia 2009 r. o rozpoczęciu prac nad *Programem Polskiej Energetyki Jądrowej* została podjęta decyzja o wybudowaniu w Polsce co najmniej dwóch elektrowni jądrowych. Prace prowadzone będą równocześnie, a przynajmniej jedna z elektrowni powinna zacząć działać do 2020 r. Do 2030 r. powinny pracować trzy bloki jądrowe o sumarycznej mocy netto 4500 MW.

W celu koordynowania i nadzorowania działań na rzecz przygotowania otoczenia regulacyjnego i instytucjonalnego, koniecznych dla uruchomienia elektrowni jądrowej w Polsce. powołany zostanie *Pełnomocnik Rządu ds. Polskiej Energetyki Jądrowej*.

Budowa elektrowni jądrowych w Polsce nie wyklucza polskiego zaangażowania w podobnych inwestycjach poza granicami kraju.

Dywersyfikacja dostaw gazu ziemnego, ropy i energii elektrycznej

Kryzys gazowy pomiędzy Ukrainą i Rosją, który wystąpił w styczniu 2009 r. potwierdził, że uzależnienie polskiej gospodarki od dostaw nośników energii z jednego kierunku może nieść ze sobą wysokie koszty gospodarcze i polityczne.

Z tego względu Rada Ministrów prowadzi szereg działań na płaszczyźnie krajowej i międzynarodowej w zakresie polityki dywersyfikacji źródeł i dróg dostaw surowców energetycznych do Polski.

Budowa terminalu regazyfikującego (LNG) w Świnoujściu o planowanej mocy początkowo ok. 2,5 mld m³ gazu rocznie i docelowej zdolności regazyfikacyjnej na poziomie ok. 7,5 mld m³ rocznie zostanie ukończona najpóźniej na przełomie 2013 i 2014 r. Zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z sierpnia 2008 r. inwestycję realizuje spółka zależna OGP Gaz-System S.A. – Polskie LNG Sp. z o.o., na zlecenie której realizowane są intensywne prace projektowe. W celu wsparcia inwestycji rząd przyjął przygotowaną przez Ministra Skarbu Państwa specjalną regulację ustawową, która przyspieszy procedury projektowe, przetargowe, budowlane i administracyjne. W bieżącym roku najprawdopodobniej zawarty zostanie również długoterminowy kontrakt na dostawy gazu skroplonego LNG do Polski.

Dzięki staraniom Rządu odpowiedzialność za realizację połączenia międzysystemowego z Danią (Baltic Pipe) spoczywa również na OGP Gaz-System S.A. Połączenie z Danią umożliwi import do Polski gazu z Norweskiego Szelfu Kontynentalnego. Pierwsze dostawy norweskiego gazu w wysokości ok. 3 mld m³ przewidywane są na rok 2013.

Obecnie rozpoczęte projekty rozbudowy magazynów gazu w Wierchowicach (planowane zakończenie pierwszego etapu - przełom lat 2011/2012), a także planowana rozbudowa magazynu w Mogilnie i budowa magazynu w Kosakowie powinny uzyskać wsparcie ze środków unijnych. Zwiększenie pojemności magazynowej gazu w Polsce z obecnych 1,66 do 2,8 mld m³ w pierwszym etapie, a ostatecznie do 3,8 mld m³, pozwoli na utrzymywanie dostaw do klientów nawet w wypadku zakłóceń importu, czy innych nieprzewidzianych wydarzeń, np. działania tzw. siły wyższej.

Polska posiada znaczące potencjalne i wydobywalne złoża gazu. Zwiększenie wydobycia wymaga przygotowania planu badań i rozpoczęcia szerzej niż obecnie zakrojonych poszukiwań, przy czym eksploatacja rozpoznanych złóż i zasobów gazu jest i będzie prowadzona w sposób zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju. W tym celu rozpoczną się, wspólnie ze środowiskiem akademickim, prace nad przygotowaniem planu badań oraz zwiększone zostaną środki na poszukiwania. Mogą one pochodzić również z funduszy unijnych. Do roku 2013 ukończona zostanie również budowa kopalni gazu Lubiatów-Międzychód – Grotów, na którą rozstrzygnięto przetarg o wartości około 1,5 mld zł.

Wybudowanie magazynów kawernowych na ropę naftową i paliwa w woj. pomorskim, stwarza unikalną szansę na długotrwałe zabezpieczenie strategicznych potrzeb magazynowych Polski oraz krajów regionu Morza Bałtyckiego. W tym celu powinny zostać

wykorzystane zewnętrzne źródła finansowania oraz środki z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Prowadzony jest także proces badania zapotrzebowania rynku polskiego oraz państw sąsiednich w zakresie budowy połączeń między systemami przesyłania gazu ziemnego (interkonektorów). Połączenia takie umożliwiłyby zarówno bieżącą współpracę systemów, jak i reagowanie w przypadkach kryzysu w dostawach na poziomie regionalnym i europejskim. Analizowane są możliwości budowy takich połączeń z Niemcami, Danią, Czechami i Litwą.

Kontynuowane są również na szczeblu rządów i firm energetycznych rozmowy dwustronne na temat budowy połączenia pomiędzy systemami elektroenergetycznymi Polski i Litwy (Lit-Pol Link) oraz udziału Polski w budowie elektrowni jądrowej na Litwie (Visaginas).

Zwiększenie praw odbiorców energii

Rząd zakończył właśnie prace nad nowymi rozwiązaniami ustawowymi, które istotnie wzmacniają pozycję odbiorcy na rynku energii.

Wprowadzone zostały przejrzyste procedury zmiany sprzedawcy energii elektrycznej, zaś sprzedawca energii został zobowiązany do sporządzania i publikowania ofert sprzedaży energii.

Prezes URE uzyskał narzędzia do zwalczania zachowań przedsiębiorstw energetycznych, które zagrażają zbiorowym interesom odbiorców energii elektrycznej lub bezpieczeństwu jej dostaw. W ramach tych narzędzi Prezes URE będzie mógł wpływać na ceny energii elektrycznej u tych przedsiębiorstw energetycznych, które mogły uzyskać korzyści ze względu na swoją silną pozycję rynkową, kosztem odbiorców energii.

Wobec wytwórców energii elektrycznej uczestniczących w programie pomocy publicznej (pokrywanie kosztów osieroconych związanych z rozwiązaniem przez tych wytwórców umów długoterminowych na sprzedaż energii) wprowadzony został obowiązek sprzedaży części energii w drodze ograniczonego przetargu lub na giełdach towarowych. Takie rozwiązanie powinno przyczynić się do spadku cen energii elektrycznej (również dlatego, że opłata przejściowa, która stanowi źródło finansowania programu pomocowego jest częścią rachunku za energię elektryczną).

Dzięki aktywności URE i MSP udało się ochronić gospodarstwa domowe przed nadmiernym wzrostem cen energii w 2009 r. – wzrost taryf w 2009 r. jest niższy niż w 2008 r. i trzykrotnie niższy w stosunku do zamiarów energetyki, co pozwoli na pozostawienie w kieszeniach Polaków 1,5 mld zł.

Ponadto trwają prace nad modelem wsparcia odbiorców energii elektrycznej i gazu znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (tzw. odbiorcy wrażliwi). Rozwiązanie to będzie uwzględniać istniejące i projektowane regulacje wspólnotowe.

10. BEZPIECZEŃSTWO ZEWNĘTRZNE

Rozwój współpracy strategicznej ze Stanami Zjednoczonymi – Podpisanie umowy o tarczy antyrakietowej

Nadrzędnym celem rządu w polityce zagranicznej jest zapewnienie Polsce stabilnego i długofalowego bezpieczeństwa zewnętrznego, opartego na trzech filarach: współpracy w ramach NATO, UE oraz dobrych stosunkach z USA. W ramach wzmocnienia strategicznej relacji ze Stanami Zjednoczonymi, rząd zdecydował o przyjęciu amerykańskiej propozycji rozmieszczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej elementów amerykańskiego systemu obrony przeciwrakietowej. Głównym zadaniem systemu jest ochrona terytorium USA oraz państw sojuszniczych przed ograniczonym atakiem przy użyciu rakiet balistycznych średniego bądź dalekiego zasięgu.

Po zakończonych sukcesem negocjacjach, 20 sierpnia 2008 r. Minister Spraw Zagranicznych Radosław Sikorski i Sekretarz Stanu USA Condoleezza Rice podpisali umowę między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o rozmieszczeniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Antybalistycznych Obronnych Rakiet Przechwytyjących. Na mocy umowy, w Redzikowie (powiat słupski) w polskiej bazie wojskowej ma powstać amerykańska instalacja. W wynegocjowanej umowie zostały zrealizowane postulaty negocjacyjne rządu, zarówno w kwestii warunków rozmieszczenia instalacji, jak i towarzyszącej współpracy obronnej Polski z USA. Do wejścia umowy w życie niezbędna jest jej ratyfikacja przez oba państwa. W Polsce winna ona nastąpić za zgodą wyrażoną przez Parlament Rzeczypospolitej Polskiej w drodze ustawy.

Strona amerykańska zgodziła się, aby w ramach współpracy strategicznej między naszymi krajami na terenie Rzeczypospolitej Polskiej rozmieszczona została bateria rakiet typu *Patriot*. Uzgodniono, że od 2009 r. bateria będzie przebywała w Polsce rotacyjnie. Od 2012 r. ustanowiony zostanie stały garnizon wspierający pobyt baterii *Patriot* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Bateria włączona zostanie do systemu obrony powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej, a także wykorzystywana będzie do potrzeb szkoleniowych. Umowie o bazie obrony przeciwrakietowej towarzyszy „Deklaracja w sprawie współpracy strategicznej między Rzeczypospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki”, mająca na celu m.in. wspólne działanie przeciwko pojawiającym się militarnym i pozamilitarnym zagrożeniom wywołanym przez strony trzecie oraz dążenie do minimalizowania ich skutków. W deklaracji wyrażono zobowiązanie USA do zapewnienia bezpieczeństwa Polsce oraz wszelkim obiektom amerykańskim rozmieszczonym na jej terytorium. USA potwierdziły gotowość do udzielenia „istotnej pomocy w celu wsparcia w przyszłości polskich wysiłków w dziedzinie modernizacji armii”. Stany Zjednoczone będą ponadto wspierać wspólne prace badawczo-rozwojowe i współpracę przemysłową w zakresie obronności oraz dostarczać Polsce informacje dotyczących zagrożeń bezpieczeństwa naszego kraju.

Profesjonalizacja Sił Zbrojnych

We współczesnym świecie kończy się era armii z poboru i większość państw w Europie wycofuje się z takiego modelu utrzymywania wojska. Jak pokazuje doświadczenie krajów, które z powodzeniem zakończyły wymuszony rozwojem technologii proces modernizacji armii, warunkiem jej powodzenia jest w pełni profesjonalna armia zawodowa. Zapewnia ona

prowadzenie właściwej polityki kadrowej, możliwość odpowiedniej motywacji żołnierzy oraz – co kluczowe – ich zaangażowanie w modernizację wojska.

W odpowiedzi na te wyzwania rząd przyspiesza profesjonalizację polskiej armii. W sierpniu 2008 r. Rada Ministrów przyjęła „Program Profesjonalizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2008-2010”. Zgodnie z jego założeniami w 2010 r. uzupełnianie szeregów armii o nowych żołnierzy będzie oparte wyłącznie o dobrowolne rodzaje czynnej służby wojskowej.

Zgodnie z propozycją rządu, Polskie Siły Zbrojne powinny liczyć do 120 tys. żołnierzy służby czynnej oraz Narodowych Sił Rezerwowych, obejmujących kontraktowych żołnierzy rezerwy. Całkowity koszt profesjonalizacji armii oszacowano na ok. 3,7 mld zł.

Ostatnie wcielenie do obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej zostało zrealizowane w grudniu 2008 r. Rok 2009 będzie okresem przygotowania zasobów osobowych na potrzeby służby kontraktowej oraz przygotowania warunków do zawieszenia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej. Zwolnienie ostatnich żołnierzy zasadniczej służby wojskowej nastąpi w sierpniu 2009 r.

W celu pozyskania ochotników do służby wojskowej konieczne będzie stworzenie m.in. skutecznego systemu motywacyjnego. Rząd chce postawić na promocję zawodu żołnierza oraz na dogodne warunki finansowe.

Aby przyspieszyć profesjonalizację armii, rząd, zgodnie z założeniami Programu, przyjął sześć projektów ustaw, w tym dwie nowelizacje ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tzw. „mała” i „duża” nowelizacja), dwie nowelizacje ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (tzw. „mała” i „duża” nowelizacja), nowelizację ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz nową ustawę o dyscyplinie wojskowej. Dwie z wymienionych ustaw (tzw. „małe” nowelizacje) weszły już w życie i obowiązują od grudnia 2008 r. i stycznia 2009 r., natomiast pozostałe znajdują się na etapie zaawansowanych prac legislacyjnych. Przy poparciu rządu uchwalona została również, obowiązująca od dnia 11 lutego 2009 r. tzw. „pośrednia” nowelizacja ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, która zniosła dotychczasowy pobór, wprowadzając w jego miejsce kwalifikację wojskową, a także umożliwiła obywatelom uregulowanie stosunku do służby wojskowej bez jej odbywania. W zakresie profesjonalizacji armii istotne znaczenie miało też wydanie szeregu rozporządzeń wykonawczych dotyczących służby wojskowej.

Oprócz stałej zawodowej służby wojskowej funkcjonować ma kontraktowa zawodowa służba wojskowa. Ma być dostępna dla wszystkich chętnych, w tym dla kobiet, spełniających odpowiednie wymagania na dane stanowisko.

Kontraktowa służba wojskowa ma trwać maksymalnie 12 lat. Powołanie do niej będzie mogło nastąpić jednorazowo na okres od 18 miesięcy do 6 lat. Żołnierze pełniący tę służbę będą mieli porównywalne prawa i obowiązki, jak żołnierze zawodowi służby stałej.

Żołnierz będzie mógł pełnić zawodową służbę wojskową do 60 roku życia. Podstawowym źródłem naboru do tej służby będzie służba kandydacka. Jednak po spełnieniu określonych wymogów będzie można do niej powoływać także żołnierzy rezerwy. Żołnierzem zawodowym będzie mogła być osoba już od stopnia szeregowego. Żołnierze nadterminowej

zasadniczej służby wojskowej, z dniem wejścia w życie znowelizowanych przepisów, staną się żołnierzami pełniącymi kontraktową zawodową służbę wojskową.

Żołnierzom zawodowym korpusu podoficerów i szeregowym zawodowym, podnoszącym poziom swojego wykształcenia wojskowego i specjalistycznego, nadawane będą klasy kwalifikacyjne (trzecia, druga, pierwsza, mistrzowska). Posiadanie określonej klasy będzie uprawniało do otrzymywania pieniężnego dodatku motywacyjnego, co powinno zachęcać do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Zakłada się, że dodatek ten będzie przyznawany żołnierzowi zawodowemu po otrzymaniu przez niego bardzo dobrej opinii służbowej.

Żołnierzom polskich kontyngentów wojskowych, powracającym z misji zagranicznych do kraju, ma przysługiwać urlop aklimatyzacyjny, który nie będzie mógł być dłuższy niż 22 dni kalendarzowe. Nowością będzie również przyznanie żołnierzom zawodowym prawa do urlopu wychowawczego na zasadach określonych w Kodeksie pracy.

Zgodnie z projektem, żołnierze zawodowi mają być objęci corocznymi bezpłatnymi badaniami profilaktycznymi. Przysługiwałyby im także bezpłatne: świadczenia zdrowotne (w trakcie szkoleń i ćwiczeń poligonowych, rejsów), leki, szczepienia ochronne i leczenie stomatologiczne. Koszty tych usług mają być pokryte z budżetu MON. Przewidziano także rozwiązania ułatwiające żołnierzom zawodowym po odejściu ze służby odnalezienie się na cywilnym rynku pracy.

Oprócz zawodowej służby wojskowej w skład Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wchodzić będą również żołnierze rezerwy tworzący Narodowe Siły Rezerwowe. Stanowić oni będą wyselekcjonowany ochotniczy zasób żołnierzy rezerwy, posiadających przydziały kryzysowe na określone stanowiska służbowe w jednostkach wojskowych, nadane w wyniku ochotniczo zawartych kontraktów i pozostających w dyspozycji do wykorzystania w przypadku realnych zagrożeń militarnych i niemilitarnych, zarówno w kraju, jak i za granicą.

W ramach modernizacji polskich sił zbrojnych rząd zamierza także zlikwidować Agencję Mienia Wojskowego i powołać w jej miejsce Agencję Uzbrojenia. Nowa instytucja będzie odpowiedzialna za pozyskiwanie broni i sprzętu wojskowego, zgodnie ze standardami NATO i UE. Zmienione zostaną także zasady zamówień na potrzeby Sił Zbrojnych RP.

Wyprowadzenie polskich wojsk z Iraku

Spełniając obietnicę złożoną podczas kampanii wyborczej z 2007 r., rząd Donalda Tuska podjął decyzję o zakończeniu udziału w misji stabilizacyjnej w Iraku i skutecznie do niej doprowadził. Misja zakończyła się sukcesem militarnym i politycznym. Polski Kontyngent Wojskowy uczestniczył w operacji Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych w Republice Iraku od 2003 r. Polscy żołnierze wyszkolili 30 tys. irackich sił bezpieczeństwa (19,5 tys. irackich żołnierzy, 6 tys. policjantów i 4,5 tys. funkcjonariuszy straży granicznej). W irackiej misji wzięło udział 15 tys. polskich żołnierzy, którzy dołączyli do elity sił zbrojnych.

Oprócz działań o charakterze militarnym, od początku polskiej misji realizowane były działania o charakterze cywilnym, które Polska podejmowała w ramach współpracy cywilno-wojskowej CIMIC. Wdrożone projekty miały na celu poprawę życia ludności i stworzenie warunków dla długotrwałego rozwoju prowincji. Polacy okazali się sprawnymi zarządcami i administratorami. Na programy pomocy i odbudowy wydane zostały środki w wysokości 172 mln USD. Zrealizowano w sumie 3200 projektów.

Działania prowadzone przez dowodzoną przez Polskę Wielonarodową Dywizję Centrum Południe przyczyniły się do względnej stabilizacji bezpieczeństwa w rejonie zaangażowania oraz poza nim. Wymiernym efektem poprawy sytuacji bezpieczeństwa w Iraku było przekazywanie odpowiedzialności za kolejne prowincje Irakijczykom. Odpowiedzialność za prowincję Al-Qadisiyah przekazana została lokalnym władzom irackim w lipcu 2008 r. Ostatni Kontyngent Wojskowy wrócił do kraju w październiku 2008 r.

Wycofując wojska z Iraku Polska nie obniża swojego zaangażowania w umacnianie bezpieczeństwa międzynarodowego. Wzmacniana i konsolidowana jest obecność Polski w Afganistanie, jako wyraz solidarności sojuszniczej oraz wyraz troski o powodzenie tej kluczowej dla NATO operacji międzynarodowej.

Polska nie zapomniała o swoich irackich sojusznikach – cudzoziemcach, którzy podczas misji polskich żołnierzy pomagali im w wypełnianiu służby, często narażając życie swoje i swoich rodzin. By im pomóc, opracowany został Program Pomocy Cudzoziemcom i Innym Osobom Współpracującym z Polskimi Kontyngentami Wojskowymi oraz Kontyngentami Policyjnymi i Straży Granicznej, Wydzielonymi do Realizacji Zadań poza Granicami Państwa. Umożliwia on cudzoziemcom współpracującym z Wojskiem Polskim ubieganie się o zapomogę finansową, pomoc w osiedleniu się w państwie sąsiadującym z Irakiem bądź osiedlenie się w Polsce.

Dotychczasową obecność wojskową Polska zastępować będzie intensyfikacją dwustronnej współpracy ekonomicznej oraz szeroko rozumianym wsparciem Republiki Iraku na arenie międzynarodowej. Polska kontynuuje też swoje zaangażowanie w Iraku w natowskiej misji szkoleniowej NTM-I, w której uczestniczymy od 2005 r. Do udziału w tej misji Polska oddelegowała 20 żołnierzy, którzy biorą udział w szkoleniu irackich sił bezpieczeństwa.

Misja iracka przyczyniła się do umocnienia współpracy wojskowej z USA, zysaliśmy na znaczeniu jako wiarygodny partner i członek wspólnoty międzynarodowej. Również w ramach UE traktowani jesteśmy jako kraj mający określone interesy i doświadczenie w regionie. Ostatnich pięć lat było też źródłem cennych doświadczeń. Dowodzenie dywizją w tak dużej operacji pozwoliło Polsce znaleźć się pod względem kompetencji na jednej liście z krajami o najwyższym doświadczeniu w tym zakresie, a także miało zasadniczy wpływ na kierunki modernizacji polskich Sił Zbrojnych.

11. BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE

Ograniczenie przestępczości

Jednym z priorytetów rządu jest zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom oraz stała poprawa skuteczności działania organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Spadek przestępczości w praktyce oznacza, że czujemy się bezpieczniej, jest mniej tragicznych wydarzeń, w wyniku których ludzie tracą życie, zdrowie lub dorobek całego życia. Dzięki skuteczności podjętych w ostatnim roku działań, w Polsce żyje się bezpieczniej. W 2008 roku Policja zarejestrowała o ponad 6% mniej przestępstw niż w roku 2007, co oznacza spadek o prawie 71 tys. zdarzeń. Jednocześnie wzrosła skuteczność ścigania sprawców przestępstw – obecnie wykrywalność wynosi blisko 65,9% i jest najwyższa w historii Policji.

Spadek przestępczości pospolitej

W ostatnim roku znacząco spadła najbardziej uciążliwa dla obywateli przestępczość pospolita. Skuteczność działania instytucji organów rządowych obrazują spadki liczby zabójstw (o ponad 10% tj. o 89 zbrodni mniej), kradzieży cudzej rzeczy (o prawie 27 tys. przestępstw czyli ok. 11%), kradzieży samochodów (o 3,5 tys. mniej skradzionych aut), kradzieży z włamaniem (o ponad 12%, tj. o ponad 17,5 tys.) i spadek przestępstw rozbójniczych (o ponad 1 tys. mniej).

Skuteczniejsze ściganie sprawców przestępstw gospodarczych

Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu są jednymi z najgroźniejszych w tej kategorii, ponieważ naruszają zasady uczciwej konkurencji gospodarczej. Przestępstwa te z natury rzeczy stanowią tzw. *ciemną liczbę*, a ich zwalczanie odbywa się poprzez skuteczne ujawnianie przestępstwa i jego sprawcy.

Dzięki zwiększonej skuteczności Policji w 2008 r. zanotowano również mniej przestępstw o charakterze gospodarczym – (spadek o 7,8 tys.).

Ponadto, rząd opracował koncepcję uruchomienia w Polsce Biura Odzysku Mienia. Biuro zostało uruchomione w grudniu 2008 r., a w jego skład oprócz policjantów wejdą między innymi pracownicy urzędów skarbowych i prokuratorzy. W dniu 18 grudnia 2008 r. podpisano Deklarację współpracy pomiędzy Ministrem Finansów, Ministrem Sprawiedliwości - Prokuratorem Generalnym, Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie współdziałania przy stosowaniu decyzji Rady Unii Europejskiej 2007/845/WSiSW z dnia 6 grudnia 2007 r. dotyczącej współpracy pomiędzy biurami ds. odzyskiwania mienia w państwach członkowskich w dziedzinie wykrywania i identyfikacji korzyści pochodzących z przestępstwa lub innego mienia związanego z przestępstwem.

Na podstawie tej deklaracji stworzono krajowy system ds. odzyskiwania mienia, który oparty jest na trzech filarach. Filar centralny stanowi Komenda Główna Policji wzmocniona dwoma filarami pomocniczymi usytuowanymi w ramach Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Finansów. W tak powstałym systemie rolę instytucji wiodącej spełnia Komenda Główna Policji, gdzie utworzono specjalistyczne ogniwo organizacyjne do wykonywania zadań krajowego biura ds. odzyskiwania mienia. Narzędziem informatycznym dla służb i instytucji zaangażowanych w krajowy system odzyskiwania mienia, w tym dla Krajowego Biura ds. Odzyskiwania Mienia będzie Elektroniczny System Odzyskiwania Mienia.

Tarcza Antykorupcyjna

Zgodnie z poleceniem Prezesa Rady Ministrów wdrożono projekt o nazwie Tarcza Antykorupcyjna, której celem jest osłona najważniejszych procesów prywatyzacji i zamówień publicznych. Projekt realizowany jest przez służby specjalne: Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne oraz Służbę Kontrwywiadu Wojskowego.

Na podstawie wiadomości z poszczególnych resortów wyselekcjonowano najważniejsze procedury zamówień publicznych oraz podmioty przeznaczone do prywatyzacji, które z racji wartości lub znaczenia dla interesów państwa powinny zostać objęte Tarczą. Zebrano

podstawowe dane dotyczące szacunkowej wartości zamówień, osób i komórek odpowiedzialnych za organizację przetargów, udziału skarbu państwa w prywatyzowanych podmiotach, przewidywanego trybu prywatyzacji oraz przewidywanych terminów prywatyzacji lub wszczęcia postępowań.

Wyznaczeni funkcjonariusze służb specjalnych podjęli roboczą współpracę z upoważnionymi przedstawicielami wybranych ministerstw. W jej efekcie służby otrzymują dane o organizacji i przebiegu przetargów lub prywatyzacji, natomiast do właściwych ministrów docierają informacje na temat ewentualnych zagrożeń o charakterze korupcyjnym.

Tarcza Antykorupcyjna ma przede wszystkim charakter profilaktyczny. Pomimo krótkiego czasu funkcjonowania tego programu (w praktyce od początku bieżącego roku) zauważalny jest jego pozytywny wpływ na przejrzystość działań osób podejmujących decyzję w sferze zamówień publicznych i prywatyzacji. Istotne są także organizowane przez służby szkolenia i spotkania o charakterze edukacyjnym oraz przekazywane do urzędników administracji państwowej materiały szkoleniowe. Przykładem mogą być opracowane w Centralnym Biurze Antykorupcyjnym „Rekomendacje dla kierowników jednostek zamawiających w sprawie udzielenia zamówień publicznych”.

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego

Wypadki drogowe są w Polsce najczęstszą przyczyną tragicznej śmierci. Co roku na polskich drogach ginie średnio ponad 5 tys. osób. Stąd tak ważna jest realna poprawa bezpieczeństwa na drogach. W 2008 r. w porównaniu z 2007 r. odnotowano poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, gdyż liczba ofiar wypadków drogowych spadła (osób zabitych było o 146 mniej, a osób rannych o 1127 mniej). Główną przyczyną tragedii jest brawurowa jazda i przekraczanie dozwolonej prędkości.

W celu skutecznego ograniczenia przestępstw drogowych, opracowano koncepcję Automatycznego Systemu Nadzoru nad Ruchem Drogowym. W kwietniu 2009 r. Sejm przyjął nowelizację ustawy prawo o ruchu drogowym, dzięki którym możliwe będzie automatyczne ujawnianie przekraczania prędkości i kierowanie do właścicieli samochodów kar w formie decyzji administracyjnej. Obsługą systemu zajmie się utworzone w tym celu Centrum Automatycznego Nadzoru nad Ruchem Drogowym. Znacząca część środków pochodząca z grzywnien będzie przeznaczana na budowę i modernizację dróg.

Wg szacunków MSWiA dzięki wprowadzeniu Automatycznego Systemu Nadzoru nad Ruchem Drogowym liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych zmaleje przynajmniej o 50%. Koncepcja ta wzorowana jest na rozwiązaniach przyjętych w innych krajach np. we Francji czy Holandii, gdzie wskutek wprowadzenia takich systemów odnotowano znaczące, kilkudziesięcioprocentowe spadki liczby ofiar wypadków.

Zwiększenie skuteczności zwalczania przestępczości zorganizowanej

Przestępczość zorganizowana, choć często niewidoczna dla obywatela w życiu codziennym, jest jedną z najbardziej szkodliwych dla gospodarki kraju i budżetu państwa. Skuteczność zwalczania przestępczości zorganizowanej nie może być jednak mierzona prostą statystyką, ale systemową i trwałą likwidacją zorganizowanych grup przestępczych.

Istotą jest, aby zapewnić odpowiednie ramy do działania i współpracy służb odpowiedzialnych za jej zwalczanie. Aktualnie MSWiA koordynuje prace nad stworzeniem

spójnej Strategii przeciwdziałania przestępczości zorganizowanej, która umożliwi między innymi określenie krajowych priorytetów w ramach udoskonalonego systemu zwalczania przestępczości zorganizowanej, aktywizację szerokiej rzeszy podmiotów zarówno w ramach administracji publicznej, jak również z sektora prywatnego i ośrodków naukowych, a także usprawni mechanizmy wymiany informacji oraz doświadczeń w tym zakresie.

Rząd prowadzi też intensywne prace nad projektem ustawy o czynnościach operacyjno-rozpoznawczych. Będzie to pierwsza w Polsce taka ustawa, będąca wynikiem konsensusu wszystkich instytucji i służb posiadających uprawnienia do tego rodzaju czynności. Dzięki ustawie każdy obywatel uzyska większą przejrzystość odnośnie tego, jakie uprawnienia posiadają poszczególne służby. Wzmocniona zostaje również kontrola sądowa i prokuratorska nad czynnościami operacyjnymi.

Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli

Wyniki badań społecznych z marca 2009 r. potwierdzają utrzymanie pozytywnych ocen pracy Policji – 72% Polaków dobrze ocenia jej pracę, co jest jeden z najwyższych wyników od 1990 r. Ocena skuteczności Policji w walce z przestępczością wynosi obecnie zaś 57 proc. Z kolei według badań z 2008 r. 68 proc. badanych uważa, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Jest to najwyższy odsetek wskazań dot. poczucia bezpieczeństwa od listopada 1993 r. W porównaniu z wynikiem z poprzedniej edycji badań (kwiecień 2007 r.) odsetek ten wzrósł o 15 punktów procentowych. 87 proc. Polaków uważa, że miejsce, w którym mieszka (dzielnica, osiedle, wieś) można nazwać bezpiecznym i spokojnym. Wartość ta jest najwyższa od 1993 r., kiedy to wspomniany odsetek wyniósł 67 proc. Natomiast w porównaniu z poprzednimi badaniami w kwietniu 2007 r. odsetek ten wzrósł o 6 punktów procentowych. 75 proc. Polaków czuje się bezpiecznie podczas spacerów po zmroku w swojej okolicy (jest to najwyższy odsetek wskazań od marca 1994 r.). W porównaniu do poprzedniego badania ze stycznia 2007 r. odsetek pozytywnych ocen w tym obszarze wzrósł o ponad 5 punktów procentowych.

Efektywniejsze przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym

Zagrożenie terrorystyczne, obok przestępczości zorganizowanej, jest obszarem wymagającym szczególnej uwagi państwa. W dobie współczesnych światowych zagrożeń terrorystycznych niezbędnym elementem jest efektywna i stała współpraca instytucji powołanych do walki z terroryzmem, zarówno na poziomie kraju, jak i międzynarodowym. Dlatego, w celu integracji krajowych struktur antyterrorystycznych 1 października 2008 r., decyzją Prezesa Rady Ministrów, utworzono Centrum Antyterrorystyczne ABW (CAT ABW) – wspólne przedsięwzięcie ABW i MSWiA. Obecnie pracują tam przedstawiciele ośmiu instytucji: służb specjalnych, Policji, Straży Granicznej i służb podległych Ministrowi Finansów. Centrum funkcjonuje w systemie 24-godzinny, siedem dni w tygodniu. Zadaniem CAT jest koordynacja przepływu informacji między wszystkimi instytucjami i służbami zajmującymi się zwalczaniem terroryzmu oraz zarządzanie tymi informacjami. Centrum wspiera działania poszczególnych służb. To CAT przekazuje dalej informacje docierające z zagranicy, które mogą mieć wpływ na sytuację wewnętrzną w Polsce. Działania CAT są spójne z tym, co robi Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB), którego zadaniem jest zarządzanie kryzysowe w sytuacji, gdy dojdzie już do zagrożenia. Powstanie CAT jest zgodne z rekomendacjami

Komisji Europejskiej analizującej w przeszłości systemy prewencji antyterrorystycznej w państwach członkowskich UE.

Zagrożenia terrorystyczne to także przestępstwa w cyberprzestrzeni. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego podjęła działania w wyniku których dokonano zidentyfikowania tego problemu, przeprowadzono audyt zagrożenia płynącego z tego środowiska i powołano centrum reagowania na incydenty komputerowe w sieci CERT.GOV.PL. Ponadto MSWiA wspólnie z ABW opracowało dokumentu „Rządowy program ochrony cyberprzestrzeni RP na lata 2009-2011 – założenia”, który został przyjęty w dniu 9 marca 2009 r. na posiedzeniu Rady Ministrów.

W maju 2008 r. powołano Biuro Operacji Antyterrorystycznych, które usytuowane jest w strukturach Komendy Głównej Policji i liczy 168 etatów. Biuro to zatrudnia doskonale przygotowanych i wyszkolonych funkcjonariuszy gotowych do fizycznej likwidacji zagrożeń terrorystycznych na terenie całego kraju.

W celu ujednolicenia przepisów oraz zapewnienia ich przejrzystości i komplementarności, opracowywany jest projekt ustawy o gromadzeniu i przetwarzaniu informacji w celu rozpoznawania zagrożeń o charakterze terrorystycznym, ustawa zostanie uchwalona w 2009 r.

Pracom Zespołu przewodniczy Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, w oparciu o Decyzję nr 6 Przewodniczącego Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych z dnia 12 stycznia 2009r. w sprawie powołania Zespołu Zadaniowego do Opracowania Szczegółowych Złożeń do Projektu Ustawy o Rozpoznawaniu, Przeciwdziałaniu i Zwalczaniu Terroryzmu. Do dnia 30 czerwca 2009 roku Zespół powinien przedstawić szczegółowe założenia do „ustawy antyterrorystycznej”.

W dniu 8 stycznia 2009 r. podpisano „Memorandum o porozumieniu między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministrem Finansów Rzeczypospolitej Polskiej a Departamentem Energii Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie współpracy przy zwalczaniu nielegalnego obrotu specjalnymi materiałami jądrowymi i innymi materiałami radioaktywnymi”. Porozumienie przewiduje wsparcie strony amerykańskiej w ramach programu „Druga Linia Obrony” („Second Line of Defense”) dla polskiej Straży Granicznej, Służby Celnej oraz innych służb w pozyskaniu nowoczesnego wyposażenia do wykrywania źródeł radioaktywnych. Pozwoli to wzmocnić kontrole m.in. na przejściach granicznych i innych ważnych punktach tranzytowych

Nowy system zarządzania kryzysowego

Celem działań rządu jest stworzenie efektywnego i czytelnego systemu zarządzania bezpieczeństwem powszechnym oraz stworzenie systemu ratownictwa i ochrony ludności oraz zarządzania kryzysowego.

Na mocy ustawy o zarządzaniu kryzysowym, tworzony jest zintegrowany system zarządzania kryzysowego, którego rolą jest optymalne wykorzystywanie przez organy administracji publicznej wszystkich dostępnych zasobów, w celu przeciwdziałania, reagowania i usuwania skutków sytuacji kryzysowych. Aby wyeliminować wątpliwości w zakresie interpretacji podczas stosowania przepisów prawa, prowadzone są prace nad nowelizacją wyżej wymienionej ustawy. Dotyczą one m.in. doprecyzowania definicji sytuacji kryzysowej

i zarządzania kryzysowego, wprowadzenia na wszystkich szczeblach administracji publicznej planów zarządzania kryzysowego, obejmujących wszystkie fazy zarządzania kryzysowego (zapobieganie, przygotowanie, reagowanie, usuwanie skutków) oraz zapewnienie spójności między planami zarządzania kryzysowego a innymi planami sporządzanymi w tym zakresie, przez właściwe organy administracji publicznej.

Istotą planowanego systemu jest z jednej strony podwyższenie stopnia zdolności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami przez właściwe służby i organy administracji publicznej, z drugiej, stworzenie sprawnego systemu reagowania w sytuacjach kryzysowych, gdy normalne zasoby i procedury działania okazują się niewystarczające. Chodzi o to by kryzysów było jak najmniej, a gdy już wystąpią, szybko je rozwiązywać, z minimalnym uszczerbkiem dla zdrowia, życia i mienia obywateli. Właśnie temu celowi służy budowanie sprawnego systemu ratownictwa, koordynowanego przez Państwową Straż Pożarną oraz sprawnego systemu zarządzania kryzysowego koordynowanego przez nowo powstałe Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.

Zgodnie z art. 10 ustawy o zarządzaniu kryzysowym z kwietnia 2007 r., w ramach systemu zarządzania kryzysowego w sierpniu 2008 r. powstało Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB) podległe Prezesowi Rady Ministrów.

Utworzenie Rządowego Centrum Bezpieczeństwa jest znaczącym krokiem w budowaniu kompleksowego systemu zarządzania kryzysowego. Dzięki niemu będzie można zapobiegać kryzysom, a w razie ich wystąpienia, poprzez profesjonalne działania, minimalizować ich skutki. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa od pierwszych dni funkcjonowania aktywnie włącza się w rozwiązywanie sytuacji kryzysowych, zarówno w kraju, jak i za granicą.

Następnym krokiem w zakresie usprawniania zarządzania kryzysowego będzie utworzenie i uruchomienie centrów zarządzania kryzysowego w ministerstwach i urzędach centralnych, realizujących zadania z zakresu zarządzania kryzysowego oraz ich teleinformatyczne i łącznościowe zintegrowanie z RCB. Celem podejmowanych działań jest przede wszystkim osiągnięcie pełnej operacyjności przez zintegrowany system zarządzania kryzysowego, stanowiący narzędzie władz wszystkich szczebli, do skutecznego radzenia sobie ze współczesnymi wyzwaniami i zagrożeniami dla bezpieczeństwa powszechnego oraz podniesienia skuteczności realizacji zadań z zakresu ochrony ludności.

System Powiadamiania Ratunkowego

Niewątpliwym sukcesem rządu jest zakończenie prac nad wdrażaniem usługi lokalizacyjnej osób dzwoniących na europejski numer alarmowy 112 na terenie Polski, w ramach wprowadzania jednolitego numeru alarmowego w państwach w UE (wypełnienie zaleceń Dyrektywy 2002/22/WE).

Poprzez nowelizację ustawy o ochronie przeciwpożarowej przyjęto nową koncepcję funkcjonowania centrów powiadamiania ratunkowego. Zasadniczym celem zmian jest poprawa bezpieczeństwa obywateli poprzez szybki i skuteczny dostęp do służb ustawowo powołanych do niesienia pomocy przy wykorzystaniu numerów alarmowych, a także poprawa możliwości współdziałania tych służb.

System powiadamiania ratunkowego zorganizowany zostanie i będzie funkcjonować na dwóch poziomach: lokalnym (wykonawczym) i wojewódzkim (koordynacyjnym). Poziom lokalny zapewni obsługę numerów alarmowych (112, 998, 999) oraz organizację przedsięwzięć ratowniczych na wskazanym obszarze działania poprzez centra powiadamiania

ratunkowego. Tworzyć je będą zintegrowane stanowiska dyspozytorskie Państwowej Straży Pożarnej i Państwowego Ratownictwa Medycznego z ewentualnym udziałem innych służb i podmiotów ratowniczych. Poziom wojewódzki zapewni koordynację działań o charakterze ponadlokalnym oraz wsparcie techniczne dla centrów powiadamiania ratunkowego poprzez zintegrowane stanowiska kierownika komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej oraz stanowisk lekarza koordynatora ratownictwa medycznego.

Zgodnie z nową koncepcją teren działania centrów powiadamiania ratunkowego określono jako co najmniej jeden powiat (lub miasto na prawach powiatu), na obszarze którego wykonywane są zadania centrum powiadamiania ratunkowego. W odróżnieniu od poprzedniej, zcentralizowanej koncepcji (zakładała stałą liczbę 16 centrów powiadamiania ratunkowego), to komendanci wojewódzcy Państwowej Straży Pożarnej - w uzgodnieniu z wojewoda - określą liczbę, lokalizację i teren działania centrów powiadamiania ratunkowego.

12. SPRAWNE PAŃSTWO

Usprawnienie funkcjonowania rządu

Jednym z istotnych czynników decydujących o rozwoju kraju jest funkcjonowanie systemu zarządzania w sektorze publicznym. Sposób i jakość tego systemu, w całości oraz na poszczególnych szczeblach zarządzania, w dużej mierze decyduje o zdolności do odpowiedniego reagowania na pojawiające się wyzwania strategiczne. Podstawowym mankamentem obecnego systemu jest brak spojrzenia na działania rozwojowe w długiej perspektywie. Skutkuje to m. in. istnieniem obecnie ponad 200 dokumentów o charakterze strategicznym (najczęściej o perspektywie krótko i średniookresowej), przy jednoczesnym braku wyraźnie zarysowanej długofalowej wizji rozwoju kraju.

Nowe założenia systemu zarządzania rozwojem Polski

W odpowiedzi na te problemy podjęte zostały prace mające na celu zweryfikowanie dotychczas funkcjonującego systemu programowania strategicznego i zaproponowanie nowego modelu, jak również sposobu koordynacji zarządzania rozwojem w poszczególnych obszarach (społeczno-gospodarczym i terytorialnym). Obecnie finalizowane są prace nad dokumentem dotyczącym założeń systemu zarządzania rozwojem w Polsce, których podstawą jest znowelizowana w 2008 r. ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

W ramach nowego systemu przewiduje się opracowanie długookresowej strategii rozwoju kraju, określającej główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Zakłada się, iż będzie to dokument o perspektywie do roku 2030 i obejmujący najważniejsze wyzwania rozwojowe, wynikające z potrzeb wewnętrznych kraju, jak i otoczenia zewnętrznego.

Podstawą długookresowej strategii rozwoju kraju będzie m.in. opracowywany przez Zespół Doradców Strategicznych premiera dokument „Polska 2030” zawierający analizę 10 – zidentyfikowanych jako najważniejsze – dylematów i wyzwań rozwojowych w perspektywie do 2030 r. Są nimi: stabilność makroekonomiczna, zmiany demograficzne, wysoka aktywność zawodowa, rozwój infrastruktury, bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne, wzrost kapitału

intelektualnego i gospodarki opartej na wiedzy, solidarność i konwergencja regionalna, poprawa spójności społecznej, wzrost kapitału społecznego oraz sprawne państwo i efektywne rządzenie. Dokument zawiera również najważniejsze wnioski opracowanego przez Zespół i ekspertów zewnętrznych Raportu o Kapitale Intelektualnym Polski.

Opracowywana długookresowa strategia rozwoju kraju posłuży do określenia średniookresowych celów wraz ze wskaźnikami, których realizacja będzie ściśle monitorowana. Polepszeniu jakości sprawozdawczości będzie sprzyjać planowane ograniczenie liczby istniejących i opracowywanych dokumentów strategicznych oraz wyraźne przyporządkowanie obowiązujących strategii sektorowych do poszczególnych priorytetów strategii rozwoju. Nowy model tworzenia dokumentów strategicznych przewiduje ponadto wymóg przedstawienia dla każdego programu szczegółowego planu finansowego.

Dodatkowym elementem nowego systemu będzie przeprowadzana na wczesnym etapie procesu legislacyjnego analiza zgodności wybranych inicjatyw regulacyjnych z wyznaczonymi celami strategicznymi. Umożliwi to modyfikację rozwiązań, które mogłyby się wiązać z ryzykiem negatywnego wpływu na realizację priorytetów rozwojowych. W przypadku projektów, których skutki zostaną ocenione jako niejednoznaczne stosowane będą takie instrumenty jak przyjęcie ograniczonego czasu obowiązywania regulacji wraz ze zobowiązaniem wnioskodawcy przeprowadzania uprzedniej ewaluacji skuteczności i efektywności realizacji programu (tzw. ewaluacja ex ante).

W chwili obecnej trwają prace nad Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) w związku z dyspozycją zawartą w art. 47 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. nr 80 poz. 717). Jednocześnie Ministerstwo Infrastruktury prowadzi prace nad nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w wyniku których KPZK zostanie zastąpiona przez długo i średniookresową strategię rozwoju kraju i przez plan zagospodarowania przestrzennego kraju. Aktualne prace nad KPZK prowadzone są w sposób umożliwiający wykorzystanie tego dokumentu w powyższych dokumentach.

Wprowadzenie elementów planowania wieloletniego

Wydłużeniu perspektywy rządzenia służyć będzie ponadto wprowadzenie elementów planowania wieloletniego. Zgodnie z przyjętym przez rząd i skierowanym do Sejmu projektem ustawy o finansach publicznych, na kolejne 4 lata budżetowe przygotowywany będzie tzw. Wieloletni Plan Finansowy Państwa. Plan ten będzie zawierał prognozę założeń makroekonomicznych, dochodów i wydatków budżetu państwa, kwoty deficytu i potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz źródła pokrycia deficytu, a także skonsolidowaną prognozę bilansu sektora finansów publicznych oraz kwotę deficytu budżetu środków europejskich. Poza szczególnie uzasadnionymi przypadkami, określony w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa deficyt będzie wyznaczał poziom deficytu przyjmowany do opracowania projektu ustawy budżetowej. Rozwiązania zaproponowane w projekcie przewidują ponadto stworzenie instrumentu wieloletniego planu finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego, w postaci wieloletniej prognozy finansowej (WPF), przyjmowanej w drodze uchwały organu stanowiącego.

Nowe zasady programowania prac rządu

W celu zapewnienia zarówno decydom, jak i opinii publicznej rzetelnej informacji dotyczącej projektów opracowywanych przez poszczególne ministerstwa zmodyfikowany został sposób opracowywania planu prac Rady Ministrów. Począwszy od 2008 r., obok dotychczasowego planu pracy rządu poszczególni ministrowie przedstawiają zestawienia najważniejszych zadań, które są przedmiotem konsultacji z funkcjonującym w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Zespołem ds. programowania prac rządu. Zestawienie przewidywanych do realizacji w danym półroczu zadań wraz z opisem wynikających stąd kosztów i korzyści jest dostępne w Internecie na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Nowy model procesu legislacyjnego

Obecnie większość z podejmowanych przez Radę Ministrów rozstrzygnięć dotyczy konkretnych rozwiązań legislacyjnych. Tymczasem decyzje te powinny być podejmowane na znacznie wcześniejszym etapie prac. Pozwoliłoby to na nieangażowanie zasobów ministerstw w opracowywanie projektów rozwiązań nieposiadających akceptacji Rady Ministrów.

Zgodnie z przyjętą nowelizacją ustawy o Radzie Ministrów, która weszła w życie 1 kwietnia 2009 r., stopniowo jest wprowadzany nowy model prac legislacyjnych. Według niego Rada Ministrów będzie w pierwszej kolejności podejmować merytoryczną decyzję opartą na założeniach do ustawy. Dokument taki będzie zawierał opis proponowanych przez ministra lub szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów rozwiązań. Dopiero na jego podstawie legislator będzie przygotowywał tekst ustawy.

Opracowywanie tekstów legislacyjnych ma co do zasady należeć do kompetencji Rządowego Centrum Legislacji. W gestii służb legislacyjnych ministrów pozostaje natomiast przygotowywanie merytorycznych założeń do ustaw oraz opracowywanie aktów wykonawczych, np. rozporządzeń. Wcześniej RCL jedynie opiniował projekty przygotowane przez ministerstwa.

Inicjatywa rządu ma doprowadzić do poprawy jakości stanowionego prawa. Opracowywanie rządowych projektów ustaw przez jeden podmiot powinno sprzyjać ujednoczeniu stosowanych środków techniki prawodawczej oraz zapewnieniu legislacyjnej poprawności i spójności projektów ustaw wnoszonych przez rząd do Sejmu.

Budżet zadaniowy

Usprawnieniu planowania i zarządzania środkami publicznymi sprzyjać będzie ponadto wprowadzenie budżetu zadaniowego, który w ujęciu wieloletnim dla wszystkich dysponentów budżetu państwa został opracowany po raz pierwszy w projekcie ustawy budżetowej na 2009 r. W budżecie zadaniowym nacisk jest położony na konkretne cele, których wypełnienie jest oceniane ustalonymi wskaźnikami. Dlatego też budżet zadaniowy pozwala skuteczniej wydatkować środki publiczne.

W celu zwiększenia przejrzystości prezentacji i ułatwienia ewaluacji efektywności i skuteczności wydatków ponoszonych przez różnych dysponentów na wspólne cele (konsolidacja różnych źródeł środków publicznych w ramach tych samych funkcji i zadań) przyjęto bardziej funkcjonalny układ wydatków (oparty na tzw. *funkcjach państwa*). Ponadto stworzono wstępny katalog zadań, który ma być układem porządkującym strukturę zadaniowego planu wydatków – klasyfikującym te wydatki w ramach poszczególnych funkcji

państwa. Przedmiotem dalszych prac w I połowie 2009 r. jest doskonalenie układu zadań i podzadań oraz stworzenie bazy mierników ich wykonania.

Wysokiej jakości usługi publiczne

Wyższe wynagrodzenia dla młodych pracowników

Jednym z niezbędnych dla zapewnienia wysokiej jakości usług publicznych warunków jest pozyskanie profesjonalnej kadry. Choć zaletą pracy w sektorze publicznym jest większa stabilność zatrudnienia i krótszy czas pracy, oferowane w instytucjach publicznych warunki finansowe często nie mogą konkurować z proponowanymi przez większe firmy prywatne. Dotyczy to przede wszystkim osób młodych, stojących u progu kariery zawodowej.

W odpowiedzi na to wyzwanie priorytetem rządu w odniesieniu do sektora publicznego jest zwiększenie wynagrodzeń osób o krótkim stażu pracy, w celu pozyskania nowych, dobrze wykształconych pracowników. Zgodnie z tą polityką przeprowadzona została reforma sposobu wynagradzania nauczycieli tak by najwyższe z planowanych podwyżek (od początku kadencji nawet o 49 proc.) uzyskali najmniej zarabiający nauczyciele stażyści i kontraktowi. Ponadto, ze skutkiem od 1 stycznia 2008 r. o 30 proc. zostały podniesione wynagrodzenia lekarzy – rezydentów.

Odbudowa służby cywilnej

W celu podniesienia jakości służby cywilnej rząd podjął działania mające zwiększyć prestiż tej służby oraz spowodować zainteresowanie podjęciem w niej pracy, zwłaszcza przez ludzi młodych, rozpoczynających karierę zawodową.

Kierując się tą zasadą w marcu 2009 r. weszła w życie nowa ustawa o służbie cywilnej, która zmieniła zasady funkcjonowania służby cywilnej.

Wprowadzone rozwiązania przywracają właściwą rolę służbie cywilnej i wprowadzają skuteczne mechanizmy zarządzania kadrami urzędniczymi. Mają one odbudować zaufanie obywateli do państwa oraz spowodować wzrost zadowolenia społecznego z usług świadczonych przez administrację państwową.

Zgodnie z nowymi przepisami wyższe stanowiska urzędnicze zostają ponownie włączone do służby cywilnej i będą obejmowane w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru lub awansu wewnętrznego. Ponadto została przywrócona instytucja Szefa Służby Cywilnej, jako centralnego organu administracji rządowej właściwego w sprawach służby cywilnej, podlegającego Prezesowi Rady Ministrów. W miejsce likwidowanej Rady Służby Publicznej przywrócona została Rada Służby Cywilnej, pełniąca rolę opiniodawczo – doradczą Prezesa Rady Ministrów.

Nowa regulacja zasad zatrudniania pracowników samorządowych

Aby zapewnić rzetelność i profesjonalizm w wykonywaniu powierzonych samorządom zadań, konieczne było również wprowadzenie bardziej skutecznych mechanizmów zarządzania kadrami urzędniczymi w samorządach.

W odpowiedzi na to wyzwanie w listopadzie 2008 r. uchwalona została ustawa o pracownikach samorządowych, uwzględniająca m.in. postulaty zgłoszone przez przedstawicieli środowisk samorządowych.

Wprowadzone rozwiązania tworzą bardziej elastyczny, zdecentralizowany i w większym stopniu uwzględniający tendencje na rynku pracy niż dotychczas, model zarządzania kadrami w administracji samorządowej. Ze względu na zróżnicowane potrzeby poszczególnych szczebli jednostek terytorialnych, nowa ustawa przeniosła niektóre decyzje na poziom samorządu i kierownictwa urzędu, czyli wójta, burmistrza, starosty i marszałka województwa. Proponuje się w szczególności standaryzację w zakresie m.in. procedury naboru, służby przygotowawczej, systemu ocen, a także roli sekretarza jako odpowiednika – w pewnej mierze – dyrektora generalnego urzędu.

Modernizacja służby celnej

Wskutek akcesji Polski do UE, wschodnia i północna granica naszego kraju stała się jednocześnie granicą Wspólnoty. Nakłada to na polską Służbę Celną dodatkową odpowiedzialność związaną z uszczelnieniem granic i podnoszeniem skuteczności działania.

Polska Służba Celną boryka się z wieloma problemami, z których najważniejsze to braki kadrowe oraz niewystarczająca infrastruktura. Aby sprostać wymaganiom i oczekiwaniom rząd przyjął program modernizacji Służby Celnej w latach 2009 – 2011. Program ten zakłada m.in. wprowadzenie motywacyjnego systemu uposażeń dla funkcjonariuszy celnych. Zmiany w systemie uposażeń związane są w szczególności ze wzrostem mnożnika kwoty bazowej do poziomu 2,50 w 2009 r., 2,67 w 2010 r. oraz do poziomu 2,72 w roku 2011. Obliczanie wielokrotności kwoty bazowej dla funkcjonariuszy celnych będzie analogiczne do stosowanego w Straży Granicznej i w Policji.

Uzyskany w efekcie wzrost wynagrodzeń będzie ważnym elementem zarówno ze względu na zwiększenie motywacji osób zatrudnionych w Służbie Celnej, jak i zmniejszenie ich podatności na korupcję. Ponadto Służba Celna otrzyma nowoczesne pod względem technologicznym, specjalistyczne urządzenia niezbędne do skutecznej realizacji zadań kontrolnych.

W celu poprawy bezpieczeństwa funkcjonariusze Służby Celnej pełniący służbę w określonych, szczególnie niebezpiecznych warunkach (mobilne grupy kontrolne), zostaną wyposażeni w broń palną. Pieniądze przeznaczone na program umożliwią też zakup środków łączności i transportu oraz budowę nowych obiektów bądź modernizację istniejącej infrastruktury. Na program modernizacji Służby Celnej rząd zamierza przeznaczyć kwotę 672 mln zł.

Modernizacja służby dyplomatycznej

Przygotowane zostały założenia do nowelizacji ustawy o służbie zagranicznej, które wyznaczą następujące kierunki zmian polskiej dyplomacji: zapewnienie globalnej mobilności polskich dyplomatów, którzy powinni we właściwym czasie docierać i wykonywać w najbardziej profesjonalny sposób swoje obowiązki wszędzie tam, gdzie decydują się interesy Polski i jej obywateli; zapewnienie otwartości służby zagranicznej na fachowców i ekspertów z różnych dziedzin, także, a nawet przede wszystkim, spoza administracji państwowej; dalszą profesjonalizację kadr służby zagranicznej.

Służba zagraniczna przechodzi obecnie etap intensywnych zmian i reform wewnętrznych. Intencją rządu jest dążenie do modernizacji polskiej dyplomacji, która powinna być lepiej zorganizowana, lepiej wyposażona i lepiej opłacana, a w konsekwencji bardziej profesjonalna i dynamiczna. Zdefiniowano mapę naszych interesów i potrzeb i podjęto konkretne działania w celu dostosowywania do nich optymalnego kształtu sieci polskich ambasad i konsulatów, czego wyrazem jest likwidacja kilkunastu placówek zagranicznych w miejscach o niepriorytetowym charakterze.

Stopniowo wprowadzany jest nowy model polskiej ambasady – silnej kadrowo i finansowo placówki o charakterze centrum regionalnego, które operując z jednego państwa będzie obsługiwało polskie interesy polityczne, gospodarcze i promocyjne w innych państwach, stanowiących obszar akredytacji ambasadora. Polska dyplomacja musi być bardziej mobilna. Dyplomata siedzący w ambasadzie za biurkiem to przeżytek. Nowoczesna dyplomacja musi być obecna tam, gdzie rozstrzygają się polskie interesy i musi korzystać z zaawansowanych rozwiązań technicznych, inaczej nie będzie się liczyła.

Według szacunków GUS, na koniec 2007 r. liczba Polaków przebywających czasowo poza granicami kraju wyniosła ok. 2,3 mln osób, a liczba polskich emigrantów w krajach UE w była ponad dwukrotnie większa w porównaniu z rokiem 2004.

Nowy model służby dyplomatycznej oznacza przede wszystkim wyjście do polskiego obywatela przebywającego poza granicami kraju i ułatwianie mu wszelkiego rodzaju kontaktów z ojczyzną. Ustanowiono trzy nowe urzędy konsularne w miejscach największej koncentracji Polaków pracujących za granicą (Reykjavik, Manchester, Katania). Zmieniono również siedziby oraz zmodernizowano polskie urzędy w Dublinie, Oslo i Londynie.

Wydłużono czas pracy urzędów, wprowadzono przynajmniej jeden dzień pracy w godzinach popołudniowych oraz regularne dyżury konsularne poza siedzibami urzędu w miejscach największej koncentracji Polaków. Informacje związane z pobytem i pracą Polaków poza granicami Polski dostępne są na stronach internetowych urzędów, a także udzielane są odpowiedzi na zapytania elektroniczne i telefoniczne.

Zainaugurowano prace nad wprowadzeniem do polskich urzędów konsularnych obsługujących dużą liczbę Polaków systemu paszportowego PS2O, który wydatnie skróci oczekiwanie na dokument paszportowy. System ten został już wprowadzony w Paryżu, Dublinie i Wiedniu.

W toku prac sejmowych znajduje się projekt ustawy o rządowym systemie koordynacji spraw związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, którego celem jest stworzenie skutecznego systemu działania polskiej administracji w warunkach poakcesyjnych i lepszej ochrony polskich interesów w Unii Europejskiej. Rozwiązanie przewiduje wzmocnienie Ministra Spraw Zagranicznych jako koordynatora działań rządu w zakresie zapewnienia spójności i jednolitości polityki Polski wobec UE. Projekt zakłada m.in. stworzenie nowego działu administracji rządowej „sprawy członkostwa RP w UE”, kierowanego przez Ministra Spraw Zagranicznych i obsługiwanego przez połączony potencjał Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, które zostałyby wcielone do struktur MSZ.

E-administracja

Rozwój e-administracji znajduje się w Polsce na jednym z najniższych poziomów w Europie. W naszym kraju dostępnych jest jedynie 5, spośród 20 podstawowych usług elektronicznych, rekomendowanych przez Komisję Europejską (przy średniej europejskiej na poziomie powyżej 10). Niezbędne są więc w Polsce działania zwiększające rozwój usług administracji publicznej udostępnianych drogą elektroniczną.

Z myślą o integracji systemów informacyjnych administracji publicznej została stworzona elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej (e-PUAP). Platforma ma na celu ułatwienie instytucjom publicznym świadczenia usług drogą elektroniczną, udostępnienie infrastruktury do wymiany informacji pomiędzy instytucjami oraz stworzenie jednolitego systemu dostępu do elektronicznych usług publicznych.

Podstawową usługą, uruchomioną w maju 2008 r. jest elektroniczna skrzynka podawcza. Skrzynka ta pozwala instytucjom publicznym realizować obowiązek umożliwienia obywatelom zgłaszania wniosków i podań w wersji elektronicznej. Aby złożyć wniosek w skrzynce należy posiadać podpis elektroniczny. Do połowy października 2008 roku ponad 2600 instytucji założyło swoje skrzynki na platformie e-PUAP.

W ramach ePUAP działa również centralne repozytorium wzorów pism w formie dokumentów elektronicznych (CRD), zawierające obecnie wzory 74 dokumentów w wersji elektronicznej, przygotowane przez 10 różnych instytucji. Ponadto prowadzone są prace nad wdrożeniem kolejnych usług elektronicznych na platformie. Istotny pakiet zmian proceduralnych w zakresie e-administracji niesie wspomniana wcześniej nowelizacja ustawy o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne.

Projekt e-Deklaracje przyczynił się do udostępnienia usług elektronicznych umożliwiających podatnikom składanie deklaracji podatkowych w postaci elektronicznej. W 2008 r. uruchomiono następujące usługi: udostępniono wszystkim podatnikom i płatnikom możliwość składania deklaracji podatkowych i innych dokumentów w formie elektronicznej (32 rodzaje), udostępniono kolejne deklaracje (w tym zeznania roczne PIT-36, PIT-36L, PIT-37, PIT-38), udostępniono usługę aktualizacji danych rejestracyjnych podatnika w formie elektronicznej (NIP-3 bez załączników) oraz udostępniono twórcom oprogramowania środowisko testowe systemu e-Deklaracje.

Od maja 2008 r. na stronach internetowych Rządowego Centrum Legislacji (www.rcl.gov.pl) dostępne są elektroniczne wersje Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego. Dodatkowo od kwietnia 2009 r. wszystkie zamieszczone w internecie akty prawne opatrywane są certyfikowanym podpisem elektronicznym, gwarantującym autentyczność i wiarygodność zamieszczonego pliku. Wersje elektroniczne dzienników urzędowych umieszczane są w sieci Internet natychmiast po skierowaniu do druku wersji tradycyjnych (papierowych). Internet staje się więc źródłem szybkiej i wiarygodnej informacji o treści obowiązującego prawa.

Zakończono także pierwszy etap budowy systemu zapewniającego dostęp obywateli, przedsiębiorców i administracji do cyfrowych, georeferencyjnych danych przestrzennych z możliwością udostępnienia danych i informacji za pomocą portalu internetowego pod nazwą Geoportal.gov.pl. W kolejnych, realizowanych obecnie etapach zapewniony zostanie dostęp do następnych georeferencyjnych rejestrów publicznych, funkcji oraz usług istotnych między innymi dla prowadzenia działalności gospodarczej, zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i zarządzania.

Odpolitycznienie prokuratury

Dotychczasowy ustrój, organizację i zasady działania prokuratury oraz status prokuratora określa ustawa z 1985 r. Mimo wielu zmian, przepisy te nadal nie spełniają wymagań i oczekiwań związanych z określeniem podstawowych zagadnień dotyczących funkcjonowania prokuratury.

Sejm pracuje obecnie nad wprowadzeniem zmian systemowych dotyczących funkcjonowania prokuratur. Projekt nowelizacji ustawy o prokuraturze zakłada rozdzielenie urzędów Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego, wzmocnienie apolityczności i niezależności prokuratorów w konkretnych sprawach, a także zwiększenie roli samorządu zawodowego prokuratorów.

Nowe rozwiązania przewidują, że urząd Prokuratora Generalnego zostanie wyodrębniony ze struktury Ministerstwa Sprawiedliwości. Takie rozwiązanie zapewni wzmocnienie niezależności i autonomii prokuratora generalnego i pozostałych prokuratorów od innych organów władzy wykonawczej.

Zgodnie z projektem, prokurator generalny będzie powoływany na 6-letnią kadencję przez Prezydenta RP na wniosek Ministra Sprawiedliwości. Dodatkowym zabezpieczeniem niezależności prokuratora generalnego będzie zakaz powtórzenia kadencji. Ponadto prokurator generalny nie będzie mógł należeć do partii politycznej, związku zawodowego, ani prowadzić działalności publicznej kolidującej z urzędem. Wprowadzono także przepis na mocy którego prokurator generalny będzie mógł przejść w stan spoczynku bezpośrednio po upływie kadencji, niezależnie od osiągniętego wieku i stażu na stanowisku prokuratorowskim lub sędziowskim.

Przewidziane zostały również rozwiązania umożliwiające skuteczne rozliczenie prokuratora generalnego z całokształtu wykonywanych przez niego zadań. Służyć temu będzie m.in. wprowadzenie obowiązku składania Prezesowi Rady Ministrów corocznych sprawozdań z działalności prokuratury. W przypadku odrzucenia sprawozdania przez premiera, Sejm na wniosek szefa rządu, będzie mógł odwołać prokuratora generalnego. Premier będzie mógł również zwrócić się do Sejmu o odwołanie prokuratora generalnego przed upływem kadencji w sytuacji, gdy prokurator sprzeniewierzył się złożonemu ślubowaniu. Wniosek szefa rządu będzie uprzednio opiniowany przez Krajową Radę Prokuratorów.

Ponadto premier będzie mógł w dowolnym momencie zażądać od prokuratora generalnego informacji na temat związany ze strzeżeniem praworządności i ściganiem przestępstw. Będzie też mieć prawo wystąpić do Prezydenta RP o odwołanie prokuratora generalnego, gdy stanie się on trwale niezdolny do pełnienia obowiązków.

Prokuratura Generalna zastąpi dotychczasową Prokuratorę Krajową. Istniejące dotąd wydziały zamiejscowe Biura ds. Przestępczości Zorganizowanej zostały z dniem 1 kwietnia 2009 roku przekształcone w wydziały ds. przestępczości zorganizowanej i korupcji przy prokuraturach apelacyjnych. Przewidziano, że na poziomie tych prokuratur będą prowadzone najważniejsze postępowania przygotowawcze w sprawach o korupcję i w sprawach przestępczości zorganizowanej.

Zgodnie z projektem, wszystkie decyzje w sprawach jednostkowych prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie będzie podejmował samodzielnie. Polecenia wydawane przez

przełożonych prokuratorów będą dotyczyć sposobu postępowania, spraw organizacyjno-porządkowych, nie będą mogły natomiast ingerować w czynności procesowe, takie jak sposób zakończenia danego postępowania. Bezpośredni przełożony będzie mógł natomiast pisemnie zmienić lub uchylić decyzję prokuratora w tym zakresie. Po przygotowaniu nowego projektu decyzji przez podległego prokuratora i podpisaniu go przez przełożonego, stanie się ona decyzją tego prokuratora.

Nowością jest wprowadzenie kadencyjności na stanowiskach prokuratorów apelacyjnych (kadencja 6-letnia), okręgowych (kadencja 6-letnia) i rejonowych (kadencja 4-letnia) oraz ich zastępców. Prokuratorzy ci (z wyjątkiem prokuratorów rejonowych i ich zastępców), nie będą mogli być powołani na tę samą funkcję bezpośrednio po zakończeniu kadencji.

Ponadto w miejsce Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym zostanie powołana 25-osobowa Krajowa Rada Prokuratorów. Ma ona stanowić wyraz niezależności prokuratury od wpływów politycznych i służyć wzmocnieniu roli samorządu prokuratorowskiego. Rada ma też dbać o przestrzeganie standardów etycznych i prawa przez prokuratorów. Zakłada się, że nowe rozwiązania zostaną wprowadzone w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

13. ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Wraz z postępującymi zmianami ekonomiczno – społecznymi wzrasta zapotrzebowanie na usługi świadczone przez wyspecjalizowane organizacje i instytucje. W tym kontekście istotne staje się przekształcenie dotychczasowych sposobów działania w bardziej nowoczesne, w których społeczeństwo będzie odgrywać większą niż wcześniej rolę. Motorem budowania społeczeństwa dobrobytu musi być społeczeństwo obywatelskie, którego nie da się jednak zadekretować i powołać do życia ustawami. Najważniejszym zadaniem państwa jest nie przeszkadzać obywatelom, pozwolić na nieskrępowaną aktywność, tworząc warunki do społecznej aktywności. Mając to na względzie, rząd w sposób świadomy stara się ograniczyć swoją rolę, stosując zasadę pomocniczości i konstruując jedynie ramy dla rozwoju obywatelskości.

Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Aby zwiększyć uczestnictwo obywateli w życiu publicznym, ustabilizować na najbliższe kilka lat funkcjonowanie III sektora, rząd przyjął Strategię Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015. Wzrost aktywności obywatelskiej ma nastąpić m.in. poprzez zwiększenie działalności edukacyjnej, popularyzację korzystania z praw wyborczych oraz podnoszenie kwalifikacji pracowników organizacji pozarządowych i wolontariuszy.

Strategia ma również pomóc w stworzeniu modelu tzw. dobrego państwa, w którym obowiązywać mają partnerskie stosunki między władzą publiczną, sferą biznesu, a organizacjami pozarządowymi. Planowane jest także zwiększenie pomocy finansowej dla organizacji pozarządowych (rozwój poradnictwa, szkoleń, pomocy technicznej, itp.), zwłaszcza w regionach o mniej rozwiniętej infrastrukturze. Wspierane mają być ponadto procesy integracji trzeciego sektora, m.in. poprzez federalizację organizacji pozarządowych. Strategia będzie finansowana z budżetu krajowego i unijnego, a także ze środków pochodzących z Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w tym Norwegii, czy tzw. mechanizmu finansowego szwajcarskiego.

Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Rada Ministrów przyjęła Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2009-2013. To kontynuacja programu realizowanego w latach poprzednich, ale tym razem, decyzja rządu o zatwierdzeniu programu operacyjnego powoduje, że Fundusz będzie miał stabilne finansowanie budżetowe przez kilka kolejnych lat. Zadaniem programu jest finansowanie projektów przedstawianych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty kościelne i związki wyznaniowe, prowadzące działalność pożytku publicznego. W dłuższym okresie program ma zwiększyć aktywność obywateli i wspólnot lokalnych, jeśli chodzi o rozwój organizacji pozarządowych i zwiększenie inicjatyw społecznych. Oferta Funduszu kierowana jest przede wszystkim do niewielkich organizacji – stowarzyszeń lokalnych, które nie mają możliwości aplikowania o granty z funduszy strukturalnych oraz nie mają odpowiedniego zaplecza do realizowania zleczanych zadań publicznych, ale stanowią bazę dla współdziałania obywateli w rozwiązywaniu wspólnych, nawet niewielkich problemów.

PO FIO będzie finansowany wyłącznie ze środków krajowych. Oznacza to łatwiejszy dostęp do pieniędzy dla małych organizacji pozarządowych, których projekty nie mogły zostać zrealizowane ze względu na ograniczone fundusze. Zaletą programu jest również przyjęcie tzw. zasady prefinansowania. Przyjęcie takiego rozwiązania umożliwi projektodawcom, dysponującym niewielką ilością środków, realizację zadania bezpośrednio po rozstrzygnięciu konkursu, bez potrzeby uprzedniego tworzenia rezerw finansowych. Jednocześnie wieloletniość programu umożliwi projektodawcom rozłożenie finansowania swoich przedsięwzięć na 2 lata. Wysokość środków budżetowych, przeznaczanych na realizację programu wyniesie nie mniej niż 60 mln zł rocznie. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich jest kontynuacją programu funkcjonującego w latach 2005-2007 oraz FIO 2008.

W lipcu 2008 r. rozstrzygnięto konkurs zorganizowany w ramach FIO 2008. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dofinansowało ogółem 843 podmioty kwotą ponad 58 mln zł.

W marcu br. zainteresowane podmioty złożyły ponad 3000 wniosków o dofinansowanie projektów w ramach PO FIO 2009.

Inicjatywa lokalna

Przygotowany przez rząd projekt nowelizacji ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ma na celu poprawę warunków i uelastycznienie współpracy organizacji pozarządowych z organami administracji publicznej. W projekcie ustawy została wprowadzona inicjatywa lokalna jako nowa forma współpracy, która służyć ma pobudzeniu samoorganizacji obywateli w celu wspólnego rozwiązywania ważnych spraw społeczności lokalnych. Środkiem do osiągnięcia tego celu będą umowy zawierane między reprezentantami danej społeczności, a władzami gminy służące realizacji postulatów lub ich części określonych we wniosku o realizację inicjatywy.

Zlecanie zadań publicznych

Nowelizacja ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ujednotacza tryb zlecania zadań publicznych organizacjom pozarządowym poprzez stosowanie trybu otwartego konkursu ofert także do zadań z zakresu pomocy społecznej i rynku pracy. Efektywnej współpracy służyć ma również ułatwienie zlecania zadań publicznych, przede

wszystkim poprzez wprowadzenie trybu uproszczonego oraz możliwość odstąpienia od tej procedury w szczególnych sytuacjach.

14. SILNA POZYCJA I WIZERUNEK POLSKI W ŚWIECIE

Organizacja Mistrzostw Europy w piłce nożnej

Rozbudowa infrastruktury na Euro 2012

Organizacja i przeprowadzenie Mistrzostw Europy w piłce nożnej wymaga z jednej strony nakładów inwestycyjnych, ale z drugiej strony daje szanse organizatorom na ogromne zyski. Może również wypromować Polskę w świecie oraz zwiększyć liczbę turystów przyjeżdżających do Polski.

W celu efektywnej koordynacji przygotowań w lutym 2008 r. pomiędzy Skarbem Państwa a spółką celową PL.2012 sp. z o.o. została zawarta umowa o powierzeniu przedsięwzięć Euro 2012. Na mocy powyższej umowy powierzono Spółce koordynowanie i nadzorowanie w ścisłej współpracy z UEFA wszystkich przedsięwzięć Euro 2012, realizowanych w ramach przygotowań Rzeczypospolitej Polskiej do EURO 2012. W ramach powierzonych zadań, Spółka koordynuje m.in. zarządzanie projektami budowy, rozbudowy lub przebudowy stadionów w 6-ciu miastach: Gdańsku, Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu oraz Krakowie i Chorzowie. W każdym z miast rozpoczęto już prace związane z budową, rozbudową lub przebudową stadionów.

W czerwcu 2008 r. uchwałą Rady Ministrów ustanowiono program wieloletni „Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć Euro 2012”, który zakłada finansowanie budowy Narodowego Centrum Sportu – Stadionu Narodowego w Warszawie z budżetu państwa (pełny koszt inwestycji 1.220 mln zł) oraz dofinansowanie z budżetu państwa realizacji inwestycji stadionowych w Gdańsku (144 mln zł), Poznaniu (kwota dofinansowania 110 mln zł minus otrzymane dofinansowanie 21,5 mln zł z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej), Wrocławiu (110 mln zł), Chorzowie (110 mln zł) i Krakowie (kwota dofinansowania 110 mln zł minus otrzymane dofinansowanie 29,6 mln zł z FRKF).

Na początku lipca 2008 r. rząd polski uzgodnił z Gabinetem Ministrów Ukrainy składy osobowe grup roboczych do spraw Przygotowania i Przeprowadzenia Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012. Pierwsze wspólne spotkanie grup roboczych miało miejsce w dniu 19 września 2008 r. w Kijowie, podczas II posiedzenia Polsko – Ukraińskiego Komitetu do spraw Przygotowania i Przeprowadzenia Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012.

Najistotniejsze inwestycje dla sprawnej organizacji mistrzostw weszły w fazie przetargów na wyłonienie wykonawcy lub realizacji kolejnych etapów budowy. Na przełomie września i października 2008 r. rozpoczęto prace budowlane na Stadionie Narodowym.

Zgodnie z harmonogramami prowadzone są prace na stadionach w Krakowie i w Poznaniu, a także przygotowano teren do rozpoczęcia robót w

Gdańsku i Wrocławiu, uzyskując wszystkie pozwolenia niezbędne do rozpoczęcia budowy.

W drodze kilkietapowego procesu selekcyjnego dokonano wyboru 44 propozycji lokalizacji centrów pobytowych dla drużyn uczestniczących w UEFA EURO 2012.

W ramach wypełnienia udzielonych gwarancji w zakresie podjęcia działań w sferze ochrony własności intelektualnej UEFA, na podkreślenie zasługuje fakt powstania w dniu 23 września 2008 r. Komitetu Ochrony Praw, ciała opiniodawczo-doradczego przy Ministrze Sportu i Turystyki. Wykonane działania znalazły odzwierciedlenie w ocenach UEFA, która w kolejnych raportach infrastrukturalnych obniżyła poziom ryzyka największych inwestycji i pozytywnie oceniła stan przygotowań.

Zwiększenie bezpieczeństwa imprez masowych

Podczas ME w 2012 r. w największych polskich miastach odbędzie się ok. 20 rozgrywek piłkarskich, które zgromadzą setki tysięcy kibiców. Przebieg meczy, w tym zachowanie kibiców, obserwować będą także miliony widzów. Rząd podjął już kroki, by zwiększyć bezpieczeństwo imprez masowych i przygotował rozwiązania, które będą służyć wzmocnieniu porządku i bezpieczeństwa publicznego podczas organizacji imprez sportowych i meczów piłki nożnej, ale również pozostałych imprez masowych, jak np. koncerty.

Zgodnie z podpisaną w kwietniu 2009 r. przez Prezydenta RP, opracowaną na podstawie rządowego projektu, ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych, sprecyzowane zostały obowiązki wszystkich podmiotów zaangażowanych w zapewnienie bezpieczeństwa imprez masowych. Dotyczy to zarówno organizatorów bezpośrednio odpowiedzialnych za bezpieczeństwo imprezy, jak również organów wydających zezwolenie i podmiotów biorących udział w jej zabezpieczeniu.

W odróżnieniu od dotychczas przyjętych rozwiązań, uproszczono pracę organu wydającego zezwolenie, zmniejszono liczbę dokumentów przedkładanych przez organizatora imprezy, przy jednoczesnym zachowaniu gwarancji właściwej oceny stanu bezpieczeństwa planowanej imprezy. Ponadto w czytelny sposób określono podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo, jasno sformułowano cele zabezpieczenia imprezy, a także wskazano podmioty zobowiązane do udziału w zabezpieczeniu.

Organizatorzy meczów piłki nożnej zostaną wyposażeni w dodatkowe narzędzie, zakaz klubowy, który będzie mógł być nakładany przez organizatora na osobę, która dopuściła się naruszenia regulaminu obiektu lub regulaminu imprezy masowej oraz umożliwi odmowę sprzedaży biletu takiej osobie. Stadiony lig zawodowych (Ekstraklasa) zostaną wyposażone w elektroniczny system identyfikacji kibiców, umożliwiający identyfikację osób zarówno w fazie sprzedaży biletów wstępu na mecze, jak również wejścia i przebywania na stadionie. Rozszerzono także ochronę prawną członków służb organizatora oraz zdefiniowano rolę i zadania służby informacyjnej organizatora (tzw. stewardów).

Ustawa przewiduje ponadto surowe kary za wykroczenia i przestępstwa popełniane w trakcie imprez masowych. Karane jest m.in. wtargnięcie na teren rozgrywek sportowych, wnoszenie alkoholu na imprezy masowe podwyższonego ryzyka, rzucanie przedmiotami zagrażającymi życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu uczestników.

Sąd będzie orzekał zakaz wstępu na masową imprezę sportową na okres od 2 do 6 lat. Zakaz dotyczy także meczów piłkarskich rozgrywanych, przez polską kadrę narodową i polski klub za granicą.

Rada Bezpieczeństwa Imprez Sportowych

W związku z przyznaniem Polsce organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 Rząd zintensyfikował wysiłki zmierzające do kompleksowej poprawy bezpieczeństwa podczas imprez sportowych. Jednym z takich przedsięwzięć zainicjowanych przez MSWiA było powołanie Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych. Rada jako organ opiniotawczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów została ukonstytuowana *Zarządzeniem nr 104 z dnia 23 września 2008 r.* W skład Rady wchodzi przedstawiciele administracji rządowej oraz środowisk piłkarskich. Do zadań Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych należy między innymi analizowanie i ocena działań podejmowanych przez służby bezpieczeństwa i porządku publicznego, opracowywanie programów mających na celu poprawę bezpieczeństwa imprez sportowych oraz ocena ich realizacji jak również monitorowanie działań podejmowanych przez służby i instytucje w zakresie dot. bezpieczeństwa imprez sportowych. Rada współpracuje również ze Stałym Komitetem Rady Europy ds. przeciwdziałania ekscesom widowni sportowej.

Sukcesy Polski na forum międzynarodowym

Przystąpienie Polski do strefy Schengen

Przystąpienie Polski do strefy Schengen było realizacją kolejnego etapu integracji europejskiej. Zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych morskich i lądowych w dniu 21 grudnia 2007 r. oraz na granicach powietrznych w dniu 29 marca 2008 r. pozwoliło na pełną realizację prawa do swobodnego przemieszczania się.

Obecnie przekraczanie granic wewnętrznych UE możliwe jest w każdym miejscu i w dowolnym czasie, bez dokonywania kontroli granicznej oraz bez względu na obywatelstwo podróżujących. Swoboda przekraczania granicy jest szczególnie istotna dla osób mieszkających w rejonach przygranicznych, gdyż sprzyja zacieśnianiu kontaktów między obywatelami państw sąsiadujących.

Zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych oznacza również wzmocnienie współpracy w zakresie utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa. Pogłębiona współpraca służb państw członkowskich w oparciu min o przepisy Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen, pozwala na wykorzystanie nowych instrumentów w zakresie współpracy policyjnej, takich jak pościg i obserwacja transgraniczna. Podstawą lepszej współpracy jest również odpowiednia wymiana informacji. Służą temu punkty kontaktowe w rejonach przygranicznych m.in. działalność Polsko – Niemieckiego Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policji i Służb Celnych w Świecku, które wydatnie przyczynia się do usprawnienia walki z przestępczością.

Realizacja idei „Europa bez granic” nie byłaby możliwa bez Systemu Informacyjnego Schengen (SIS). Stanowi on podstawę efektywnego poszukiwania zaginionych osób i przedmiotów, a także wykonywanie europejskiego nakazu aresztowania. Osoba popełniająca przestępstwo w Polsce nie może czuć się bezkarnie, uciekając na terytorium któregośkolwiek z państw strefy Schengen. Również dzięki SIS, Straż Graniczna udaremniła wjazd na

terytorium UE ponad 8 tys obywateli państw trzecich objętych zakazem wjazdu na terytorium strefy Schengen.

Jednym z ważniejszych zadań dla Polski wynikających z przystąpienia do strefy Schengen jest odpowiednia ochrona granicy zewnętrznej. Istotną rolę w tym zakresie odgrywa kompleksowe przygotowanie funkcjonariuszy polskiej Straży Granicznej, którzy doskonale wywiązują się z tego zadania. Konieczne było również dostosowanie infrastruktury przejść granicznych. Polska otrzymała na ten cel wsparcie w wysokości około 313 milionów euro z Funduszu Schengen, do wykorzystania w latach 2004-2007. Realizując zasadę solidarności Unia Europejska ustanowiła Funduszu Granic Zewnętrznych, który zapewnia pomoc finansową państwom członkowskim, w tym Polsce, stosującym przepisy dorobku Schengen, dotyczące granic zewnętrznych.

Usprawnienie pomocy dla ofiar kryzysów i katastrof humanitarnych

W dniu 4 lutego 2009 r. rząd podpisał porozumienie w sprawie ułatwień w przekraczaniu granic w sytuacjach nadzwyczajnych (Memorandum of Understanding on the Facilitation of Vital Cross Border Transport). Porozumienie to pozwala na usprawnienie i przyspieszenie pomocy międzynarodowej dla ofiar kryzysów i katastrof humanitarnych, w tym spowodowanych użyciem czynników chemicznych, biologicznych, radiologicznych i nuklearnych (CBRN).

Polsko – szwedzki projekt Partnerstwa Wschodniego

Jednym z fundamentów polskiej polityki zagranicznej jest wspieranie krajów Europy Wschodniej w ich europejskich aspiracjach i procesie stopniowej integracji z UE. Zasadniczym sukcesem Polski w sferze polityki zewnętrznej UE była akceptacja dla utworzenia Partnerstwa Wschodniego. Na bazie projektu polsko-szwedzkiego Komisja Europejska zaprezentowała 3 grudnia 2008 r. Komunikat na ten temat, a Szczyt przywódców Unii Europejskiej, który odbył się w marcu 2009 roku ostatecznie zatwierdził projekt Partnerstwa Wschodniego UE.

Celem koncepcji Partnerstwa Wschodniego jest pogłębienie dwustronnych stosunków oraz utworzenie wielostronnej współpracy UE ze wschodnimi sąsiadami. Pogłębiona współpraca dwustronna obejmowałaby m.in. proces dochodzenia do reżimu bezwizowego, głębsze powiązanie krajów objętych PW z UE poprzez ustanowienie z nimi stref wolnego handlu, wsparcie dla reform sektorowych zgodnych ze standardami unijnymi oraz nową generację planów działania, jak i umów o współpracy z partnerami wschodnimi. Współpraca wielostronna obejmowałaby zagadnienia polityczne i bezpieczeństwa, współpracę dotyczącą granic i ruchu osobowego, gospodarkę, finanse, bezpieczeństwo energetyczne, oraz kwestie ochrony środowiska. Rada Europejska przeznaczyła na realizację projektu Partnerstwa Wschodniego kwotę 600 mln EUR.

Inicjatywę Partnerstwa Wschodniego Polska starała się również powiązać z programami pomocowymi realizowanymi za pośrednictwem innych organizacji międzynarodowych. Na forum OECD Polska aktywnie włączyła się w realizację Inicjatywy dla Południowego Kaukazu (Armenia, Azerbejdżan, Gruzja) i Ukrainy w ramach Programu Konkurencyjności OECD "Eurazja". Celem Inicjatywy, która nawiązuje do założeń Partnerstwa Wschodniego, jest zwiększenie poziomu inwestycji, konkurencyjności i rozwój sektora prywatnego w krajach regionu. Polska stała się również dawcą pomocy rozwojowej na Ukrainie, poprzez

dwa programy pomocowe UNIDO dotyczące identyfikacji ognisk zanieczyszczeń środowiska naturalnego i ochrony zasobów wód podziemnych na obszarach zlewni Bugu oraz podnoszenia jakości w sektorze rolno-spożywczym.

Kształtowanie Wspólnej Polityki Handlowej UE (WPH).

Polska aktywnie współdziałała na forum unijnym w tworzeniu regulacji handlowych kształtujących zasady handlu zagranicznego Unii Europejskiej z krajami pozaunijnymi, w sposób korzystny dla polskich przedsiębiorców. Instrumenty handlu zagranicznego UE zawierające szerokie spektrum działań, wspierają konkurencyjność przedsiębiorstw unijnych, w tym polskich na rynku UE i na rynkach krajów trzecich. Istotną rolą tych instrumentów jest polepszenie dostępu do rynku krajów trzecich dla unijnych w tym polskich towarów i usług, zapewnienie niższych kosztów dostaw komponentów, niedostępnych na rynku UE lub dostępnych w ograniczonych ilościach, a służących do produkcji wyrobów gotowych przez przemysł unijny, zapewnienie dostaw surowców z krajów trzecich, przeciwdziałanie importowi do UE towarów realizowanemu na nieuczciwych zasadach np. dumpingowych, zbieganie o uregulowanie na szczeblu UE zasad importu towarów wrażliwych w sposób zapewniający możliwości rozwojowe poszczególnych branż polskiej gospodarki (tekstylii, obuwiu, stali, elektronika itp.), także poprzez właściwe ukształtowanie unijnych reguł pochodzenia towarów.

W tym kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na istotne znaczenie toczących się obecnie wielostronnych negocjacji handlowych - Doha Development Agenda (DDA) w ramach Światowej Organizacji Handlu (ang. WTO), mających na celu liberalizację handlu światowego (obniżenie ceł i przeszkód we wzajemnym handlu w obrocie towarami i usługami oraz wypracowanie nowych rozwiązań sprzyjających ułatwieniu wymiany handlowej i prowadzeniu postępowań ochronnych przed nieuczciwymi praktykami handlowymi ze strony importerów). W ramach tych negocjacji polska administracja dąży do jak najpełniejszego uwzględnienia polskich interesów w stanowisku prezentowanym przez KE na forum WTO. Stanowisko to może wpłynąć na zmianę zasad funkcjonowania polskiego rolnictwa, jak również przemysłu i usług oraz ułatwień w prowadzeniu wymiany handlowej (towarowej i usługowej).

Równie istotną kwestią jest proces poszerzenia wspólnych, multilateralnych reguł handlu światowego WTO w związku akcesją do WTO nowych państw. Proces akcesji tych krajów do WTO pozwala na dokładną analizę stopnia zgodności zasad funkcjonowania handlu zagranicznego i gospodarek tych krajów z wymogami WTO, zakresu liberalizacji wymiany handlowej, usługowej, podejścia do ochrony własności intelektualnej, wspierania działalności firm, inwestycji zagranicznych, uprawnień administracji w stosunku do biznesu. Przystąpienie danego kraju do WTO sprzyja zwiększeniu przejrzystości w relacjach handlowych z tym krajem i zagwarantowaniu równych zasad konkurencji na rynku tego kraju.

Z satysfakcją odnotowaliśmy przystąpienie Ukrainy do WTO w maju 2008 r. Proces akcesji Ukrainy do WTO był bardzo mocno wspierany przez Polskę. Z uwagą i nadzieją śledzimy także rozpoczęte pomiędzy UE i Ukrainą negocjacje dotyczące zawarcia pogłębionej umowy o wolnym handlu, która jeszcze bardziej powiąże gospodarkę tego kraju z gospodarką UE. Polska mocno zabiegała na forum UE o rozpoczęcie tych negocjacji. Liczymy na ich sprawny przebieg i szybką finalizację.

Polska popiera także proces akcesji Rosji do WTO, po spełnieniu przez ten kraj warunków akcesji. W ostatnim okresie obserwujemy wyhamowanie po stronie rosyjskiej tempa negocjacji. Liczymy jednak na finalizację tego procesu w najbliższej przyszłości.

Polska jest otwarta na współpracę gospodarczą z Białorusią i zacieśnienie relacji gospodarczych i handlowych z rynkiem UE. W tym kontekście jesteśmy gotowi do udzielenia wsparcia technicznego stronie białoruskiej na rzecz aktywizacji procesu akcesji Białorusi do WTO. Pierwsze rozmowy na szczeblu technicznym już miały miejsce.

Ważnym elementem działań z zakresu WPH UE, pogłębiającym dostęp do rynków krajów trzecich dla unijnych, w tym dla polskich towarów i usług, jest także zawieranie przez UE z krajami pozaunijnymi umów o wolnym handlu (ang. FTA). Zarówno w ramach toczących się negocjacji WTO jak i negocjacji związanych z zawarciem umów FTA, istotne znaczenie ma również zapewnienie korzystnych uzgodnień dotyczących dostępu do surowców z państw pozaunijnych.

Zgoda na ratyfikację Traktatu z Lizbony

W kwietniu 2008 r. Sejm przyjął ustawę wyrażającą zgodę na ratyfikację Traktatu z Lizbony. W długofalowym interesie Polski leży to, by Unia Europejska była sprawnym i spójnie działającym organizmem, który dysponuje instrumentami skutecznego podejmowania działań wobec aktualnych problemów międzynarodowych. Jednym z takich mechanizmów jest wprowadzone w traktacie lizbońskim stanowisko i zakres kompetencji Wysokiego Przedstawiciela ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz podległej mu służby działań zewnętrznych, a także stanowisko stałego przewodniczącego Rady Europejskiej. Polski rząd – jako jeden z pierwszych krajów UE – już w lutym 2008 r. przesłał do Parlamentu RP projekt ustawy o ratyfikacji Traktatu z Lizbony, zmieniającego Traktat o Unii Europejskiej i Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską. Polska również aktywnie włączyła się i uczestniczyła w poszukiwaniu rozwiązania, które pozwoliłoby Unii Europejskiej wyjść z kryzysu instytucjonalnego po fiasku irlandzkiego referendum nad Traktatem z Lizbony w czerwcu 2008 r.

Polskie autorytety w instytucjach UE

Udział Polaków w gremiach na forum europejskim jest bardzo istotny ze względu na zapewnienie odpowiedniego wpływu na kluczowe decyzje strategiczne oraz proces analityczny dotyczący przyszłości UE. Jest również podkreśleniem znaczenia Polski zarówno w UE, jak też na forum międzynarodowym. Dzięki zabiegom rządu w składzie Grupy Refleksyjnej, powołanej decyzją Rady Europejskiej z października 2008 r. znalazł się przedstawiciel Polski – były prezydent Lech Wałęsa. Rząd forsował kandydaturę Lecha Wałęsy od grudnia 2007 r., kiedy to na szczycie przywódców UE powołano do życia Grupę Refleksyjną. Ta swoista Rada Mędrców UE ma decydować o przyszłości Unii oraz kierunkach rozwoju wspólnoty w strategicznej perspektywie 2020-2030 roku.

Rząd poparł również z sukcesem kandydaturę prof. Leszka Balcerowicza, jako eksperta w grupie roboczej wysokiego szczebla działającej przy Komisji Europejskiej. Celem działania grupy jest odpowiedź na wyzwania kryzysu finansowego oraz wypracowanie rozwiązań, które w przyszłości uchroniłyby kraje UE przed podobnym kryzysem. Przedstawiciel Polski jest jedynym reprezentantem nowych krajów członkowskich UE, który został zaproszony do prac tej prestiżowej grupy ekspertów.

Poprawa relacji z najważniejszymi partnerami

Już w ciągu pierwszych miesięcy funkcjonowania rządu premiera Donalda Tuska nastąpiła poprawa stosunków dyplomatycznych z Niemcami – jednym z głównych partnerów zagranicznych Polski i istotnym graczem w UE. Zarówno na szczeblu rządowym, jak i parlamentarnym odbywa się intensywny dialog w kwestiach gospodarczych, unijnych oraz wspólnego dziedzictwa kulturowo-historycznego. Dobrym przykładem współpracy w tym ostatnim obszarze jest projekt polsko – niemieckiego podręcznika historii, zainicjowany przez ministrów spraw zagranicznych obu krajów. Podręcznik powstanie w ciągu najbliższych trzech lat. Ustalono również powrót do mechanizmu Polsko-Niemieckich Konsultacji Międzyrządowych, które odbyły się 9 grudnia 2008 r., z udziałem kanclerz Angeli Merkel oraz 5 ministrów.

Objęcie przez Francję Prezydencji w UE od 1 lipca 2008 r. zintensyfikowało kontakty Polski i Francji. Premier Donald Tusk podpisał z prezydentem Nicolasem Sarkozyem program współpracy na rzecz realizacji partnerstwa strategicznego. Polska współpracowała również z Francją w przygotowaniu szczytu Rady Europejskiej w sprawie Gruzji we wrześniu 2008 r.

Po trzyletniej przerwie w czerwcu 2008 r. wznowiono mechanizm konsultacji szefów dyplomacji Polski, Francji i Niemiec w formule Trójkąta Weimarskiego. Uzgodniono, że jednym z priorytetów Trójkąta Weimarskiego powinno być wspieranie europejskich ambicji Ukrainy i promowanie Partnerstwa Wschodniego.

Kierując się zasadą pragmatyzmu, polski rząd podjął wysiłki zmierzające do poprawy stosunków Polski z Rosją. Udało się skłonić Moskwę do wycofania wprowadzonego w listopadzie 2005 r. embarga na dostawy polskich wyrobów pochodzenia zwierzęcego oraz roślinnego. Podczas wizyty premiera Donalda Tuska w Moskwie w lutym 2008 r. została podpisana umowa międzyrządowa o ochronie informacji niejawnych, która weszła w życie w sierpniu 2008 r. Umożliwia ona rozwój współpracy w walce z przestępczością, terroryzmem, oraz handlem narkotykami. Rząd stara się, by relacje Polski z Rosją odbywały się na zasadach partnerstwa. Stąd podjęto działania w celu zmniejszenia niekorzystnego dla naszego kraju dysparytetu dyplomatycznych nieruchomości rosyjskich w Polsce i polskich w Rosji. Rada Ministrów podjęła decyzję o wypowiedzeniu umów zawartych z b. ZSRR w 1974 r. i 1978 r., na podstawie których strona polska przekazała b. ZSRR cztery działki, przeznaczone dla budowy ośrodków technicznych współdziałających w obsłudze maszyn, urządzeń i aparatury.

Wśród wschodnich sąsiadów Polski Ukraina jest strategicznym partnerem. W 2008 r., na podstawie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współpracy przy organizacji finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012, został powołany i rozpoczął prace Polsko-Ukraiński Komitet ds. Przygotowania i Przeprowadzenia EURO 2012. Rząd zintensyfikował wysiłki dyplomatyczne w celu zbliżenia Ukrainy do struktur Unii Europejskiej oraz NATO. Z kolei na szczycie UE – Ukraina w Paryżu we wrześniu 2008 zawarto w deklaracji zapis o nadaniu negocjowanej obecnie umowie między UE a Ukrainą statusu umowy stowarzyszeniowej. Zapisano również zgodę na uznanie ruchu bezwizowego między UE a Ukrainą za długoterminowy cel obu stron. Ważnym gestem ze strony polskiej było podpisanie Umowy o Małym Ruchu Granicznym z Ukrainą, której ratyfikacja w parlamencie dobiegła końca. Polska udzieliła również w 2008 r. Ukrainie pomocy rozwojowej w wysokości 16 mln PLN i humanitarnej na usuwanie skutków powodzi w wysokości 1,5 mln PLN.

W myśl zapisów listu intencyjnego premierów Ukrainy i RP z marca 2008 r., Polska aktywnie uczestniczy we wspieraniu administracji ukraińskiej w procesie przystosowań do standardów UE. W ramach projektu „Wsparcie reform sektorowych”, Ukrainie przekazywane są polskie doświadczenia w zakresie budowy mechanizmu obsługi sfery integracji europejskiej (formułowanie polityk i strategii narodowych, promocja idei integracji europejskiej i informowanie społeczeństwa, harmonizacja prawa, absorpcja funduszy UE). Polscy eksperci szkolą ukraińskie kadry w dziedzinie samorządu terytorialnego oraz wymogów weterynaryjnych. Trwa procedura zawierania umowy międzynarodowej, na podstawie której rząd corocznie finansował będzie do dziesięciu stypendiów dla obywateli Ukrainy w Kolegium Europejskim w Natolinie.

W ramach Partnerstwa Wschodniego rząd polski przewidział również miejsce dla Białorusi, którą chce wspierać w aspiracjach proeuropejskich oraz kontynuacji reform wewnętrznych służących demokratyzacji kraju. Polski Minister Spraw Zagranicznych odwiedził Białoruś we wrześniu 2008 i była to pierwsza wizyta na tym szczeblu od czterech lat. Rozpoczęto dialog na temat zapewnienia normalnego funkcjonowania Związku Polaków na Białorusi i białoruskich organizacji w Polsce.

Stany Zjednoczone są jednym z najważniejszych partnerów Polski na świecie. Główną kwestią aktywnej współpracy z USA było zakończenie z sukcesem negocjacji w sprawie tarczy antyrakietowej. Warunki na jakich podpisano porozumienie są znacznie bardziej korzystne dla Polski niż propozycje Waszyngtonu w chwili rozpoczęcia rozmów. Oprócz tego do istotnych sukcesów we wzajemnych relacjach należy zaliczyć: utrzymanie regularnego dialogu politycznego na wysokim szczeblu (w tym wizyta premiera Donalda Tuska w Waszyngtonie i spotkanie z prezydentem G. Bushem 10 marca 2008 r.), współpracę wojskową w ramach misji stabilizacyjnych w Iraku i Afganistanie oraz wielowątkowe konsultacje w ramach 4 specjalnych grup roboczych, dotyczące modernizacji polskich sił zbrojnych m.in. grupy ds. modernizacji, finansów, handlu i transferu uzbrojenia i technologii.

Nastąpiło wyraźne ożywienie stosunków z Hiszpanią, czego przejawem były m.in. ostatnie V polsko-hiszpańskie konsultacje międzyrządowe, które odbyły się w październiku 2008 r. w Kordowie. W ich rezultacie nastąpi rozszerzenie współpracy m.in. w perspektywie Prezydencji Hiszpanii i Polski w UE (odpowiednio w 2010 i 2011 roku). Strona hiszpańska zamierza zorganizować w Warszawie podczas swojej Prezydencji szczyt UE nt. Partnerstwa Wschodniego i polityki wschodniej.

W lipcu 2008 r. Polska objęła roczne przewodnictwo w Grupie Wyszehradzkiej. Gremium to w sposób coraz bardziej efektywny służy koordynacji ochrony interesów naszych krajów. Dobrze pokazało to październikowe posiedzenie Rady Europejskiej. Wraz z pozostałymi partnerami z Grupy Polska buduje koalicję państw podobnie myślących, których głos jest lepiej słyszany w Brukseli.

W 2008 r. nastąpił widoczny wzrost aktywności w stosunkach Polski z krajami Azji i Pacyfiku. Działania te wiążą się z rosnącym znaczeniem regionu, szczególnie takich krajów, jak Chiny, Indie, Japonia, Rep. Korei, w skali globalnej i ich coraz większym wpływem na kształt światowej polityki i gospodarki oraz szeroko rozumianego bezpieczeństwa, w tym energetycznego. Region Azji i Pacyfiku skupia 2/3 ludności Ziemi, wytwarza ok. 40% światowego PKB i udział ten wzrasta. Dodatkowo przewiduje się, że znaczenie krajów Azji i Pacyfiku ulegnie dalszemu relatywnemu wzmocnieniu w rezultacie światowego kryzysu

finansowego. Polska nie może pozostać wobec tych faktów obojętna. Najważniejsze gospodarczo kraje tego regionu są liczącymi się partnerami Polski w tradycyjnych dziedzinach współpracy gospodarczej (wymiana handlowa i inwestycje), a potencjalnie także w procesach modernizacji infrastruktury oraz podnoszenia poziomu technologicznego oraz innowacyjności polskiej gospodarki. Omówieniu możliwości współpracy w tych perspektywicznych dziedzinach służyły m.in. rozmowy premiera Donalda Tuska w czasie wizyty w Chinach i szczytu ASEM w Pekinie oraz wizyta Ministra Spraw Zagranicznych w Japonii i Rep. Korei. (październik 2008 r.). Dostrzegając znaczenie krajów azjatyckich dla wzajemnej wymiany handlowej oraz dążąc do zmniejszenia ujemnego bilansu w handlu z tymi krajami, Polska aktywnie wpisuje się w politykę Komisji Europejskiej ukierunkowaną na wzmocnienie więzi gospodarczych z tym regionem, poprzez zawieranie przez UE stosownych umów handlowych, wspierających aktywność przedsiębiorstw unijnych, w tym polskich w tych krajach. Polska jednocześnie aktywnie zabiega, aby przyjmowane rozwiązania w zakresie handlu pomiędzy UE i krajami Azji zapewniały zachowanie równych zasad konkurencji dla obu stron.

Istotnemu ograniczeniu uległa ilość konfliktów prawnych z Komisją Europejską. Znaczna część z nich zapoczątkowana w latach 2004-2007 dotyczyła obszaru środowisko. Skuteczne działanie Rządu RP doprowadziło do usunięcia większości z nich, w tym takich, które zagrażały absorpcji środków wspólnotowych. Przykładem może być rozwiązanie, zgodnie z polskim i europejskim prawem, problemu Obwodnicy Augustowa, co skutkowało wycofaniem przez KE skargi z Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Udział premiera Donalda Tuska w Światowym Forum Ekonomicznym w Davos

W trakcie Światowego Forum Ekonomicznego w styczniu 2009 r. szef rządu odbył szereg spotkań dwustronnych z przywódcami państw, które są kluczowymi partnerami gospodarczymi Polski oraz z przedstawicielami środowisk biznesowych. Premier Donald Tusk promował Polskę, jako kraj szczególnie atrakcyjny dla lokowania inwestycji na globalnej mapie gospodarczej. Szef rządu podkreślał, że w dobie światowego kryzysu finansowego i spowolnienia gospodarczego, Polska wyróżnia się na tle krajów regionu Europy Środkowo-Wschodniej stabilnością fundamentów makroekonomicznych, zdrowym systemem finansowym, a przede wszystkim – prognozowaną na 2009 rok jedną z największych dynamik PKB w Unii Europejskiej. Przypomniawszy również światowym elitom gospodarczym i biznesowym, że Polska jest największym beneficjentem funduszy strukturalnych z Unii Europejskiej, co umożliwia – niezależnie od sytuacji kryzysowej na świecie – utrzymać wysokie nakłady na inwestycje infrastrukturalne oraz szybkie tempo ich realizacji.

Szczególne miejsce w rozmowach dwustronnych zajęła tematyka dostaw surowców energetycznych do Polski i zapewnienia naszemu krajowi bezpieczeństwa energetycznego. W swoich rozmowach dwustronnych z przedstawicielami Kataru, Azerbejdżanu i Turcji premier poruszył kwestię zapewnienia dostaw gazu do mającego powstać w Świnoujściu gazoportu oraz budowy gazociągu Nabucco, mającego dostarczać kaspijski gaz przez Bałkany do UE. Rozmowa z premierem Federacji Rosyjskiej Władimirem Putinem dotyczyła przede wszystkim problemu z dostawami gazu.

Przygotowania do objęcia przewodnictwa w Radzie UE

W II połowie 2011 r. Polska obejmie przewodnictwo w Radzie UE. Wydarzenie to będzie miało kluczowe znaczenie dla kształtowania wizerunku Polski w Europie oraz dla realizacji strategicznych interesów polskiej polityki w Unii Europejskiej. Przygotowania do jego sprawowania wymagać będą ścisłej współpracy między zaangażowanymi w przygotowania resortami, Kancelarią Prezesa Rady Ministrów, Stałym Przedstawicielstwem RP przy UE oraz placówkami dyplomatycznymi w państwach członkowskich Unii i placówkami wielostronnymi.

15 lipca 2008 r. powołany został rozporządzeniem Rady Ministrów Pełnomocnik Rządu do Spraw Przygotowania Organów Administracji Rządowej i Sprawowania przez Rzeczpospolitą Polską Przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej, którą to funkcję sprawuje Sekretarz Stanu w Urzędzie KIE, minister Mikołaj Dowgielewicz.

Pełnomocnik rządu przygotował projekt Programu Przygotowań Rzeczypospolitej Polskiej do Objęcia i Sprawowania Przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej, który będzie stanowił podstawę działań Pełnomocnika i członków Rady Ministrów. Komitet Europejski Rady Ministrów, na posiedzeniu w dniu 28 października 2008 r., przyjął powyższy Program z uwzględnieniem uzgodnionych uwag i rekomendował jego rozpatrzenie Radzie Ministrów.

Celem tego dokumentu jest zaprezentowanie zadań, niezbędnych do wykonania od końca 2008 r. do roku 2011 przez administrację publiczną, które zagwarantują sprawne przeprowadzenie prezydencji polskiej w Radzie UE. Decyzją z dnia 9 września 2008 r. Pełnomocnik Rządu powołał zespoły opiniodawczo-doradcze ds. budżetu, logistyki i bezpieczeństwa, promocji i kultury oraz zarządzania zasobami ludzkimi. W skład zespołów wchodzi przedstawiciele zainteresowanych ministerstw. Zespoły opracowują wytyczne i zalecenia w odniesieniu do leżących w zakresie ich właściwości merytorycznej aspektów przygotowań do objęcia i sprawowania przez Rzeczpospolitą Polską Przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej.

W oparciu o wyniki ankiety skierowanej do ministerstw i urzędów centralnych opracowany został dokument pt. Raport w sprawie stanu przygotowań administracji publicznej do objęcia prezydencji w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r. Łącznie z Raportem przyjęty został harmonogram realizacji przez poszczególne resorty zadań, takich jak: dokonanie przeglądu umów międzynarodowych pozwalających na zorganizowanie staży zagranicznych, powołanie resortowych zespołów ds. przygotowań do Prezydencji, a także oszacowanie dodatkowych potrzeb kadrowych i finansowych.

W zakresie programu szkoleniowego dla kadr, które będą zaangażowane w obsługę polskiego przewodnictwa w Radzie UE zidentyfikowano docelowe grupy pracowników, które powinny zostać przeszkolone. Opracowano założenia dla wieloletniego programu szkoleń dostosowanego do zadań poszczególnych grup docelowych w trakcie sprawowania polskiego przewodnictwa w Radzie UE. Programy szkoleniowe uwzględniają zagadnienia merytoryczne związane z Unią Europejską i sprawowaniem prezydencji w Radzie, szkolenia z tzw. umiejętności miękkich, takich jak umiejętności negocjacyjne oraz szkolenia językowe.

Oprócz przygotowań w Polsce kwestie prezydencji dyskutowane są na poziomie międzynarodowym. Kontakty przyszłego polsko-duńskiego-cyprijskiego trio zostały zapoczątkowane w lutym 2008 r. podczas spotkania w Kopenhadze. Kolejną rundę rozmów przeprowadzono w maju w Warszawie, a w listopadzie 2008 r. przedstawiciele krajów trio spotkali się w Nikozji. Obecnie rozpoczyna się współpraca programowa Polski, Danii i

Cypru. W ten sposób, już na obecnym etapie realizowana jest zapisana w Traktacie Lizbońskim zasada ściślejszej współpracy z państwami partnerskimi w ciągu całego okresu 18 miesięcy.

Przyjęcie pakietu energetyczno-klimatycznego UE

Pakiet energetyczno-klimatyczny to zbiór dyrektyw i decyzji, które mają spowodować, że w 2020 r. w stosunku do 1990 r. Europa będzie emitować o 20 proc. mniej dwutlenku węgla, a wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w strukturze energetycznej wzrośnie do 20 proc. Polska zgadza się z głównymi celami pakietu. Jednak szczegółowe rozwiązania zaproponowane przez Komisję Europejską były dla polskiej gospodarki niekorzystne. Dotyczyło to w szczególności rozwiązania przewidującego modyfikację europejskiego systemu handlu pozwoleniami na emisję CO₂ (ETS). Obecnie w ramach tego systemu znakomita większość uprawnień do emisji CO₂ do atmosfery jest rozdawana za darmo. Przygotowana przez Komisję Europejską propozycja zakładała, że już od 2013 r. wszystkie zezwolenia na emisję CO₂ w sektorze energetycznym trzeba będzie kupować na aukcjach. Tak skonstruowany przepis mocno uderzyłby w polską energetykę, w 94 proc. opartą na spalaniu węgla.

Rząd Donalda Tuska podjął aktywne działania mające na celu modyfikację niekorzystnych dla polskiej gospodarki zapisów pakietu energetyczno-klimatycznego. W związku z dotychczasowymi osiągnięciami w zakresie redukcji gazów cieplarnianych, Polska stała się na arenie europejskiej jednym z państw, mających znaczący wkład w uzgodnienia pakietu energetyczno-klimatycznego. Podejmowane działania miały na celu przede wszystkim uwzględnienie w proponowanych aktach legislacyjnych uwarunkowań polskiej gospodarki.

Działania te zostały zwieńczone sukcesem na szczycie Rady Europejskiej w Brukseli który odbył się 11 i 12 grudnia 2008 r. Najtrudniejsza część negocjacji dotyczyła sfinansowania kosztownego procesu przechodzenia z energetyki opartej na węglu na inne, korzystniejsze dla klimatu, formy pozyskiwania energii elektrycznej. Postulaty polskiego rządu w sprawie ostatecznego kształtu pakietu energetyczno-klimatycznego zostały spełnione. Zgodnie z ustaleniami szczytu w Brukseli, Polska uzyskała derogację od ogólnej zasady, że od 2013 r. wszystkie zezwolenia na emisję CO₂ w sektorze energetycznym trzeba będzie kupować na aukcjach. W okresie przejściowym od 2013 r. Polska będzie miała prawo rozdać za darmo nawet do 70 proc. uprawnień do emisji CO₂ potrzebnym sektorowi energetycznemu, dzięki czemu zaoszczędzone zostaną środki, które przedsiębiorstwa te musiałyby wydać na zakup uprawnień na aukcjach. Z wyliczeń rządowych ekspertów wynika, że te zaoszczędzone środki wyniosą ok. 60 mld zł. Będą one mogły zostać przeznaczone na modernizację energetyki.

Kontynuację prac na forum UE nad wspólnymi działaniami klimatycznymi stanowi obecnie proces wypracowania stanowiska UE na Konferencję COP-15 w Kopenhadze (grudzień 2009 r.), której celem ma być doprowadzenie do kolejnego globalnego porozumienia w zakresie redukcji CO₂ (tzw. post-Kioto). Zaproponowany przez Polskę i zaakceptowany przez Radę Europejską (19-20 marca 2009 r.) sposób wypracowania wspólnego mandatu dla UE gwarantuje, że UE przyjmie optymalne dla wszystkich państw członkowskich stanowisko, a równocześnie znacząco przyczyni się do zawarcia globalnego porozumienia.

Przyjęcie wspólnotowej części European Economic Recovery Plan

Rząd Donalda Tuska zaangażowany był również we wspólnotowe negocjacje dotyczące tzw. *European Economic Recovery Plan*. Rada Europejska (19-20 marca 2009 r.) uzgodniła, że w ramach budżetu UE zostanie zmobilizowana kwota 5 mld € niewykorzystanych środków, z czego 4 mld € zostaną przeznaczone na wspólnotowe projekty energetyczne (1 mld € na nowe wyzwania w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz dostęp do szerokopasmowego Internetu na obszarach wiejskich).

Uzgodniono, iż sfinansowane zostaną następujące polskie projekty:

- technologia wychwytywania i magazynowania dwutlenku węgla (CCS) w elektrowni w Bełchatowie o wartości dofinansowania 180 mln EUR,
- gazoport LNG w porcie Świnoujście, dla którego wartość dofinansowania z budżetu UE może wynieść 80 mln EUR,
- gazowe połączenie międzysystemowe SKANLED wraz z Danią i Szwecją, dla którego dofinansowanie z budżetu UE wynieść może 150 mln EUR,
- inwestycje w infrastrukturę przesyłową gazu ziemnego pozwalające na zmianę kierunku dostaw w sytuacjach kryzysowych - projekt przewidziany dla 13 państw UE o łącznej puli 80 mln EUR,
- gazowe połączenie międzysystemowe Polska-Słowacja, o wartości dofinansowania z UE wynoszącej 20 mln EUR,
- realizacja projektu Baltik-Kiregers Flak I, II, III wspólnie z Danią, Szwecją i Niemcami o łącznym dofinansowaniu w wysokości 150 mln EUR.

Zgodna na przeznaczenie na poziomie UE 4 mld € na wspólnotowe projekty energetyczne (podczas gdy do tej pory co roku przeznaczano na to ok. 20 mln €), co Rząd usilnie popierał, może dać początek unijnej polityce energetycznej i umożliwić solidarność między państwami członkowskimi także w kwestiach energetycznych.

Organizacja konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu COP14

W dniach 1-12 grudnia 2008 r. w Poznaniu odbyło się wydarzenie skupiające na Polsce oczy całego świata, czyli 14. Konferencja Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC). Było to najważniejsze forum politycznych negocjacji w sprawie zmian klimatu na świecie oraz największy szczyt polityczny jaki odbył się dotychczas w Polsce i w tej części Europy. Konferencja okazała się sukcesem zarówno organizacyjnym, jak i merytorycznym.

W trwających niemal dwa tygodnie obradach wzięło udział ok. 12 tys. uczestników z całego świata: ponad 190 delegacji rządowych z ministrami środowiska lub zmian klimatu na czele, przedstawiciele międzynarodowych instytucji ekologicznych, biznesowych i badawczych oraz organizacji pozarządowych i mediów.

COP14 była kluczowym etapem na drodze do osiągnięcia nowego porozumienia w sprawie przeciwdziałania zmianom klimatycznym po roku 2012. Na stanowisko Prezydenta COP tradycyjnie wybierany jest Minister Środowiska kraju goszczącego – w tym roku był nim prof. Maciej Nowicki, Minister Środowiska. Prezydent odgrywa rolę mediatora, a o sukcesie osoby pełniącej to niezwykle prestiżowe stanowisko decyduje sprawne i zakończone sukcesem merytorycznym prowadzenie negocjacji. Polska po raz pierwszy zorganizowała z sukcesem tak dużą imprezę międzynarodową, co przyczyniło się do wzrostu jej roli na arenie

międzynarodowej. Organizatorem Konferencji klimatycznej po stronie polskiej było Ministerstwo Środowiska.

W ramach przygotowań do konferencji w Poznaniu Minister Środowiska zorganizował także nieformalne konsultacje Ministrów Środowiska w Warszawie, w dniach 13 i 14 października 2008 r., w których wzięło udział 39 delegacji ze wszystkich kontynentów, w większości pod przewodnictwem ministrów środowiska lub odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Konsultacje te potwierdziły wagę konferencji w Poznaniu dla procesu negocjacji globalnego porozumienia chroniącego klimat na okres po 2012 r. oraz wolę polityczną osiągnięcia porozumienia w tej sprawie w grudniu 2009 r. i przyjęcia kompleksowego porozumienia, które będzie mogło być ratyfikowane przez wszystkie strony konwencji.

Ministerstwo Gospodarki tuż przed rozpoczęciem XIV Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych ws. zmian klimatu zorganizowało nieformalne spotkanie ministrów ds. przemysłu z przedstawicielami światowych koncernów z sektorów energochłonnych. W spotkaniu, które odbyło się w Warszawie w dniach 27-28 listopada 2008 r., udział wzięli przedstawiciele 21 krajów, odpowiedzialnych za ok. 80 proc. emisji CO₂ na świecie. Przemysł energochłonny reprezentowany był przez producentów stali, cementu i aluminium, którzy odpowiadają za ok. 11 proc. globalnej emisji gazów cieplarnianych. Ministrowie ds. przemysłu i przedstawiciele biznesu dyskutowali o najlepszych metodach przeciwdziałania zmianom klimatu.

COP14 była krokiem przygotowawczym do kolejnej Konferencji ONZ tego typu, która odbędzie się w grudniu 2009 r. w Kopenhadze, i która może mieć na celu przyjęcie przez UE bardziej ambitnego pakietu energetyczno-klimatycznego poprzez m.in. zobowiązanie krajów UE do dalszego ograniczenia emisji CO₂ ponad obecnie przyjętą redukcję o 20% do roku 2020.

Współpraca z Polonią i Polakami za granicą.

Zrealizowano w bardzo krótkim terminie (praktycznie 3 miesiące) przygotowania do wejścia w życie *Ustawy o Karcie Polaka*. MSZ aktywnie uczestniczył w przygotowaniu - zawierającej istotne i oczekiwane korekty - nowelizacji ustawy, która nastąpiła w listopadzie 2008 r. Obecnie jest ona płynnie realizowana pomimo obiektywnych trudności, takich jak sprzeciw władz Białorusi i dyskusja na temat Karty Polaka na Litwie. Zainteresowanie otrzymaniem Karty Polaka utrzymuje się na dość wysokim poziomie, największą przeszkodą dla Polaków na Wschodzie pozostaje niedostateczny poziom znajomości języka polskiego.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych prowadziło w ciągu ostatnich miesięcy aktywne działania na rzecz ochrony praw mniejszości polskiej na Białorusi, które doprowadziły do obniżenia poziomu represji stosowanych wobec mieszkających tam Polaków. Odbyło się szereg spotkań dwustronnych polsko-białoruskich, których jednym z głównych tematów była sytuacja mniejszości polskiej. Rozpoczęła pracę bilateralna grupa robocza ds. problemów mniejszości narodowych. Rozmowy na temat mniejszości polskiej i przyszłości Związku Polaków na Białorusi są nadal intensywnie prowadzone.

Doprowadzono do usprawnienia koordynacji działań rządu w sprawach polonijnych – Ministerstwo Spraw Zagranicznych przejęło z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów kompetencje koordynacyjne wobec polityki polonijnej (zgodnie z *ustawą o działach*

administracji rządowej). Następstwem tego było między innymi powołanie przez Premiera RP nowego Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą z logistyczną i merytoryczną obsługą MSZ. Praca Zespołu skupia się m.in. nad wypracowaniem strategicznych rozwiązań dotyczących organizacji wyborów za granicą, repatriacji oraz rozwoju nauczania języka polskiego za granicą.

Promocja Polski

Strategia promocji Polski

W celu uspoźnienia działań mających na celu promocję Polski opracowany został projekt „Ramowej Strategii Promocji Polski do 2015”, jest on obecnie przedmiotem konsultacji międzyresortowych. Jednym z podstawowych celów Strategii jest optymalizacja nakładów na promocję Polski i uszczelnienie systemu finansowania działań promocyjnych. Na potrzeby Strategii przeprowadzono analizę odpowiedzialności, zadań i prac agend odpowiedzialnych za poszczególne segmenty promocji Polski (np. PAiIZ, POT, Instytut A. Mickiewicza). Kluczowe jest bowiem, aby działania promocyjne na rzecz marki „Polska” były realizowane spójnie z jednolitymi założeniami promocyjnymi przyjętymi przez rząd, a działania poszczególnych agend były skutecznie koordynowane.

Reforma dyplomacji kulturalnej

Siła promocji Polski tkwi w sprawnie działających i nowoczesnych instytucjach oraz ich pracownikach. Trwa proces rozszerzania struktur polskiej dyplomacji publicznej i kulturalnej poprzez powoływanie nowych Instytutów Kultury Polskiej (Madryt), jak też tworzenie wydziałów kulturalno-naukowych w kolejnych ambasadach (Tokio, Pekin, New Delhi, Buenos Aires). Trwają prace nad reformą Instytutu Adama Mickiewicza mające na celu przekształcenie IAM w instytucję stanowiącą krajowe zaplecze polskiej dyplomacji kulturalnej. Gotowy jest projekt ustawy mający uregulować kwestie promocji kultury polskiej za granicą. Stworzono także podyplomowe studia dyplomacji kulturalnej, mające kształcić przyszłe zasoby kadrowe dla służby publicznej nowego typu.

Do głośnych sukcesów promocyjnych polskiej kultury za granicą, trzeba w ostatnim roku zaliczyć triumf teatru polskiego podczas Edinburgh International Festival, z wykonaniem "Króla Rogera" w pierwszej w historii polsko-brytyjsko-rosyjskiej koprodukcji oraz przełomowy dla stosunków polsko-izraelskich „Rok Polski w Izraelu”. Udanym przedsięwzięciem był również „Sezon Polski w Rosji”.

Kampania w CNN

Jednym z najskuteczniejszych kanałów dotarcia do szerokiej grupy potencjalnych odbiorców jest reklama telewizyjna. Polska podjęła decyzję o promocji kraju za granicą we współpracy ze stacją CNN.

W okresie od września do grudnia 2008 roku na antenie oraz portalu internetowym CNN odbywała się kampania reklamowa Polski jako kraju, który jest atrakcyjny dla biznesu oraz turystów. Widzowie w regionie EMEA (Europa, Afryka, Bliski Wschód) obejrzeli 625 spotów. Na reklamówkach pokazywane są m.in. najatrakcyjniejsze polskie miasta: Kraków, Warszawa, Łódź, Hel, Zakopane. Na antenie CNN emitowany był również specjalny program poświęcony Polsce „CNN Eye on Poland”.

Realizacja projektu jest efektem synergii działań resortów i instytucji prowadzących promocję Polski za granicą. W tym czasie uwaga opinii publicznej zwrócona będzie na Polskę, a spoty promocyjne wzmocnią efekt zainteresowania krajem.

Obchody 20. rocznicy obrad Okrągłego Stołu

70. rocznica wybuchu II wojny światowej oraz 20. rocznica wydarzeń 1989 r. stanowią doskonałą okazję do zaprezentowania światowej opinii publicznej roli Polski w XX wieku, zwłaszcza jej istotnego udziału w walce z dwoma systemami totalitarnymi oraz w procesie odzyskiwania wolności i upadku komunizmu w Europie Środkowej.

W związku z powyższym MSZ opracowało program działań resortu na potrzeby planowania i realizacji obchodów ww. rocznic za granicą, w tym promocji głównych wydarzeń, mających odbyć się w Polsce. W ramach etapu przygotowawczego, MSZ opracowało na potrzeby organizacji i promocji obchodów rocznicowych, strategiczną koncepcję zewnętrznej komunikacji, obejmującą wskazówki w zakresie planowania i realizacji obchodów za granicą, które następnie przekazano placówkom RP w formie wytycznych oraz zaleceń finansowych. Za strategiczny cel promocyjny przyjęto uzyskanie pozytywnej konotacji między bohaterskim i pokojowym dążeniem do wolności, stabilną demokracją i solidarnym partnerstwem, a Polską i Polakami.

Program obchodów za granicą opiera się na projektach przygotowanych przez centralę MSZ oraz placówki RP. Program obchodów realizowany przez placówki zagraniczne będzie się składał w sumie z ponad 300 wydarzeń o zróżnicowanym charakterze, są wśród nich m.in. kampanie medialne, konferencje tematyczne, imprezy wystawiennicze, projekcje multimedialne, koncerty, festiwale, konkursy okolicznościowe, a także inicjatywy typu „nauka przez zabawę”. Ze strony centrali MSZ prowadzone są działania w dwóch wymiarach – tj. globalnie i lokalnie – polegające w pierwszym przypadku na zaangażowaniu mediów masowych w promocję projektów rocznicowych planowanych za granicą oraz tych, planowanych w Polsce; w drugim przypadku, na wygenerowaniu własnych materiałów promocyjnych i wykorzystaniu ich przez placówki. MSZ nawiązało w celu realizacji planu współpracę z instytucjami zewnętrznymi, w tym z CNN (kampania „1989 - The Year Europe Changed”). MSZ przygotowuje również akcje medialne, polegające na włączaniu do obiegu treści przygotowanych przez placówki RP oraz inspirowaniu lokalnych autorytetów do publikacji treści o Polsce w kontekście rocznic w danym kraju przyjmującym.

Expo 2008 i 2010

Ważnym elementem promocji Polski zagranicą była ekspozycja na Światowej Wystawie EXPO w Saragossie, która odbyła się w dniach od 13 czerwca do 14 września 2008 r. W czasie trwania wystawy pawilon polski odwiedziło blisko 400 tys. osób, w tym ponad 100 delegacji oficjalnych z udziałem przedstawicieli innych krajów. W ramach codziennej działalności rozdawane były materiały promocyjno-informacyjne o Polsce, jako korzystnej lokalizacji dla biznesu oraz turystów. Prowadzony był stały punkt informacyjny z możliwością pobierania dostępnych informacji w technologii blue-tooth. Na ekranach dotykowych prezentowane były materiały filmowe i informacje dotyczące atrakcji turystycznych oraz osiągnięć kulturalnych i gospodarczych Polski. Przygotowany przez Polskę pawilon uzyskał prestiżową, 3. nagrodę w kategorii najatrakcyjniejszej ekspozycji, spośród ponad 100 pawilonów ocenianych przez Jury Wystaw Światowych.

Rada Ministrów na wniosek Ministra Gospodarki podjęła uchwałę ustanawiającą program wieloletni pod nazwą „Udział Rzeczypospolitej Polskiej w Światowej Wystawie EXPO 2010 w Szanghaju w Chinach, w latach 2008-2011”.

Celem udziału Polski w EXPO 2010 jest promocja ogólnego wizerunku Polski na świecie, w tym promocja polityczna, gospodarcza i kulturalna. EXPO 2010 w Szanghaju będzie jedną z najdłuższych wystaw EXPO – będzie trwała 6 miesięcy, od 1 maja do 30 października 2010. Hasłem przewodnim wystawy będzie „Lepsze miasto – lepsze życie”. Promocja polskiej gospodarki będzie główną częścią przekazu promocyjnego realizowanego pod hasłem „*Ludzie tworzą miasto*”.

ANEKS STATYSTYCZNY

Statystyka dokumentów

(aktów normatywnych i dokumentów analitycznych)
przyjętych przez Rząd premiera Donalda Tuska
od 16 listopada 2007 r. do 7 kwietnia 2009 r.

1. Projekty ustaw	
– przyjęte przez Radę Ministrów	– 301
– skierowane do Sejmu RP	– 286
2. Rozporządzenia Rady Ministrów	
– przyjęte przez Radę Ministrów	– 231
3. Uchwały Rady Ministrów	
– przyjęte przez Radę Ministrów	– 349
4. Dokumenty rządowe, w tym programowo-analityczne	
– przyjęte przez Radę Ministrów	– 375
5. Stanowiska Rządu wobec pozarządowych inicjatyw ustawodawczych	
– przyjęte przez Radę Ministrów	– 237
6. Akty prawne Prezesa Rady Ministrów i inne:	
a) rozporządzenia	– 146
b) zarządzenia	– 184
7. Posiedzeń Rady Ministrów odbyło się	– 72

W punkcie 1 zostały uwzględnione proj. ustaw ponownie przyjęte i skierowane do Sejmu RP przez Rząd Premiera D. Tuska, w tym osiem autopoprawek.